

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2026

Beyond Sea and Sun

Τα οφέλη του βιώσιμου,
ολόχρονου τουρισμού

OPEN TO THE WORLD

OPEN TO THE WORLD

open to the world

open hearts

Heading towards
a more sustainable
tomorrow

Ο κυπριακός τουρισμός αλλάζει κι εμείς μαζί του

Σε ένα νησί όπως η Κύπρος, ο τουρισμός δεν είναι απλώς μια οικονομική δραστηριότητα: είναι ένα ζωντανό οικοσύστημα που αγγίζει κάθε πτυχή της καθημερινότητας, της κοινωνίας και της ταυτότητάς μας. Είναι μια συλλογική υπόθεση που απαιτεί όραμα και την ικανότητα να εξελισσόμαστε ακόμη και όταν οι διεθνείς συνθήκες δοκιμάζουν τις αντοχές μας. Το ζητούμενο είναι η συνέπεια και η διαχρονικότητα όχι μόνο στον στρατηγικό σχεδιασμό αλλά κυρίως στην ουσιαστική και σταθερή υλοποίησή του.

Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ «BEYOND SEA AND SUN»

Με αυτό το πνεύμα, η Hermes Airports ανέλαβε τον Ιανουάριο του 2025 την πρωτοβουλία να διευρύνει τον διάλογο για το μέλλον του κυπριακού τουρισμού μέσα από το συνέδριο «Beyond Sea and Sun». Μια πρωτοβουλία που αποτέλεσε αφετηρία για έναν ανοιχτό και ειλικρινή προβληματισμό γύρω από το πώς μπορούμε -όλοι μαζί- να επαναπροσδιορίσουμε το τουριστικό μας μοντέλο και να αναδείξουμε την Κύπρο ως έναν τόπο εμπειριών που διαρκούν καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Η παρούσα έκδοση ένα χρόνο μετά, φιλοδοξεί να σκιαγραφήσει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί μέσα από ιστορίες ανθρώπων και επιχειρήσεων που ήδη αλλάζουν το τουριστικό τοπίο της χώρας: επιχειρήσεις που αναπτύσσουν προϊόντα και εμπειρίες διαθέσιμες όλο τον χρόνο, πρωτοβουλίες που προωθούν τον πολιτισμό, τη γαστρονομία, τη φύση και την αυθεντικότητα του τόπου. Παράλληλα, φιλοξενεί τις απόψεις όλων όσοι διαδραματίζουν ρόλο στην τουριστική βιομηχανία, κρατικών αξιωματούχων, ξενοδόχων, τοπικών αρχών, εταιρειών τουριστικής ανάπτυξης και άλλων φορέων. Όλοι αυτοί που καθημερινά ζουν τον παλμό της τουριστικής βιομηχανίας και γνωρίζουν καλύτερα από τον καθένα τις ευκαιρίες και τα εμπόδια της επόμενης ημέρας.

ΤΑ ΝΕΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Ο κόσμος γύρω μας μεταβάλλεται με γοργούς ρυθμούς, δημιουργώντας νέα δεδομένα. Τόσο η αεροπορική όσο και η τουριστική βιομηχανία λειτουργούν πλέον σε ένα ιδιαίτερα δυναμικό περιβάλλον, όπου η προσαρμοστικότητα και η συνεχής εγρήγορση αποτελούν βασικές προϋποθέσεις επιτυχίας.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται και στην Κύπρο αύξηση των ταξιδιωτών, οι οποίοι επιλέγουν να κινούνται με τους δικούς τους ρυθμούς και να ανακαλύπτουν τον προορισμό μέσα από βιωματικές εμπειρίες. Αναζητούν ποικιλία, ποιοτική διασκέδαση και στιγμές που μετατρέπονται σε ιστορίες που θέλουν να μοιραστούν με τους φίλους τους. Παράλληλα, η βιωσιμότητα αναδεικνύεται

σε καθοριστικό παράγοντα για το μέλλον του τουρισμού. Η ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος και ενίσχυσης των τοπικών κοινωνιών δεν αποτελεί πλέον επιλογή αλλά αναγκαιότητα, η οποία ταυτόχρονα δημιουργεί σημαντικές ευκαιρίες διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος. Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει ήδη την περιοχή μας, καθιστώντας την ανάπτυξη του τουρισμού πέραν των περιόδων αιχμής ουσιαστικά μονόδρομο για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας.

Η Κύπρος διαθέτει όλα τα στοιχεία για να ανταποκριθεί ολόχρονα σε αυτές τις προκλήσεις: μοναδικά τοπία, σύγχρονες υποδομές,

εύκολη προσβασιμότητα, αλλά και ανθρώπους με ταλέντο, δημιουργικότητα και αυθεντικότητα. Η ανάδειξη αυτών των στοιχείων και η σύνδεσή τους με την τουριστική εμπειρία, μπορούν να δημιουργήσουν ένα πολυδιάστατο αφήγημα που συνοδεύει τον επισκέπτη και μετά την αναχώρησή του από το νησί. Από τα ορεινά χωριά και τα μονοπάτια της φύσης μέχρι τα αστικά κέντρα και τους χώρους πολιτισμού, η Κύπρος μπορεί να προσφέρει έναν πλούσιο καμβά εμπειριών 365 μέρες τον χρόνο.

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΥΡΟΥΠΗ
Director Αεροπορικής
Ανάπτυξης, Μάρκετινγκ
& Επικοινωνίας,
Hermes Airports.

Στην Hermes Airports, η δική μας προσήλωση στην ενίσχυση του τουρισμού όλο τον χρόνο είναι κεντρικός άξονας της στρατηγικής μας. Η αεροπορική συνδεσιμότητα αποτελεί έναν από τους πιο καθοριστικούς παράγοντες για την ανάπτυξη κάθε προορισμού, και τα τελευταία δέκα χρόνια η συνδεσιμότητα της Κύπρου έχει ενισχυθεί σημαντικά χάρη σε στοχευμένες συνεργασίες, συστηματικές ενέργειες και στη διαρκή προσπάθειά μας να ενθαρρύνουμε τη λειτουργία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΖΗΤΗΣΗΣ, ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Το σημερινό περιβάλλον της αεροπορικής βιομηχανίας έχει αλλάξει. Όλοι οι τύποι αεροπορικών εταιρειών -χαμηλού κόστους, τουριστικές ή δικτύου- εξετάζουν πλέον πολύ περισσότερο το περιεχόμενο και την ποιότητα του προορισμού. Οι ταξιδιώτες αναζητούν εμπειρίες υψηλής ποιότητας και με καλή σχέση ποιότητας-τιμής που να δικαιολογούν ένα ταξίδι οποιαδήποτε εποχή. Έτσι, η δημιουργία ζήτησης και ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος είναι σήμερα εξίσου κρίσιμα με τα επιχειρησιακά κριτήρια. Όσο περισσότερο ένας προορισμός διατηρεί τη δημοφιλία του σε όλη τη διάρκεια του χρόνου τόσο πιο εύκολο είναι για τις αεροπορικές εταιρείες να επιτύχουν τις εμπορικές αποδόσεις που χρειάζονται, για να διατηρήσουν και να αναπτύξουν το δίκτυό τους.

Κοιτάζοντας μπροστά, θέλουμε μια Κύπρο που μπορεί να προσφέρει εμπειρίες 12 μήνες τον χρόνο. Μια Κύπρο που δεν περιορίζεται στο καλοκαίρι αλλά αναδεικνύει

τον χαρακτήρα της σε κάθε εποχή - στα χωριά, στα βουνά, στις πόλεις, στις διαδρομές της φύσης και στους χώρους πολιτισμού. Μια Κύπρο που ενώνει την παράδοση με την καινοτομία, την ανάπτυξη με τη βιωσιμότητα και την οικονομική πρόοδο με την ευημερία της κοινωνίας. Έναν προορισμό όπου η εμπειρία του ταξιδιώτη διαμορφώνεται όχι μόνο από τις υποδομές αλλά πρωτίστως

από τους ανθρώπους μας· γιατί ο άνθρωπος παράγοντας είναι πάντα η ψυχή ενός επιτυχημένου προορισμού.

Η τουριστική βιομηχανία δεν είναι ένας μεμονωμένος τομέας αλλά ένα ζωντανό σύνολο από εμπειρίες, υποδομές, υπηρεσίες, ανθρώπους και νοοτροπίες. Κάθε κρίκος αυτής της αλυσίδας έχει σημασία και συμβάλλει στη συνολική εικόνα που διαμορφώνεται για τον τόπο μας. Όλοι γνωρίζουμε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος καθημερινά. Ωστόσο, πέρα από την όποια κριτική -δικαιολογημένη ή μη- ξεχωρίζουν η ανθεκτικότητα, η επιμονή και η αφοσίωση με τις οποίες συνεχίζει να προχωρά και

να εξελίσσεται. Αυτό που χρειάζεται σήμερα είναι να πιστέψουμε ακόμη περισσότερο στις δυνατότητές μας, να αναδείξουμε με περηφάνια τον τόπο μας και να αγκαλιάσουμε την αλλαγή με αυτοπεποίθηση.

Θα ήθελα λοιπόν να ευχαριστήσω όλους όσοι ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της Hermes Airports και συνέβαλαν σε αυτή την έκδοση. Οι απόψεις και οι εισηγήσεις σας εμπλουτίζουν ουσιαστικά τον διάλογο. Και κυρίως, αποτελούν την καλύτερη απόδειξη ότι η αλλαγή βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη.

Αυτό που χρειάζεται σήμερα είναι να πιστέψουμε ακόμη περισσότερο στις δυνατότητές μας, να αναδείξουμε με περηφάνια τον τόπο μας και να αγκαλιάσουμε την αλλαγή με αυτοπεποίθηση.

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΗΣ HERMES AIRPORTS

Διεθνής Αερολιμένας Λάρνακας - Ταχ. Θυρίδα 43027 ΤΚ. 6650 Λάρνακα, Κύπρος - Τηλέφωνο: 77778833 | 24008038

Αρχισυντάκτης: Γιάννης Αδειλίνης | Creative Director: Χρυσόστομος Δημητρόπουλος

Συνεργάτες: Παναγιώτης Ρουγκάλας, Δωρίτα Παννακού, Μιχάλης Μιχαηλίδης, Αφροδίτη Δερματά, Έκτορας Γεωργίου, Άννα Πολυβίου

Φωτογράφοι: Παναγιώτης Μηνά, Silvio Augusto Rasmigo, Ντέμης Σιρανίδης, St. Gerardi | Πρακτορεία: DepositPhotos

Παραγωγή - Έκδοση Εντύπου: ΟΜΙΛΟΣ SPPMEDIA, Νικολάου Σαριπόλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Οι γνώμες που εκφράζονται στα κείμενα του περιοδικού δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά τις απόψεις της Hermes Airports. Δεν επιτρέπεται αναδημοσίευση ή αποσπασματική μεταφορά κειμένων χωρίς τη γραπτή συναίνεση της Hermes Airports.

20 χρόνια Hermes Airports

Για δύο δεκαετίες αποτελούμε ζωντανό κύτταρο της κυπριακής οικονομίας.

150+

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ

Στηρίζουμε την τοπική κοινωνία, δημιουργούμε ευκαιρίες εργοδότησης, ενισχύουμε την ανάπτυξη και συμβάλλουμε στη βιώσιμη πρόοδο του τόπου μας.

60+

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Στην Hermes Airports κάθε άφιξη και κάθε αναχώρηση είναι μια υπόσχεση: **Αξιοπιστία. Ποιότητα. Εμπειρία. Φιλοξενία.**

Με υπερηφάνεια αναδεικνύουμε τη χώρα μας, προσφέροντας εμπειρίες που αντικατοπτρίζουν τον χαρακτήρα, τον πολιτισμό και την αυθεντική φιλοξενία των ανθρώπων της.

175M+

ΕΠΙΒΑΤΕΣ
2006-2026

Εδώ και 20 χρόνια ενισχύουμε τη αεροπορική συνδεσιμότητα της Κύπρου με τον κόσμο. Δημιουργούμε γέφυρες που φέρνουν πιο κοντά ανθρώπους, ιδέες και ευκαιρίες — ανοίγοντας νέους ορίζοντες για το νησί μας.

2

ΔΙΕΘΝΗ
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ

Συνεχίζουμε με αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία.

Με την εμπειρία των 20 χρόνων, εξελισσόμαστε, καινοτομούμε και χτίζουμε το αύριο των αεροδρομίων μας.

HERMES AIRPORTS.

**20 χρόνια συνέπειας,
αξιοπιστίας και προσφοράς.**

ΛΑΡΝΑΚΑ • ΠΑΦΟΣ
HERMESAIRPORTS.COM

Συνέδριο «Beyond Sea and Sun» - Ιανουάριος 2025

Τοποθετήσεις και συμπεράσματα

Τα ζητήματα της εποχικότητας, των προκλήσεων και των προοπτικών του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου, ήταν στο επίκεντρο του περυσινού συνεδρίου «Beyond Sea and Sun» που διοργανώθηκε με πρωτοβουλία της Hermes Airports. Αυτά ήταν τα κύρια συμπεράσματα του συνεδρίου.

“

«Ο τουρισμός αποτελεί εθνική προτεραιότητα. Νομοθεσίες, υποδομές και ιδιωτική πρωτοβουλία πρέπει να είναι ευθυγραμμισμένα. Ο εθνικός συντονισμός ενισχύει την ανθεκτικότητα».

Νίκος Χριστοδουλίδης, Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Τα στοιχεία παγκοσμίως επιβεβαιώνουν ότι η ανάπτυξη βρίσκεται εκτός των περιόδων αιχμής. Οι ταξιδιώτες αναζητούν πιο χαλαρές, ουσιαστικές και αυθεντικές εμπειρίες. Η ζήτηση στη διάρκεια της χαμηλής περιόδου είναι πραγματική και αυξάνεται».

Ged Brown, Ιδρυτής και CEO της Low Season Traveller

«Η συνδεσιμότητα δείχνει ότι ένας προορισμός εμπνέει αυτοπεποίθηση και αξιοπιστία. Οι αεροπορικές εταιρείες επενδύουν εκεί όπου βλέπουν συνέπεια και φιλοδοξία. Τα δρομολόγια ακολουθούν την εμπιστοσύνη σε ένα προορισμό».

Ευτύχιος Βασιλάκης, Πρόεδρος της Aegean Airlines και της Olympic Air

“

«Η ανάπτυξη έρχεται όταν οι συνεργάτες προχωρούν ενωμένοι. Ο τουρισμός όλο τον χρόνο δεν είναι πείραμα, αλλά ευθύνη».

Ελένη Καλογήρου, Ανώτατη Εκτελεστική Διευθύντρια της Hermes Airports

«Η μεταβαλλόμενη ταξιδιωτική συμπεριφορά, η κλιματική πίεση και η ζήτηση για αυθεντικότητα δεν παρουσιάζονται ως απειλές, αλλά ως ευκαιρίες. Χρειάζεται συντονισμός, ξεκάθαρη κατεύθυνση, χρονοδιάγραμμα και ιδανικό timing».

Μαρία Κουρούνη, Director of Aviation Development, Marketing & Communication της Hermes Airports

«Ο μετασχηματισμός της Αθήνας έδειξε ότι οι πόλεις μπορούν να επανεφεύρουν τον εαυτό τους μέσω του πολιτισμού, των υποδομών και της ιστορίας που αφηγούνται. Η επιτυχία προήλθε από την επιμονή, τις συνεργασίες και το μακροπρόθεσμο».

Κώστας Μπακογιάννης, τέως Δήμαρχος της Αθήνας

“

«Το 'brand' είναι αυτό που λένε οι άλλοι για σένα. Όχι σλόγκαν, αλλά αξίες που βιώνονται καθημερινά. Κάθε αλληλεπίδραση διαμορφώνει τη φήμη. Όταν το 'εγώ' μετατρέπεται στο 'εμείς', ξεκινά η δυναμική».

Peter Economides, brand strategist

«Το φαγητό, το κρασί, ο πολιτισμός και η φύση δεν αποτελούν «αξιοθέατα», αλλά ζωντανά στοιχεία. Η εξειδικευμένη αγορά υπερσχύει της μάζας. Οι εμπειρίες πρέπει να είναι πραγματικές και να παραμένουν προστατευμένες».

Δημιουργώντας εμπειρίες: από τη γαστρονομία στην τέχνη & τη φύση - από τη συζήτηση στο πάνελ

«Η συνεργασία μεταξύ δήμων, επενδυτών και θεσμών είναι κρίσιμη. Όταν επωφελούνται οι ντόπιοι ακολουθούν και οι επισκέπτες. Οι κατάλληλες υποδομές ενεργοποιούν τη δημιουργία εμπειριών».

Δημιουργώντας εμπειρίες: οι υποδομές - από τη συζήτηση στο πάνελ

“

«Οι αεροπορικές εταιρείες επεκτείνονται εκεί όπου υπάρχει σαφήνεια και σταθερός σχεδιασμός. Οι χειμερινές πτήσεις χρειάζονται χειμερινή αυτοπεποίθηση. Η συνεργασία ενισχύει και τα δύο».

Stephen Paul Heapy, Chief Executive Officer & Executive Director της JET2

«Η προσιτή τιμή επιτρέπει ταξίδια όλο το χρόνο και διαφοροποιημένη ζήτηση. Η προσβασιμότητα καθορίζει την εποχικότητα, το κόστος αποτελεί καθοριστικό παράγοντα».

Michael Delephant, Group Managing Director της Wizz Air

«Πρώτα το προϊόν, μετά η προβολή. Δεν μπορείς να διαφημίσεις κάτι που δεν είναι έτοιμο. Η επικέντρωση στα δυνατά σημεία είναι πιο δυνατή από τον θόρυβο».

Στοχευμένη επικοινωνία και προώθηση - από τη συζήτηση στο πάνελ για την επανατοποθέτηση της Κύπρου

«Οι προορισμοί πετυχαίνουν όταν οι ίδιοι οι κάτοικοι νιώθουν περήφανοι για τον τόπο που τους ανήκει. Ο τουρισμός πρέπει να βελτιώνει την καθημερινή ζωή για να είναι βιώσιμος».

Υρjöταριο Kivisaari, Πρόεδρος και CEO της Visit Northern Finland

«Οι δεξιότητες, η κουλτούρα εξυπηρέτησης και η νοστορπία είναι εξίσου σημαντικές με τις υποδομές. Ο ολόχρονος τουρισμός απαιτεί ολόχρονη εργασία και εκπαίδευση. Η συνέπεια χτίζει την ποιότητα και η ποιότητα χτίζει την εμπιστοσύνη».

Δεξιότητες & κουλτούρα, εργασία & εκπαίδευση - από τη συζήτηση στο πάνελ

Το συνέδριο έκλεισε με μια κοινή γραμμή: η Κύπρος διαθέτει όλα τα συστατικά. Αυτό που μετρά τώρα είναι η εφαρμογή. Στρατηγική, branding, συνδεσιμότητα, υποδομές και άνθρωποι πρέπει να κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση. Το «Beyond Sea and Sun» αφορά το ξεδίπλωμα ολόκληρης της ιστορίας της Κύπρου.

Κεντρικό συμπέρασμα του συνεδρίου «Beyond Sea and Sun»

Κώστας Κουμής

Ευθύνη μας να σχεδιάσουμε την επόμενη μέρα για τον τουρισμό

Για να κερδίσουμε τα στοιχεία του τουρισμού απαιτείται η χάραξη και η επιτυχής εφαρμογή οριζόντιων πολιτικών. Τροχοπέδη στη μετάβαση της Κύπρου σε ολόχρονο τουριστικό προορισμό, η έλλειψη εξειδικευμένων υποδομών, τονίζει ο Υφυπουργός Τουρισμού.

Ο κ. Κώστας Κουμής είναι ο Υφυπουργός Τουρισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Συνέντευξη στη ΔΩΡΙΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Ο σχεδιασμός της επόμενης ημέρας για τον ολόχρονο τουρισμό «αποτελεί ευθύνη μας» τονίζει ο Υφυπουργός Τουρισμού, Κώστας Κουμής. Επισημαίνει ότι έχουν βελτιωθεί σημαντικά οι αποδόσεις των shoulders months, ενώ η Πολιτεία έχει εξαγγείλει σχέδια κινήτρων με σκοπό και στόχο την άνοδο των ειδικών μορφών τουρισμού. «Χρειάζεται επαγγελματική παρουσίαση και συνεχής παραγωγή περιεχομένου για τη δημιουργία δυνατών αφηγήσεων γύρω από την Κύπρο ως προορισμό για όλο τον χρόνο» αναφέρει στη συνέντευξή του και «επένδυση στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην ψηφιακή μετάβαση και στα στοιχεία της αυθεντικότητας και της άριστης φιλοξενίας».

Ποια η άποψή σας για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού;

Η καθιέρωση της χώρας μας ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού αποτελεί διαχρονική επιδίωξη των ενασχολούντων με τη βιομηχανία εδώ και δεκαετίες. Δεν αποτελούσε ποτέ εύκολο εγχείρημα, ούτε και δύναται να υλοποιηθεί από τη μία μέρα στην άλλη. Προϋποθέτει πολλά στάδια που θα πρέπει να υλοποιηθούν ή τουλάχιστον να καταγραφεί σημαντική βελτίωση. Η βελτίωση της αεροπορικής σύνδεσης, των υποδομών και των αποδόσεων κάποιων αγορών, είναι μερικά από αυτά. Θεωρώ ότι αυτή τη χρονική περίοδο είμαστε σε καλό δρόμο. Έχουν βελτιωθεί σημαντικά οι αποδόσεις των shoulders months και πλέον δεν έχουν να ζηλέψουν σε τίποτα από τους θερινούς μήνες. Αυτό ισχύει για ολόκληρη την Κύπρο, ενώ κάποιος επιμέρους προορισμός οδεύουν προς τον ολόχρονο τουρισμό με σταθερά βήματα. Δεν αποτε-

λεί εύκολο εγχείρημα. Θα πρέπει να επενδύσουμε περαιτέρω στις ειδικές μορφές τουρισμού, να εμπλουτιστούν περαιτέρω οι επιμέρους προορισμοί, αλλά κυρίως θα πρέπει να λάβουμε όλοι μαζί συνειδητές αποφάσεις για ολόχρονη λειτουργία των επιμέρους προορισμών.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού στην Κύπρο και πώς μπορούν να ξεπεραστούν;

Με ειλικρίνεια θα απαντήσω ότι το πιο σημαντικό πρόβλημα είναι η εδραίωση κουλτούρας εργασίας 8-9 μηνών. Σε κάποιες περιπτώσεις η μορφολογία κάποιων επιμέρους προορισμών, όπως η απόσταση τους από τα αστικά κέντρα, λειτουργεί ως μεγάλη αδυναμία σε περιόδους χαμηλής ζήτησης, καθώς και η έλλειψη υποστηρικτικών υποδομών. Γι' αυτό επιμένουμε ότι για να κερδίσουμε τα στοιχεία του τουρισμού, απαιτείται η χάραξη και η επιτυχής εφαρμογή οριζόντιων πολιτικών.

Πιστεύετε ότι η Κύπρος μπορεί να απωλέσει από την ανταγωνιστικότητά της τα επόμενα χρόνια λόγω της υπερθέρμανσης του πλανήτη;

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί ίσως τη μεγαλύτερη απειλή που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι μεσογειακοί προορισμοί καθώς το πρόβλημα στη Μεσόγειο είναι εντονότερο. Είναι μία μεγάλη πρόκληση. Δεν αποκλείεται στο εγγύς μέλλον, εάν δεν ληφθούν μέτρα, λόγω και της τάσης του coolcation, κατά τους θερινούς μήνες οι μεσογειακοί προορισμοί να απωλέσουν ανταγωνιστικότητα. Είναι γι' αυτό ακριβώς τον λόγο που επιβάλλεται η λήψη μέτρων του χαρακτήρα Greening the destinations ή γενικότερα η υιοθέτηση πράσινων πρακτικών.

Ποιες ενέργειες έχει κάνει το κράτος τους τελευ-

ταίους 12 μήνες έτσι ώστε να προωθήσει τη μετάβαση σε ένα μοντέλο ολόχρονου τουρισμού;

Η μετεξέλιξη της χώρας μας σε ολόχρονο τουριστικό προορισμό αποτελεί προτεραιότητα για το Υφυπουργείο Τουρισμού και έχουμε προχωρήσει στην εξαγγελία σχεδίων κινήτρων, με σκοπό και στόχο την άνοδο των ειδικών μορφών τουρισμού. Ήδη βλέπουμε τα πρώτα αποτελέσματα, καθώς ο αθλητικός τουρισμός παράγει οπουδαία αποτελέσματα και τη χειμερινή περίοδο, αλλά και σε άλλες θεματικές μορφές τουρισμού όπως ο συνεδριακός τουρισμός. Σημαντική παράμετρος γι' αυτήν την προσπάθεια η βελτίωση της αεροπορικής συνδεσιμότητας. Επί της ευκαιρίας να αναφέρω ότι η Κύπρος, σύμφωνα με την έκθεση του Airport Council International, κατατάσσεται πρώτη πανευρωπαϊκά σε αυτό τον τομέα στη σύγκριση των ετών 2024 και 2025 και δεύτερη στη σύγκριση των ετών 2025/2019, την περίοδο δηλαδή πριν και μετά την πανδημία του κορωνοϊού.

Πώς μπορούν οι τοπικές κοινωνίες να ενταχθούν πιο ενεργά στο τουριστικό προϊόν, δημιουργώντας αυθεντικές εμπειρίες για τους επισκέπτες;

Η ενσωμάτωση των τοπικών κοινωνιών στο τουριστικό προϊόν αποτελεί βασική μας επιδίωξη. Ο τουρισμός εκτός από παραγωγικός οφείλει να είναι και ανταποδοτικός και βιώσιμος, να δημιουργεί πολλαπλασιαστικά

οφέλη για τις τοπικές κοινωνίες. Επιδιώκουμε τη συνεργασία με τις τοπικές αρχές και έχουμε εξαγγείλει το σχέδιο αναβίωσης περιοχών της υπαίθρου, επιδιώκοντας και την ενίσχυση του στοιχείου της αυθεντικότητας. Σε συνέχεια τούτου, έχουμε εξαγγείλει το σχέδιο οινοαστρονομίας αλλά και τα σχέδια ενίσχυσης των βιωματικών εργαστηρίων.

Υπάρχει μια βαθιά συστημική κουλτούρα εποχικότητας, που εμποδίζει τη χώρα να ανακαλύψει την πραγματική της δυναμική στον τομέα του 12μηνου τουρισμού.

Ποιο ρόλο μπορούν να παίξουν η τεχνολογία και η καινοτομία στην ενίσχυση της προβολής της Κύπρου ως ολόχρονου προορισμού;

Πρωτεύοντα. Η αναζήτηση των επισκεπτών είναι κυρίως ηλεκτρονική και μέσα από τις στρατηγικές μάρκετινγκ έχουμε ενισχύσει σημαντικά την ψηφιακή παρουσία της Κύπρου σε αγορές που μας ενδιαφέρουν. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η συμφωνία με το ΤΕΠΑΚ, ώστε να δημιουργήσουμε ένα ολοκληρωμένο ψηφιακό τουριστικό οδηγό για την Κύπρο με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης και επαυξημένης πραγματικότητας. Ο δυνητικός επισκέπτης θα μπορεί να εξερευνήσει τον προορισμό μας με λεπτομέρεια, λαμβάνοντας και γνώση για δραστηριό-

«Η ενσωμάτωση των τοπικών κοινωνιών στο τουριστικό προϊόν αποτελεί βασική μας επιδίωξη. Ο τουρισμός εκτός από παραγωγικός οφείλει να είναι και ανταποδοτικός και βιώσιμος», λέει ο κ. Κουμής.

τητες καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Ποια μέτρα ή συνεργασίες θεωρείτε απαραίτητα μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την προώθηση του ολόχρονου τουρισμού;

Η στενή και αγαστή συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, αποτελεί κλειδί για την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος και την προώθηση του προορισμού μας. Η συνεχής βελτίωση της συνδεσιμότητας της χώρας και τη χειμερινή περίοδο, η βελτίωση των υποδομών και η προβολή των προορισμών μας, είναι μόνο μερικοί από τους τομείς όπου η συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα είναι απαραίτητη.

Αν έπρεπε να περιγράψετε με λίγα λόγια το όραμά σας για τον τουρισμό της Κύπρου το 2030, ποιο θα ήταν αυτό;

Το 2025 έκλεισε επιτυχώς ένας τριετής κύκλος που χαρακτηρίστηκε από την προσπάθεια επαναφοράς του τουρισμού της χώρας μας σε υψηλές επιδόσεις. Πλέον ξεκινά ένας νέος κύκλος όπου η επιτυχία θα αξιολογείται με διαφορετικούς δείκτες και κριτήρια από τα εκατομμύρια των επισκεπτών. Μέλημα, όραμα, αλλά πρωτίστως ευθύνη μας, είναι να σχεδιάσουμε την επόμενη μέρα για τον τουρισμό της χώρας μας, επενδύοντας στη βιώσιμη ανάπτυξη, στην ψηφιακή μετάβαση και στα στοιχεία της αυθεντικότητας και της άριστης φιλοξενίας. Ο κάθε επισκέπτης θα πρέπει επιστρέφοντας στη χώρα του να κουβαλά μαζί του το άρωμα φιλοξενίας της Κύπρου.

Ελένη Καλογήρου

Ουσιαστικά οφέλη στην οικονομία από τον ολόχρονο τουρισμό

Η αύξηση του τουρισμού τους χειμερινούς μήνες θα δημιουργήσει ακόμα μεγαλύτερη αεροπορική συνδεσιμότητα, με νέα χειμερινά δρομολόγια και αύξηση συχνοτήτων σε υφιστάμενες πτήσεις.

Η κα Ελένη Καλογήρου είναι η Ανώτατη Εκτελεστική Διευθύντρια της Hermes Airports.

Συνέντευξη στον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού αποτελεί αναγκαioτητα. Η Ανώτατη Εκτελεστική Διευθύντρια της Hermes Airports, Ελένη Καλογήρου, σε συνέντευξη της αναλύει τις προοπτικές, τα οφέλη και τις προκλήσεις της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου, καθώς και τον κίριο ρόλο της αεροπορικής συνδεσιμότητας.

Ποια είναι η άποψή σας για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού;

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού αποτελεί αναγκαioτητα. Ήδη τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε αυξημένη ζήτηση τους φθινοπωρινούς και χειμερινούς μήνες από αγορές που μπορούν να χαρακτηριστούν «μη παραδοσιακές» για την Κύπρο, την στιγμή που αναπτύσσονται δυναμικά ειδικές κατηγορίες τουρισμού όπως ο αθλητικός, θρησκευτικός, ευεξίας, συνεδριακός κ.ά. Στο πλαίσιο αυτό, η Hermes Airports πρωτοστατεί στην προσπάθεια του να καταστεί η Κύπρος ολόχρονος προορισμός, λειτουργώντας σαν καταλύτης, με μια σειρά από ενέργειες τόσο με αεροπορικές εταιρείες, φορείς του τουρισμού, αλλά και της Πολιτείας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το συνέδριο που διοργανώσαμε πέρυσι «Beyond Sea and Sun», όπου συγκεντρώθηκαν όλοι οι βασικοί πρωταγωνιστές της βιομηχανίας και δόθηκε η ευκαιρία να ανταλλάξουμε απόψεις, ενώ παρουσιάστηκαν επιτυχημένα case studies με πρακτικές που μπορούν να υλοποιηθούν και στην Κύπρο.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η καθιέρωση της χώρας μας ως ολόχρονου προορισμού θα δημιουργήσει ουσιαστικά οφέλη στην οικονομία του τόπου. Καταρχήν, θα επιτρέψει σε όσους έχουν επενδύσει

στον τουρισμό να αξιοποιούν την επένδυσή τους και τις υποδομές τους σε δωδεκάμηνη βάση, δημιουργώντας καλύτερες αποδόσεις και μεγαλύτερες προοπτικές περαιτέρω επενδύσεων. Θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας σε ολόχρονη βάση για όσους ασχολούνται με τον τουρισμό: αεροδρόμια, ξενοδοχεία, εστιατόρια, τουριστικές υπηρεσίες κλπ. Τουριστικές ροές και έσοδα καθόλη τη διάρκεια του χρόνου, θα βοηθήσουν στη στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε ορεινές και αγροτικές περιοχές, καθώς και καλύτερη γεωγραφική και χρονική κατανομή των επισκεπτών, μειώνοντας την ίδια στιγμή την πίεση στις τουριστικές περιοχές το καλοκαίρι. Επιπρόσθετα, η αύξηση του τουρισμού τους χειμερινούς μήνες θα δημιουργήσει ακόμα μεγαλύτερη αεροπορική συνδεσιμότητα όλο τον χρόνο, με τη δημιουργία νέων χειμερινών δρομολογίων και αύξηση συχνοτήτων σε υφιστάμενες πτήσεις.

Εν κατακλείδι, η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου προορισμού θα αποφέρει πολλαπλά οφέλη, προσφέροντας ευμάρεια, επενδύσεις και καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών τόσο για τους επισκέπτες όσο και για την τοπική κοινωνία και οικονομία.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού στην Κύπρο και πώς μπορούν να ξεπεραστούν;

Τα βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού στην Κύπρο συνδέονται κυρίως με την εποχικότητα της ζήτησης, καθώς και την ανάγκη για βελτίωση των υποδομών και τη δημιουργία νέων εμπειριών κατά τους χειμερινούς μήνες. Η χώρα μας προτιμάται από τους επισκέπτες κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες και η προσπάθεια πρέπει να επικεντρωθεί στην αλλαγή αυτής της αντίληψης. Η περιορισμένη λειτουργία ξενοδοχειακών μονάδων, εστιατορίων και άλλων βασικών υπηρεσιών

«Οφείλουμε να επικεντρωθούμε στη δημιουργία ενός προορισμού που καλύπτει τη ζήτηση για αναψυχή, ανεξάρτητα από την παραδοσιακή θερινή εμπειρία», τονίζει η κα Καλογήρου.

τους χειμερινούς μήνες, όπως και η ανάγκη περαιτέρω διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος μας, αποτελούν επίσης εμπόδια. Με συγκροτημένα βήματα όμως μπορούν να αντιμετωπιστούν.

Πιστεύετε ότι η Κύπρος μπορεί να απωλέσει από την ανταγωνιστικότητά της τα επόμενα χρόνια λόγω της υπερθέρμανσης;

Η κλιματική αλλαγή και η αύξηση των θερμοκρασιών, είναι πλέον μια πραγματικότητα που δεν μπορούμε να αγνοήσουμε ούτε ως νησί ούτε ως τουριστικός προορισμός. Όντως, υπάρχει ο κίνδυνος μιας ενδεχόμενης υποχώρησης της ανταγωνιστικότητας -όχι μόνο της χώρας μας- καθώς και άλλων προορισμών της περιοχής που μαστίζονται από τις όλο και πιο συχνές και παρατεταμένες συνθήκες καύσωνα τους θερινούς μήνες. Ξαν χώρα καλούμαστε να δούμε αυτό το πρόβλημα ως μια ευκαιρία, όχι μόνο για να διατηρήσουμε αλλά και να βελτιώσουμε την ανταγωνιστικότητά μας εκμεταλλευόμενοι τα σημαντικά πλεονεκτήματά μας: ήπιο χειμερινό κλίμα, μικρές αποστάσεις, κουλτούρα φιλοξενίας και ισχυρή συνδεσιμότητα. Η στρατηγική απάντηση είναι η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου με τη δημιουργία αυ-

θεντικών ταξιδιωτικών εμπειριών καθόλη τη διάρκεια του χρόνου.

Τι αλλαγές στις υποδομές και υπηρεσίες των δύο αεροδρομίων θεωρείτε αναγκαίες για να στηρίξουν την ολόχρονη επισκεψιμότητα;

Ο δρόμος για να καταστεί η Κύπρος ολόχρονος προορισμός μπορεί να είναι γεμάτος προκλήσεις, αλλά είναι αναμφίβολα μονόδρομος. Καθώς οι αεροπορικές εταιρείες αναζητούν ολοένα και περισσότερο τους προορι-

Πρέπει να υποστηρίζεται από κατάλληλες υποδομές, σωστά καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό, στοχευμένες δράσεις προβολής και μια ισχυρή εθνική στρατηγική.

σμούς με ολόχρονη λειτουργία, οφείλουμε να επικεντρωθούμε στη δημιουργία ενός προορισμού που καλύπτει τη ζήτηση για αναψυχή ανεξάρτητα από την παραδοσιακή θερινή εμπειρία. Αυτό πρέπει να υποστηρίζεται από κατάλληλες υποδομές, σωστά καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό, στοχευμένες δράσεις προβολής και μια ισχυρή εθνική στρατηγική. Οι υποδομές των αεροδρομίων δεν χρειάζο-

νται αλλαγές για να στηρίξουν τον ολόχρονο τουρισμό, αντίθετα θα μπορούν να αξιοποιηθούν καλύτερα σε όλη τη διάρκεια του χρόνου. Το μόνο που απαιτείται είναι η επαρκής στελέχωση σε όλες τις υπηρεσίες του αεροδρομίου, ώστε να μπορούν να εξυπηρετούν αποτελεσματικά αναλόγως της εκάστοτε διακίνησης επιβατών.

Ποια μέτρα ή συνεργασίες θεωρείτε απαραίτητα μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την προώθηση του ολόχρονου τουρισμού;

Ως αεροδρόμια, βρισκόμαστε σε συνεχή επαφή με τις αεροπορικές εταιρείες και τουριστικούς φορείς για προγραμματισμό πτήσεων και βλέπουμε ότι επιδεικνύουν ενδιαφέρον για την Κύπρο. Για να προχωρήσουμε όμως θα πρέπει να δημιουργηθούν μεταξύ του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα συνέργειες και ουσιαστικές πρωτοβουλίες για τη δημιουργία ζήτησης. Για να γίνει αποτελεσματική προώθηση του ολόχρονου τουρισμού, απαιτείται στοχευμένη προώθηση σε αγορές με ενδιαφέρον για ολόχρονες εμπειρίες, κίνητρα προς αεροπορικές εταιρείες για ολόχρονη δραστηριότητα και ενίσχυση ειδικών μορφών τουρισμού με εμπλουτισμό των εμπειριών.

Σάββας Περδίας

Η κλιματική κρίση θα βάλει εξ ανάγκης την Κύπρο στον ολόχρονο τουρισμό

Εξασφαλίζει τη δυνατότητα δωδεκάμηνης εργοδότησης στη βιομηχανία, τη διατήρηση των τοπικών κοινωνιών εν ζωή τους χειμερινούς μήνες, και την ανάπτυξη της οικονομίας από την αυξημένη τοπική ζήτηση και κατανάλωση, λέει ο τέως Υφυπουργός Τουρισμού.

Ο κ. Σάββας Περδίας είναι τέως Υφυπουργός Τουρισμού και ο Marketing Manager της Travel Slow Ltd.

Συνέντευξη στον ΓΙΑΝΝΗ ΑΔΕΙΛΙΝΗ

Ο τουρισμός καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου δεν είναι απλώς μια ευκαιρία ανάπτυξης, αλλά το βασικό εργαλείο για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του κυπριακού τουριστικού μοντέλου τις επόμενες δεκαετίες. «Το στοίχημα είναι πόσο έγκαιρα θα ενεργήσουμε ώστε να δικαιούμαστε σημαντικό μερίδιο χειμερινών ταξιδιωτών», τονίζει ο Σάββας Περδίας. Ο τέως Υφυπουργός Τουρισμού ηγήθηκε της προσπάθειας για στρατηγική ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας στο νησί, όταν ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού αναβαθμίστηκε σε υφυπουργείο το 2019, και σήμερα συνεχίζει να δραστηριοποιείται επαγγελματικά στον τομέα του τουρισμού ως marketing manager της Travel Slow Ltd.

Ποια η άποψή σας για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού;

Τα οφέλη θα είναι πολλαπλά, με σημαντικότερη τη δυνατότητα 12μηνιας εργοδότησης των ανθρώπων που στελεχώνουν την τουριστική βιομηχανία μας. Θα έχει, επίσης, θετικό αντίκτυπο στη διατήρηση των τοπικών κοινωνιών εν ζωή κατά τους χειμερινούς μήνες και στην ανάπτυξη της οικονομίας λόγω αυξημένης τοπικής ζήτησης και κατανάλωσης. Πολύ σημαντικό όφελος θα έχουν ειδικά οι περιοχές που μέχρι σήμερα υποφέρουν τουριστικά όπως η ενδοχώρα, τα ορεινά και οι απομακρυσμένες περιοχές μας, διότι ήδη διαθέτουν πολλά από τα χαρακτηριστικά που αναζητούν οι χειμερινοί ταξιδιώτες - πολιτισμός, φύση, γαστρονομία, αυθεντικές εμπειρίες κ.ά.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικά εμπόδια για

την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού στην Κύπρο και πώς μπορούν να ξεπεραστούν;

Η κλιματική κρίση εξ ανάγκης θα βάλει την Κύπρο στον μονόδρομο που λέγεται ολόχρονος τουρισμός. Υπό αυτή την έννοια, δεν συμερίζομαι την άποψη ότι υπάρχουν «εμπόδια» για την ανάπτυξή του. Το στοίχημα είναι πόσο έγκαιρα θα ενεργήσουμε, ώστε να δικαιούμαστε σημαντικό μερίδιο χειμερινών ταξιδιωτών. Η βελτίωση των χειμερινών υπηρεσιών μας είναι το Α και το Ω, ώστε η Κύπρος να ανταγωνιστεί με αξιώσεις απέναντι στη νέα -μη αναστρέψιμη- τάξη πραγμάτων.

Πιστεύετε ότι η χώρα μας μπορεί να απωλέσει από την ανταγωνιστικότητά της τα επόμενα χρόνια λόγω της υπερθέρμανσης;

Θεωρώ δεδομένο ότι η Κύπρος θα απωλέσει από την καλοκαιρινή ανταγωνιστικότητά της τις επόμενες δεκαετίες λόγω της κλιματικής κρίσης: το φανερόνουν οι επιστημονικές μελέτες. Είμαστε και θα είμαστε διαχρονικά το πιο ζεστό μέρος της Ευρώπης. Ήδη το καλοκαίρι βλέπουμε θερμοκρασίες οι οποίες δεν είναι υποφερτές από τους επισκέπτες, ειδικά από οικογένειες με μικρά παιδιά που αποτελούν τη βασική πηγή τουριστών μας κατά τους θερινούς μήνες. Το κράτος θα πρέπει να κινηθεί προς δύο κατευθύνσεις: α) να φτιάξει υποδομές που κάνουν όσο πιο υποφερτές γίνεται τις διακοπές του καλοκαιριού, όπως για παράδειγμα κλιματιζόμενα cooling stations σε διάφορα σημεία όπου κινούνται πεζοί, και β) να εμπλουτίσει κι άλλο το προϊόν που αποτείνεται στις περιόδους μη αιχμής ώστε η Κύπρος, μέσω των ειδικών μορφών τουρισμού, να απορροφήσει τους χειμερινούς μήνες τους αριθμούς επισκεπτών που μάλλον θα απωλέσει το κα-

«Μέσω ειδικών μορφών τουρισμού η Κύπρος μπορεί να απορροφήσει τους αριθμούς επισκεπτών που μάλλον θα απωλέσει το καλοκαίρι», επισημαίνει ο τέως Υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίας.

λοκαίρι. Οι επιχειρήσεις, επίσης, θα πρέπει να δίνουν έμφαση σε υποδομές που μπορούν να λειτουργήσουν και τον χειμώνα όπως spa, θερμαινόμενες πισίνες, εσωτερικούς χώρους εστίασης κ.ά.

Πώς μπορούν οι τοπικές κοινωνίες να ενταχθούν πιο ενεργά στο τουριστικό προϊόν, δημιουργώντας αυθεντικές εμπειρίες για τους επισκέπτες;

Το πιο σημαντικό εργαλείο που έχουν οι τοπικές κοινωνίες -και δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς- είναι το Heartland of Legends. Μια πρωτοβουλία που έχει καταγράψει τις πλείστες αυθεντικές εμπειρίες του νησιού και τις έχει χωρίσει σε συγκεκριμένες ενότητες. Το HoL, είναι ο ευκολότερος τρόπος για τις τοπικές κοινωνίες να αναδειχθούν και να διαφημιστούν μέσα από μια παγκύπρια ολιστική πλατφόρμα βιωματικών εμπειριών.

Ποιο ρόλο μπορούν να παίξουν η τεχνολογία και η καινοτομία στην ενίσχυση της προβολής της Κύπρου ως προορισμού καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου;

Στον τομέα της προβολής τουριστικών προορισμών η τεχνολογία προχωρεί ραγδαία και θα έλεγα ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης -με ψηφιακές καμπάνιες, παραγωγή video, reels, συνεργασίες με influencers- δεν επαρκούν. Ταυτόχρονα, πρέπει να αξιολογηθεί και η δυνατότητα διενέργειας διαφημιστικών εκστρατειών σε διεθνή podcasts. Στην εποχή που ζούμε επανέρχεται και η σημαντι-

κότητα της αρθρογραφίας μέσα από ψηφιακά έντυπα και blogs.

Ποια μέτρα ή συνεργασίες θεωρείτε απαραίτητα μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την προώθηση του ολόχρονου τουρισμού;

Το υφυπουργείο Τουρισμού πρέπει να διασφαλίσει ότι τα ποσά που δίνονται σε χορηγίες βελτίωσης του τουριστικού προϊόντος, δεν θα παύσουν μόλις εκπνεύσει το πρόγραμμα Next Generation EU της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι χορηγίες θα πρέπει να

Ολόχρονος, ψηφιακά έξυπνος, συμπεριληπτικός και πιο ποιοτικός τουριστικός προορισμός, με ευαισθησία σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον.

συνεχίσουν, άσχετα με το αν εκπνεύσει η χρηματοδότηση της ΕΕ, επειδή ήταν αυτές που βοήθησαν τις μικρές επιχειρήσεις αλλά και τις τοπικές αρχές να βελτιώσουν αισθητά τα τελευταία χρόνια το παρεχόμενο τουριστικό προϊόν τους. Από την πλευρά του ιδιωτικού τομέα, αλλά και οι τοπικές αρχές, θα πρέπει να εντείνουν της προσπάθειες ένταξής τους σε αυτά τα προγράμματα. Όπου μπορούν, να εντάσσονται και στα διάφορα σήματα ποιότητας (Destination Labels) του υφυπουργείου Τουρισμού τα οποία έχουν δημιουργηθεί ακριβώς για να ενισχυθούν

επαρκώς οι ειδικές μορφές τουρισμού.

Αν έπρεπε να περιγράψετε το όραμά σας για τον τουρισμό της Κύπρου το 2030, ποιο θα ήταν αυτό;

Το όραμά μου για τον τουρισμό της Κύπρου 2030 δεν διαφέρει σε τίποτα από το όραμα που εισήχη επί θητείας μου στην Εθνική Στρατηγική Τουρισμού. Να καθιερωθεί η Κύπρος ως ένας ολόχρονος, ψηφιακά έξυπνος, συμπεριληπτικός και πιο ποιοτικός τουριστικός προορισμός, ο οποίος δείχνει ευαισθησία σε θέματα που αφορούν το περιβάλλον, και διοχετεύει τα οφέλη που δημιουργούνται από τον τουρισμό σε όλες ανεξαίρετως τις περιοχές του νησιού. Αν η Κύπρος διατηρήσει την προσήλωσή της σε αυτούς τους πυλώνες, θα μπορέσει, κατά πάσα πιθανότητα, να διατηρηθεί στις τριάντα πιο ανταγωνιστικές χώρες του κόσμου στον τομέα του τουρισμού. Σή-

μερα βρισκόμαστε στην 30η θέση, σύμφωνα με το επίσημο Travel & Tourism Development Index (TTDI) του World Economic Forum και βασικοί ανταγωνιστικοί προορισμοί, όπως η Ελλάδα και η Τουρκία, βρίσκονται πιο πάνω στη 22η και 29η θέση αντίστοιχα. Εκτός τριαντάδας συναντάμε χώρες με πολλά υποσχόμενο τουριστικό μέλλον όπως η Ισλανδία, η Σαουδική Αραβία, η Σλοβενία, η Κροατία κ.ά. Ως προορισμός, οφείλουμε να δείξουμε ετοιμότητα έναντι του μεγάλου αυτού ανταγωνισμού που θα κληθούμε να αντιμετωπίσουμε τα επόμενα χρόνια.

Αντωνία Θεοδοσίου

Ανάπτυξη ολόχρονου τουρισμού με επίκεντρο την τοπική κοινωνία

Η κα Αντωνία Θεοδοσίου είναι η Επίτροπος Περιβάλλοντος και Ευημερίας των Ζώων.

Συνέντευξη στη ΔΩΡΙΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Ποια η άποψή σας για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού;

Θα έχει σημαντικά οφέλη, εφόσον γίνει με σωστό σχεδιασμό και υπό όρους βιωσιμότητας. Αυτό προϋποθέτει αξιολόγηση της φέρουσας ικανότητας ανά περιοχή και συνολικά, διασφάλιση της αντοχής υποδομών, πόρων, υπηρεσιών και της κοινωνίας, και στροφή σε χαμηλό αποτυπώματος μορφές τουρισμού, όπως ο αναγεννητικός. Ο ολόχρονος τουρισμός μπορεί να μειώσει την έντονη εποχικότητα μέσω καλύτερης ανακατανομής των τουριστικών ροών στη διάρκεια του έτους, συμβάλλοντας στη σταθεροποίηση εισοδημάτων και θέσεων εργασίας. Παράλληλα, μπορούν να μειωθούν οι πιέσεις που ασκούνται στο περιβάλλον τις περιόδους αιχμής και να ενισχυθούν ήπιες μορφές τουρισμού.

Μπορεί η Κύπρος να απωλέσει από την ανταγωνιστικότητά της τα επόμενα χρόνια λόγω της υπερθέρμανσης;

Η κλιματική κρίση και τα ακραία καιρικά φαινόμενα αποτελούν απειλή για την ανταγωνιστικότητα της Κύπρου και μπορούν να επηρεάσουν την ελκυστικότητά της ως προορισμού. Με έγκαιρα και στοχευμένα μέτρα προσαρμογής, επενδύσεις σε πράσινες βιώσιμες υποδομές και με την κατάλληλη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, την προστασία των οικοσυστημάτων, την ανάδειξη του πολιτισμού, η Κύπρος μπορεί να διατηρήσει και να ενισχύσει τη θέση της.

Ποιες προτεραιότητες θεωρείτε ότι πρέπει να βάλει το κράτος για μια βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού σε βάθος χρόνου;

Η βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού προϋποθέτει κοινές προτεραιότητες από πλευράς κράτους, επιχειρήσεων και κοινωνίας, οι οποίες να ενσωματώνουν τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά όρια στον αναπτυξιακό και χωροταξικό σχεδιασμό και στις πρακτικές. Κομβικής σημασίας είναι η αναγνώριση

των φυσικών πόρων, η προώθηση αειφόρων μορφών παραγωγής ενέργειας, η εφαρμογή πρακτικών κυκλικής οικονομίας και υπεύθυνης διαχείρισης αποβλήτων, η προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων, του πολιτιστικού και του κοινωνικού μας αποθέματος. Για να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητά μας προωθούμε πολιτικές που συνδέουν την πράσινη μετάβαση με την ποιότητα και την προστιθέμενη αξία του τουριστικού προϊόντος. Ως Γραφείο, αυτό το διάστημα προωθούμε την εφαρμογή ενεργειακής κοινότητας στο σύμπλεγμα Τηλλυρίας, συντονίζουμε την ετοιμασία του φακέλου για ένταξη των κοιλάδων των ποταμών Διαρίζου και Ξερού στα αποθέματα βιόσφαιρας της UNESCO και προωθούμε τη θεσμοθέτηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών στο πλαίσιο του 7ου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Βαρκελώνης. Σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Τυποποίησης, αναπτύσσονται πρότυπα για την κλιματική ουδετερότητα κοινοτήτων και την ξηρολιθική δόμηση, ενώ με το Υφυπουργείο Τουρισμού, φορείς, αναπτυξιακές εταιρείες, τοπικές αρχές και ΜΚΟ, υλοποιούνται δράσεις και συνέργειες σε θέματα αειφόρου τουρισμού, περιβάλλοντος, πολιτισμού, εκπαίδευσης, προστασίας του παραδοσιακά ανθρωπογενούς τοπίου, κ.ά.

Πώς μπορούν οι τοπικές κοινωνίες να ενταχθούν πιο ενεργά στο τουριστικό προϊόν, δημιουργώντας αυθεντικές εμπειρίες για τους επισκέπτες;

Όταν οι τοπικές κοινωνίες αντιμετωπίζονται, στον βαθμό που το επιθυμούν, όχι ως παθητικοί αποδέκτες αλλά ως ενεργοί συνδιαμορφωτές του τουριστικού γίνεσθαι. Η στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών, η ανάδειξη παραδοσιακών επαγγελμάτων, της γαστρονομίας, της τοπικής ιστορίας και της φύσης καθώς και η προώθηση πολιτιστικών διαδρομών, δημιουργούν αυθεντικές εμπειρίες με προστιθέμενη αξία. Ο τουρισμός που σέβεται την κοινότητα και το περιβάλλον μετατρέπεται σε εργαλείο τοπικής ανάπτυξης, προσφέροντας αυθεντικές εμπειρίες στους επισκέπτες και διαχρονικά οφέλη για τον τόπο.

Κομβικής σημασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού η αναγνώριση των φυσικών πόρων, οι αειφόρες μορφές παραγωγής ενέργειας και η προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων.

Χαράλαμπος Χριστοφίνας

Μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης για τις ορεινές κοινότητες

Ο κ. Χαράλαμπος Χριστοφίνας είναι ο Επίτροπος Ανάπτυξης των Ορεινών Κοινοτήτων.

Της ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΔΕΡΜΑΤΑ

Η επέκταση της τουριστικής περιόδου «συμβάλει στη διαφοροποίηση και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος, στη σταθεροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας, στη βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και στην ενδυνάμωση της τοπικής επιχειρηματικότητας» δηλώνει ο Επίτροπος Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, Χαράλαμπος Χριστοφίνας. Και ο ολόχρονος τουρισμός για τις ορεινές κοινότητες της Κύπρου αποτελεί «**βασικό πυλώνα στην ανάπτυξη**» και μια «**στρατηγική αναγκαιότητα που φέρνει πολλαπλά οφέλη**».

Οι άνθρωποι επιδιώκουν αυθεντικές, βιωματικές εμπειρίες που τους συνδέουν ουσιαστικά με τον κόσμο του προορισμού που θα επιλέξουν. Οι ορεινές κοινότητες του νησιού ως προορισμός προσφέρουν αυθεντική τοπική ζωή, όμορφο φυσικό τοπίο, παραδοσιακή αρχιτεκτονική, νόστιμη γαστρονομία, πολιτιστική και θρησκευτική κληρονομιά. Εμπλουτίζονται επίσης με δράσεις πεζοπορίας, ποδηλασίας, αγροτουρισμού και αστροπαρατήρησης. «**Συνδέουν ουσιαστικά τον επισκέπτη με την τοπική ταυτότητα, συνεισφέρουν στη δημιουργία αυθεντικών εμπειριών υψηλής προστιθέμενης αξίας και ενισχύουν ένα τουριστικό μοντέλο που ξεφεύγει από τον μαζικό και εποχικό πρότυπο**» λέει ο κ. Χριστοφίνας, φέρνοντας στην επιφάνεια και τα βυζαντινά μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO στο Τρόδος που πλέον λειτουργούν με ενιαίο ωράριο και οργανωμένη πρόσβαση, μετά από συντονισμένες κυβερνητικές παρεμβάσεις.

Ο Επίτροπος Ανάπτυξης των ορεινών περιοχών στη συζήτηση για τον ολόχρονο τουρισμό αναφέρεται στην ανάγκη αναβάθμισης των υποδομών, στη βελτίωση του δικτύου δημόσιων μεταφορών, της προσβασιμότητας, αλλά και της ενίσχυσης ποιότητας ζωής των ορεινών κοινοτήτων με αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας, παιδείας και ψηφιακής συνδεσιμότητας. Μιλά με πάθος και για τη στήριξη μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων μέσω στοχευμένων κινήτρων και

ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων και υπογραμμίζει τη σημασία «**μιας δομημένης και μακροπρόθεσμης συνεργασίας μεταξύ κράτους, τοπικής αυτοδιοίκησης και ιδιωτικού τομέα, με σαφή κατανομή ρόλων και κοινό αναπτυξιακό όραμα**».

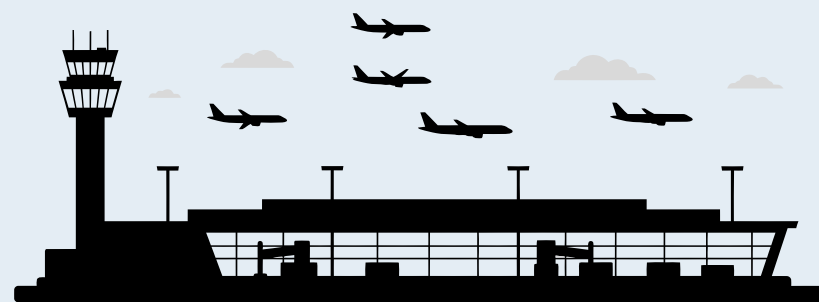
Στις ορεινές περιοχές της Κύπρου τα εμπόδια για την επέκταση της τουριστικής περιόδου είναι γνωστά: χαμηλό ποσοστό διανυκτερεύσεων, έλλειψη ανθρώπινου δυναμικού, έντονη εποχικότητα και περιορισμένη διεθνής προβολή. Τα τελευταία χρόνια όμως παρατηρείται αύξηση του μόνιμου πληθυσμού στην ενδοχώρα και στα ορεινά χωριά, ιδιαίτερα από νέα ζευγάρια, δημιουργώντας μια δυναμική για ανάπτυξη. **Η λειτουργία σύγχρονων δομών, η βελτίωση της καθημερινότητας των κατοίκων και η αίσθηση ασφάλειας, δημιουργούν τις προϋποθέσεις για μόνιμη εγκατάσταση οικογενειών και ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.**

Ο ορεινός τουρισμός μπορεί να αξιοποιηθεί καλύτερα, όταν η τουριστική κίνηση στο νησί είναι χαμηλότερη. Η επισκεψιμότητα και η διάρκεια παραμονής των επισκεπτών μπορεί να αυξηθεί με στοχευμένη προβολή στο εξωτερικό και δημιουργία θεματικών πακέτων εμπειριών στις ορεινές κοινότητες. Έτσι ενισχύεται η ανταγωνιστικότητα του προορισμού και εδραιώνεται η εικόνα της Κύπρου ως αυθεντικού ολόχρονου τουριστικού προϊόντος. «**Ο ολόχρονος τουρισμός θα λειτουργήσει ως καταλύτης για την κοινωνική και οικονομική αναζωογόνηση των τοπικών περιοχών**» συμπληρώνει ο κ. Χριστοφίνας. «**Δημιουργεί σταθερές θέσεις εργασίας, ενισχύει την τοπική επιχειρηματικότητα και προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης στους νέους, συμβάλλοντας στη συγκράτηση και την επιστροφή του πληθυσμού στις ορεινές κοινότητες**». Με σωστό σχεδιασμό και συνέργειες, οι ορεινές κοινότητες μπορούν να εξελιχθούν σε ζωντανούς, ελκυστικούς προορισμούς. «**Η επένδυση στον ολόχρονο τουρισμό είναι επένδυση στη βιωσιμότητα, την κοινωνική συνοχή και το μέλλον της κυπριακής υπαίθρου**», καταλήγει ο Επίτροπος Ανάπτυξης Χαράλαμπος Χριστοφίνας.

Η επένδυση στον ολόχρονο τουρισμό είναι επένδυση στη βιωσιμότητα, την κοινωνική συνοχή και το μέλλον της κυπριακής υπαίθρου.

Η επιβατική κίνηση τη χειμερινή περίοδο σε αριθμούς

Τα δεδομένα για το προφίλ των επιβατών που επισκέπτονται την Κύπρο τον χειμώνα.

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΛΑΡΝΑΚΑ ΜΕ ΣΥΧΝΟΤΗΤΕΣ

42 ημερησίως
115 εβδομαδιαίως

4 ΝΕΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΓΙΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ
Ισπανία, Βέλγιο, Σλοβακία, Βόρεια Μακεδονία

10 ΝΕΟΙ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ
Βαρκελώνη, Βρυξέλλες, Μπρατισλάβα, Σκόπια, Βενετία, Ηράκλειο, Τιμισοάρα, Σουτσεάβα, Κλουζ, Γκιουμρί

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΠΑΦΟΥ

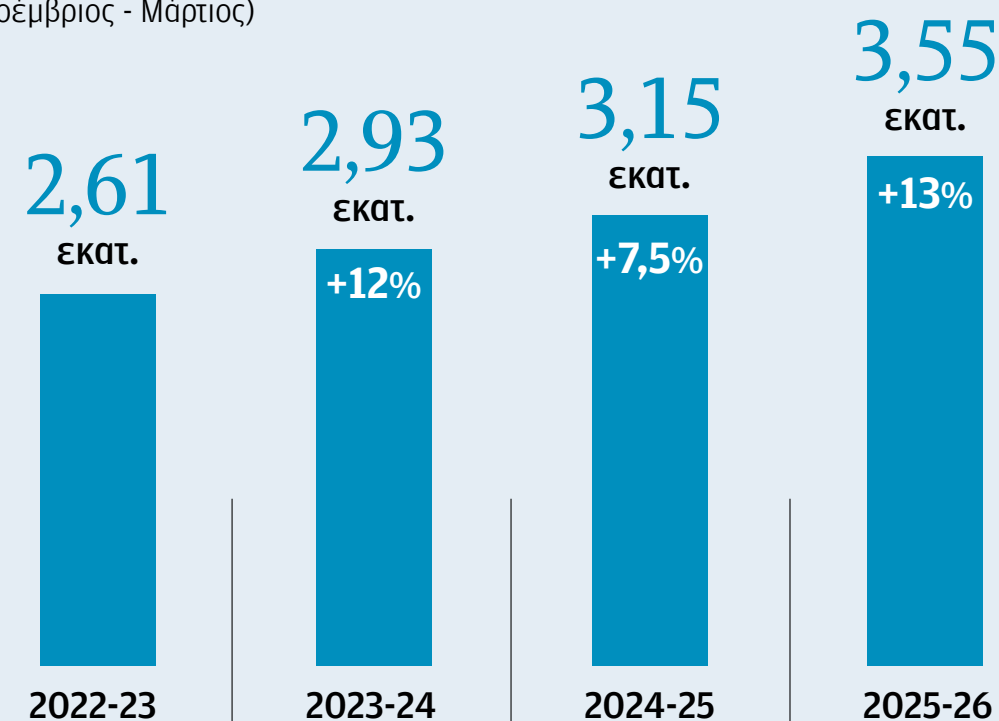
ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΑΠΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΠΑΦΟ ΜΕ ΣΥΧΝΟΤΗΤΕΣ

6 ημερησίως
76 εβδομαδιαίως

1 ΝΕΑ ΑΓΟΡΑ ΓΙΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ
Ιορδανία

3 ΝΕΟΙ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ
Ντίσελντορφ, Χάιφα, Αμάν

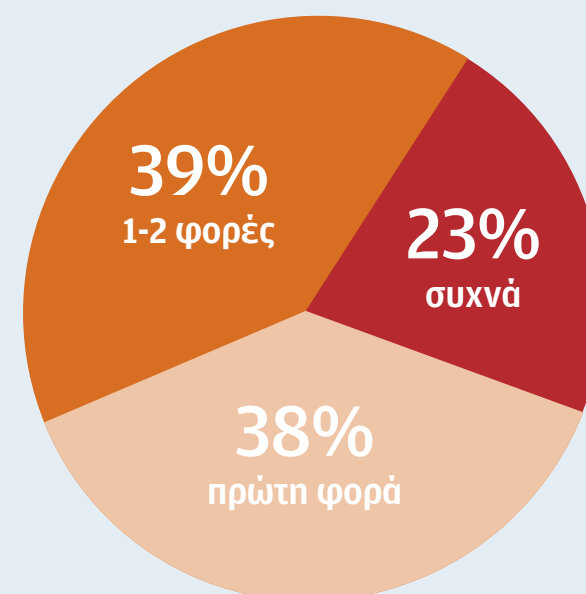
ΑΥΞΗΣΗ ΕΠΙΒΑΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (Νοέμβριος - Μάρτιος)

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ 2025-26 ΕΝΑΝΤΙ 2022-23
940.000 επιβάτες
(+36%)

ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΚΑΝ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΤΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΜΕΙΩΣΗ ΗΛΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΟΥ ΤΑΞΙΔΕΥΟΥΝ ΤΗ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

62% της επιβατικής κίνησης μέχρι 45 χρονών

ΑΠΟ ΠΟΥ ΕΜΑΘΑΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

(οι 3 πιο σημαντικές πηγές)

37% ταξιδιωτικές ιστοσελίδες
26.4% φίλοι και συγγενείς
10.5% μέσα κοινωνικής δικτύωσης

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΒΛΑΣΙΔΗΣ

Το κρασί ως αφετηρία για μια πολυεπίπεδη εμπειρία

Case Study

Της ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΔΕΡΜΑΤΑ

Το Οινοποιείο Βλασίδη στο Κοιλάνι είναι ένα καλό παράδειγμα για το πώς η παράδοση, η επιστημονική γνώση και ο σύγχρονος σχεδιασμός, μπορούν να συνυπάρξουν σε ένα μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης. «Στόχος μας από την αρχή ήταν η παραγωγή ποιοτικών κρασιών και η δημιουργία μιας ολοκληρωμένης εμπειρίας γύρω από το κρασί και τον τόπο. Το σύγχρονο οινοποιείο πρέπει να αφηγείται μια ιστορία, να μεταδίδει γνώση και να δημιουργεί σύνδεση» λέει ο οινοποιός-οινολόγος Σοφοκλής Βλασίδης.

«Ο επισκέπτης δεν έρχεται απλώς να δοκιμάσει αλλά να κατανοήσει, να νιώσει και να θυμηθεί. Η συλλογική ταυτότητα είναι πιο ισχυρή από τη μεμονωμένη προβολή. Όταν μια περιοχή μιλά με κοινή φωνή, αποκτά ξεκάθαρο αφήγημα και ισχυρότερη παρουσία στην αγορά. Σε συνεργασία με άλλα οινοποιεία προσπαθούμε να αναδείξουμε συλλογικά τον τόπο μας. Θέλουμε να δημιουργήσουμε ένα κοινό αφήγημα γύρω από τα αμπελουργικά χαρακτηριστικά της περιοχής, το υψόμετρο, τα εδάφη και το μικροκλίμα και να αναδείξουμε κρασιά που εκφράζουν ξεκάθαρα την ταυτότητα των Κρασοχωριών»

ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΟΛΟ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

«Η έντονη εποχικότητα δυσκολεύει τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων της περιοχής, και η έλλειψη σταθερής ροής επισκεπτών όλο τον χρόνο δεν επιτρέπει τη μακροπρόθεσμη επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και στην ποιότητα των υπηρεσιών. Ο περιορισμένος συντονισμός μεταξύ των επιχειρήσεων της υπαίθρου δεν επιτρέπει την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων για δημιουργία ολοκληρωμένων εμπειριών.

Η απουσία επαρκών και αξιόπιστων δημόσιων συγκοινωνιών, δυσκολεύει τον τουρίστα. Όλα αυτά απαιτούν καλύτερο συντονισμό, επενδύσεις σε υποδομές και μια πιο οργανωμένη προσέγγιση στην ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού, για να μπορούν οι επιχειρήσεις της περιοχής να λειτουργούν βιώσιμα και με προοπτική».

«Για να αναπτυχθεί ουσιαστικά ο τουρισμός στην Κύπρο, είναι απαραίτητο να ξεφύγει από το μονοδιάστατο μοντέλο του «ήλιου και της θάλασσας». Ο οινοτουρισμός αποτελεί ένα κομμάτι που αναπτύσσεται δυναμικά σε παγκόσμιο επίπεδο και μπορεί να προσελκύει επισκέπτες καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Είναι θεματικός τουρισμός, συμβάλλει στην επέκταση της τουριστικής περιόδου και στην ενίσχυση της υπαίθρου. Οι δρόμοι του κρασιού και τα ποιοτικά κυπριακά οινοποιεία έχουν συμβάλει σημαντι-

κά προς αυτή την κατεύθυνση. Ο σημερινός επισκέπτης θέλει να ζήσει μια ολοκληρωμένη εμπειρία, να συνδεθεί με τον χώρο και να μάθει. Αναζητά αυθεντικότητα, γνώση και ουσιαστική επαφή με τον τόπο που επισκέπτεται. Αυτή η αλλαγή μάς οδηγεί να επενδύουμε περισσότερο στην αφήγηση, στη σωστή ξενάγηση και στη δημιουργία εμπειριών με ουσία και περιεχόμενο. Στο οινοποιείο μας οι επισκέπτες είναι 70% ξένοι και 30% ντόπιοι, από τον Γενάρη μέχρι τον Μάρτιο έχουμε κυρίως ντόπιους, το 60-70% των επισκεπτών συνολικά είναι μεταξύ 30-45 ετών με ατομικές επισκέψεις αφού αποφεύγουμε τα οργανωμένα σύνολα. Τα κρασιά μας τα προωθούμε κυρίως διαδικτυακά, στο website και στα social media».

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΕΜΠΕΙΡΙΩΝ

«Μια τοπική κοινωνία μπορεί να ενταχθεί

«Το Project AR - Ancient Cypriot είναι μια επένδυση που συνδυάζει το κρασί με την ιστορία και την τεχνολογία», λέει ο οινοποιός και οινολόγος Σοφοκλής Βλασίδης.

ουσιαστικά στο τουριστικό προϊόν όταν λειτουργεί συλλογικά και όχι αποσπασματικά. Όταν το οινοποιείο, οι τοπικές οικοτεχνίες, οι παραγωγοί και η εστίαση συνεργάζονται, ο επισκέπτης δεν βιώνει απλώς μια μεμονωμένη επίσκεψη αλλά γνωρίζει τον τόπο

μέσα από τις γεύσεις, τις παραδόσεις και τους ανθρώπους του. Το όραμά μας είναι να εξελιχουμε το οινοποιείο σε ένα σύγχρονο προορισμό εμπειριών, με επίκεντρο ένα νέο φιλόδοξο project που αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε στάδιο υλοποίησης. Το «Project

AR - Ancient Cypriot» είναι μια επένδυση που συνδυάζει το κρασί με την ιστορία και την τεχνολογία. Μέσα από εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας, ο επισκέπτης θα βιώνει σκηνές από την αρχαία Κύπρο να ζωντανεύουν μέσα στον χώρο του οινοποιείου. Μύθοι, συμβολικά αντικείμενα, στιγμιότυπα της καθημερινής ζωής και χαρακτηρισ της αρχαιότητας θα παρουσιάζονται με κινηματογραφικό storytelling. Αποτελεί τον βασικό πυλώνα της μελλοντικής μας ανάπτυξης. Φιλοδοξούμε να δημιουργήσουμε έναν χώρο ζωντανής κουλτούρας και καινοτομίας, όπου κάθε επίσκεψη θα έχει σαφή αφήγηση και ταυτότητα. Θέλουμε να ξεπεράσουμε τα όρια της κλασικής γευστικής και να δημιουργήσουμε έναν χώρο όπου το κρασί θα λειτουργεί ως αφετηρία για μια πολυεπίπεδη εμπειρία πολιτισμού, γνώσης και αισθήσεων».

Παρακολουθήστε το βίντεο Spring Day του Οινοποιείου Βλασίδης.

Ενεργή ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Οι Δήμαρχοι στην Κύπρο με τη νέα διοικητική δομή διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην τουριστική ανάπτυξη και στον σχεδιασμό προγραμμάτων για τις περιοχές τους. Σε συνεργασία με το Κράτος και τους φορείς του τουρισμού προωθούν αναβαθμισμένες στρατηγικές, εστιάζουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, την ανάδειξη νέων προορισμών και στις σύγχρονες τάσεις τουρισμού μέσα στην πόλη και στην επαρχία με περιβαλλοντική πολιτική.

Στη συζήτηση για την καθιέρωση της Κύπρου ως τουριστικού προορισμού όλο τον χρόνο, οι Δήμαρχοι στις μεγάλες πόλεις αναφέρονται στα πολλαπλά οφέλη του: τη σταθερή απασχόληση, την ενίσχυση των τοπικών οικονομιών, την καλύτερη αξιοποίηση των υποδομών, την ανάδειξη της καθημερινής ζωής, και της ταυτότητας της πόλης. Τονίζουν την απαραίτητη κοινή στρατηγική μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και ξεδιπλώνουν το όραμά τους για την Κύπρο του 2030.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΗΝΑΣ

Ανδρέας Βύρας

Η τοπική συμμετοχή είναι κεντρικός άξονας

Η Λάρνακα, προωθεί έργα ανακύκλωσης, πράσινων υποδομών και προστασίας των φυσικών οικοσυστημάτων, διασφαλίζοντας ότι η κλιματική αλλαγή δεν θα μειώσει την ελκυστικότητα της πόλης.

Ο κ. Ανδρέας Βύρας είναι ο Δήμαρχος Λάρνακας.

Συνέντευξη στη ΔΩΡΙΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Στην πρώτη γραμμή της προσπάθειας για να καθιερωθεί η Κύπρος ως ολόχρονος τουριστικός προορισμός βρίσκεται η Λάρνακα. Σύμφωνα με τον Δήμαρχο Ανδρέα Βύρα, πρόκληση παραμένει η μειωμένη αεροπορική συνδεσιμότητα κατά τους χειμερινούς μήνες και η ανάγκη βελτίωσης των υποδομών σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού. «Χρειάζεται να δημιουργήσουμε ένα ελκυστικό και διαφοροποιημένο τουριστικό προϊόν που να έχει άρτιες υποδομές, ώστε να μπορέσουμε να προσελκύσουμε επισκέπτες που ταξιδεύουν καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου», επισημαίνει ο κ. Βύρας στη συνέντευξη που μας παραχώρησε. «Επενδύουμε, στην ενίσχυση του πρασίνου της πόλης και των παραλιών μας και σε άλλες οικολογικές δράσεις». Σε σχέση με το όραμά του για την Κύπρο του 2030 σημειώνει ότι «οραματίζεται μία Κύπρο πράσινη, ασφαλή και πολυδιάστατη, όπου οι επισκέπτες θα ζουν εμπειρίες όλο τον χρόνο, από πολιτισμό και γαστρονομία έως αθλητισμό και οικοτουρισμό». Ειδικά για τη Λάρνακα υποστηρίζει ότι θα είναι πρότυπο πόλης που συνδυάζει αυθεντικότητα, καινοτομία και βιώσιμη ανάπτυξη, φιλοξενώντας εκθέσεις, φεστιβάλ και πολιτιστικά δρώμενα που ενισχύουν την τοπική κοινωνία και προσελκύουν επισκέπτες από όλο τον κόσμο.

Ποια η άποψή σας για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού; Θεωρείτε ότι θα έχει οφέλη;

Η Κύπρος έχει όλα τα εχέγγυα για να γίνει προορισμός δώδεκα μηνών, και η Λάρνακα βρίσκεται στην πρώτη γραμμή αυτής της προσπάθειας. Το διεθνές αεροδρόμιο της πόλης εξασφαλίζει εύκολη πρόσβαση, ενώ η παραλιακή ζώνη και η παλιά πόλη προσφέρουν εμπειρίες για κάθε εποχή. Τα οφέλη είναι ορατά. Ήδη βλέπουμε αύξηση επισκεπτών τόσο

το χειμώνα όσο και άνοιξη/φθινόπωρο μέσω city breaks, αύξηση των νέων μονάδων κυρίως στο κέντρο της πόλης και περισσότερες θέσεις εργασίας στον τουρισμό, γεγονός που συμβάλλει στη βελτίωση της τοπικής οικονομίας.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού στην Κύπρο και πώς μπορούν να ξεπεραστούν;

Τα δύο κύρια εμπόδια για την ανάπτυξη του τουρισμού κατά τους μήνες χαμηλής τουριστικής αιχμής είναι η μειωμένη αεροπορική συνδεσιμότητα κατά τους χειμερινούς μήνες, αν και παρατηρείται μεγάλη βελτίωση κατά τα τελευταία χρόνια, και η ανάγκη βελτίωσης των υποδομών σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως είναι ο αθλητικός και ο συνεδριακός τουρισμός. Για να τα ξεπεράσουμε χρειάζεται να δημιουργήσουμε ένα ελκυστικό, διαφοροποιημένο τουριστικό προϊόν που να έχει άρτιες υποδομές, ώστε να μπορέσουμε να προσελκύσουμε εκείνα τα τμήματα αγοράς που ταξιδεύουν καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Ως δήμος, προσφέρουμε ένα πλούσιο πολιτιστικό πρόγραμμα με ποικιλία πολιτιστικών και άλλων εκδηλώσεων και ενισχύουμε συνεχώς τις πολιτιστικές υποδομές μας όπως τα μουσεία και τις πινακοθήκες μας, καθώς και τα πάρκα της πόλης, ώστε να προσφέρεται στον επισκέπτη ποικιλία εμπειριών.

Πιστεύετε ότι η Κύπρος μπορεί να απωλέσει από την ανταγωνιστικότητά της τα επόμενα χρόνια λόγω της υπερθέρμανσης;

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί πρόκληση για όλους τους προορισμούς της Μεσογείου. Η Κύπρος όμως μπορεί να παραμείνει ανταγωνιστική με επενδύσεις σε βιώσιμες πρακτικές, όπως της ήπιας κλιματικής προσαρμογής, της πράσινης ενέργειας και του οικολογικού τουρισμού. Η Λάρνακα ήδη προωθεί έργα ανακύκλωσης, πράσινων υποδομών και προστασίας

DEPOSITPHOTOS

των φυσικών οικοσυστημάτων, διασφαλίζοντας ότι το κλίμα δεν θα μειώσει την ελκυστικότητα της πόλης. Επενδύουμε, επίσης, στην ενίσχυση του πρασίνου της πόλης και των παραλιών μας και σε άλλες οικολογικές δράσεις, καθότι είναι γνωστό ότι οι επισκέπτες σήμερα αναζητούν «πράσινους» προορισμούς, ενώ ταυτόχρονα προστατεύουμε το περιβάλλον και ενισχύουμε την ανταγωνιστικότητά μας.

Πώς μπορούν οι τοπικές κοινωνίες να ενταχθούν πιο ενεργά στο τουριστικό προϊόν, δημιουργώντας αυθεντικές εμπειρίες για τους επισκέπτες;

Η τοπική συμμετοχή είναι κεντρικός άξονας για τον ολόχρονο τουρισμό. Στη Λάρνακα ενθαρρύνουμε συνεργασίες με μικρές επιχειρήσεις, παραγωγούς, καλλιτέχνες και γαστρονομικούς φορείς, ώστε οι επισκέπτες να βιώνουν την αυθεντική κουλτούρα μας. Μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων και κατάρτισης, οι πολίτες μπορούν να γίνουν πρεσβευτές της πόλης, προσφέροντας εμπειρίες που δεν θα βρει κανείς αλλού.

Ποια μέτρα ή συνεργασίες θεωρείτε απαραίτητα μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την προώθηση του ολόχρονου τουρισμού;

Η συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα πρέπει να επικεντρώνεται σε υποδομές, εκπαίδευση και κοινές στρατηγικές προώθησης. Στα θέματα τουρισμού τον τοπικό ρόλο

Για να τα ξεπεράσουμε τα εμπόδια χρειάζεται να δημιουργήσουμε ένα ελκυστικό, διαφοροποιημένο τουριστικό προϊόν που να έχει άρτιες υποδομές.

έχει η ΕΤΑΠ Λάρνακας, στην οποία κατέχω τη θέση του αναπληρωτή Προέδρου, όπου υπάρχει άριστος συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων τοπικών αρχών, φορέων και τουριστικών οργανισμών, υπό την καθοδήγηση του Υφυπουργείου Τουρισμού. Οι ενέργειες γίνονται συντονισμένα τόσο για την ανάδειξη ειδικών μορφών τουρισμού που προσελκύουν επισκέπτες και κατά τους μήνες χαμηλής του-

ριστικής αιχμής, όσο και σε ψηφιοποίηση των τουριστικών εργαλείων και σε στοχευμένες ενέργειες μάρκετινγκ.

Αν έπρεπε να περιγράψετε με λίγα λόγια το όραμά σας για τον τουρισμό της Κύπρου το 2030, ποιο θα ήταν αυτό;

Το 2030 φαντάζομαι μία Κύπρο όπου κάθε επισκέπτης θα φύγει με μια μοναδική ανάμνηση. Μία Κύπρο πράσινη, ασφαλή και πολυδιάστατη, όπου οι επισκέπτες θα ζουν εμπειρίες όλο τον χρόνο, από πολιτισμό και γαστρονομία έως αθλητισμό και οικοτουρισμό. Η Λάρνακα, ως Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2030, θα είναι πρότυπο πόλης που συνδυάζει αυθεντικότητα, καινοτομία και βιώσιμη ανάπτυξη, φιλοξενώντας εκθέσεις, φεστιβάλ και πολιτιστικά δρώμενα που ενισχύουν την τοπική κοινωνία και προσελκύουν επισκέπτες από όλο τον κόσμο. Με αυτό τον τρόπο, η Λάρνακα δεν θα αποτελεί μόνο πόλο τουριστικής έλξης αλλά και ζωντανό κέντρο πολιτισμού και δημιουργικότητας στην Κύπρο και την Ευρώπη.

«Η Λάρνακα, ως Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2030, θα αποτελεί πόλο τουριστικής έλξης αλλά και ζωντανό κέντρο πολιτισμού και δημιουργικότητας στην Κύπρο και την Ευρώπη», τονίζει ο κ. Βύρας

Γιώργος Νικολέττος Στρατηγική επιλογή για τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας

Η επιτυχία του ολόχρονου τουρισμού προϋποθέτει ισχυρές και ουσιαστικές συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Οι τοπικές κοινωνίες αποτελούν την καρδιά του αυθεντικού τουριστικού βιώματος.

Ο κ. Γιώργος Νικολέττος είναι ο Δήμαρχος Παραλιμνίου-Δερύνειας.

Συνέντευξη στον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού αναδεικνύεται σε στρατηγική επιλογή με ουσιαστικά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη, τονίζει ο Δήμαρχος Παραλιμνίου - Δερύνειας, Γιώργος Νικολέττος σε συνέντευξη που μας παραχώρησε. Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, η σταθεροποίηση της απασχόλησης, η ενίσχυση των τοπικών οικονομιών και η καλύτερη αξιοποίηση των υφιστάμενων υποδομών αποτελούν κρίσιμες προϋποθέσεις για ένα βιώσιμο αναπτυξιακό μοντέλο. Ο κ. Νικολέττος υπογραμμίζει ότι με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κύπρου όπως το ήπιο κλίμα, τον πολιτισμό, τη γαστρονομία και το φυσικό περιβάλλον, αλλά και με στοχευμένες συνεργασίες δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, περιοχές όπως ο Δήμος Παραλιμνίου - Δερύνειας επιδιώκουν να μετατρέψουν τον τουρισμό σε μια διαρκή εμπειρία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Ποια η άποψή σας για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού; Θεωρείτε ότι θα έχει οφέλη;

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού δεν αποτελεί απλώς μια επιθυμητή προοπτική, είναι μια αναγκαία στρατηγική επιλογή για τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας μας. Τα οφέλη είναι πολλαπλά και αγγίζουν τόσο την οικονομία όσο και την κοινωνία: επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, σταθερότερη απασχόληση, ενίσχυση των τοπικών οικονομιών και καλύτερη αξιοποίηση των υποδομών. Η Κύπρος διαθέτει όλα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα για να στηρίξει ολόχρονο τουρισμό: ήπιο κλίμα, πλούσια ιστορία και πολιτισμό, γαστρονομία, φυσικό τοπίο, αθλητικές και θαλάσσιες δραστη-

ριότητες αλλά και σύγχρονες υποδομές. Στον Δήμο Παραλιμνίου - Δερύνειας, εργαζόμαστε συστηματικά ώστε ο τουρισμός να μην περιορίζεται στους θερινούς μήνες αλλά να αποτελεί μια συνεχή εμπειρία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Για τον σκοπό αυτό έχουμε έρθει σε επαφές τόσο με τους σημαντικότερους τουριστικούς πράκτορες όσο και με εστιατόρες, ξενοδόχους καθώς και επαγγελματίες του τουρισμού ώστε σταδιακά να αξιοποιήσουν τις υποδομές και τις ενέργειες του Δήμου για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού στην Κύπρο και πώς μπορούν να ξεπεραστούν;

Τα βασικά εμπόδια εντοπίζονται κυρίως στη μονοθεματική εξάρτηση από τον παραδοσιακό ήλιο και θάλασσα, στη μειωμένη αεροπορική συνδεσιμότητα εκτός υψηλής περιόδου αλλά και στην εποχική λειτουργία σημαντικού μέρους των τουριστικών επιχειρήσεων. Η υπέρβασή τους απαιτεί ολοκληρωμένο σχεδιασμό και συνέργειες. Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με έμφαση στον πολιτιστικό, αθλητικό, συνεδριακό, φυσιολατρικό και γαστρονομικό τουρισμό, ενίσχυση της αεροπορικής συνδεσιμότητας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, κίνητρα για δωδεκάμηνη λειτουργία επιχειρήσεων, και στοχευμένη προβολή της Κύπρου σε αγορές που αναζητούν εμπειρίες πέραν της θερινής περιόδου.

Πώς μπορούν οι τοπικές κοινωνίες να ενταχθούν πιο ενεργά στο τουριστικό προϊόν, δημιουργώντας αυθεντικές εμπειρίες για τους επισκέπτες;

Οι τοπικές κοινωνίες αποτελούν την καρδιά του αυθεντικού τουριστικού βιώματος. Η ενεργός συμμετοχή τους μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ανάδειξη της τοπικής ιστορίας, των εθίμων, της παραδο-

«Εργαζόμαστε συστηματικά ώστε ο τουρισμός να μην περιορίζεται στους θερινούς μήνες, αλλά να αποτελεί μια συνεχή εμπειρία καθ' όλη τη διάρκεια του έτους», σημειώνει ο κ. Νικολέττος.

σιακής γαστρονομίας, της αγροτικής ζωής και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας. Η εμπειρία δείχνει ότι οι επισκέπτες αναζητούν ολοένα και περισσότερο τη γνήσια επαφή με τον τόπο και τους ανθρώπους του. Εκδηλώσεις πολιτισμού, θεματικές διαδρομές, τοπικά φεστιβάλ, εργαστήρια παραδοσιακών τεχνών και δράσεις που συνδέουν τον επισκέπτη με την καθημερινότητα της περιοχής, ενισχύουν ουσιαστικά την τουριστική εμπειρία και δημιουργούν προστιθέμενη αξία για την τοπική κοινωνία. Κυρίως όμως η ύπαρξη υποδομών και η αξιοποίηση των πολιτιστικών μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων, είναι οι βασικότεροι λόγοι για αναβάθμιση της εμπειρίας του επισκέπτη.

Ποια μέτρα ή συνεργασίες θεωρείτε απαραίτητα μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την προώθηση του ολόχρονου τουρισμού;

Απαιτείται κοινός σχεδιασμός, συντονισμός δράσεων και ξεκάθαρο όραμα. Μόνο μέσα από συνέργειες μπορούμε να διαμορφώσουμε ένα ανταγωνιστικό και βιώσιμο τουριστικό μοντέλο.

Η επιτυχία του ολόχρονου τουρισμού προϋποθέτει ισχυρές και ουσιαστικές συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Απαιτείται κοινός σχεδιασμός, συντονισμός δράσεων και

ξεκάθαρο όραμα. Ο δημόσιος τομέας οφείλει να δημιουργεί τις υποδομές για ενθάρρυνση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, τον χωροταξικό σχεδιασμό, τα κίνητρα και το πλαίσιο της τουριστικής ανάπτυξης, ενώ ο ιδιωτικός τομέας να επενδύει στην ποιότητα, την καινοτομία και τη διαφοροποίηση των υπηρεσιών. Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι συνεργασίες με αεροπορικές εταιρείες, τουριστικούς οργανισμούς και τοπικούς φορείς, καθώς και η αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων προβολής. Μόνο μέσα από συνέργειες μπορούμε να διαμορφώσουμε ένα ανθεκτικό, ανταγωνιστικό και βιώσιμο τουριστικό μοντέλο που θα ωφελεί την Κύπρο και τις τοπικές κοινωνίες σε βάθος χρόνου.

Γιάννης Αρμεύτης

Η Κύπρος μπορεί να καταστεί ένας ανταγωνιστικός, ολόχρονος προορισμός

Η ενίσχυση του τουρισμού όλο τον χρόνο θα έχει οφέλη για την τοπική οικονομία. Η διαμόρφωση του τουριστικού προϊόντος είναι αναγκαία για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Ο κ. Γιάννης Αρμεύτης είναι ο Δήμαρχος Λεμεσού.

Συνέντευξη στον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η Κύπρος διαθέτει όλα τα στοιχεία «για να καταστεί ένας ανταγωνιστικός ολόχρονος προορισμός» εκτιμά ο Δήμαρχος Λεμεσού, Γιάννης Αρμεύτης. Θεωρεί ότι η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου θα ενισχύσει την τοπική οικονομία, θα συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και θα αναδείξει πολιτιστικές, φυσικές και γαστρονομικές εμπειρίες. Θα ήθελε μεγαλύτερη προβολή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, υπογραμμίζει τη σημασία ενός κοινού στρατηγικού σχεδιασμού μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την επίτευξη του στόχου, αλλά και τη συμβολή των τοπικών κοινωνιών στη δημιουργία της αυθεντικής εμπειρίας που αναζητούν οι τουρίστες. Ο Δήμαρχος Λεμεσού οραματίζεται την Κύπρο του εγγύς μέλλοντος ως έναν ελκυστικό προορισμό που θα μπορεί να στηριχθεί σε μια ευρύτερη πολυθεματική εμπειρία.

Ποια η άποψή σας για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού;

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού είναι επιτακτική ανάγκη. Η ενίσχυση του τουρισμού πέρα από τους καλοκαιρινούς μήνες θα έχει οφέλη για την τοπική οικονομία, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας και στηρίζοντας μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη, μειώνει την εποχικότητα και αναδεικνύει πολιτιστικές, φυσικές και γαστρονομικές εμπειρίες που δεν περιορίζονται στο μοντέλο τουρισμού που έχει ως βάση τον ήλιο και τη θάλασσα. Τα οφέλη είναι τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά και περιβαλλοντικά για τη Λεμεσό, αλλά και για ολόκληρη την Κύπρο.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του στην Κύπρο και πώς μπορούν να ξεπεραστούν;

Σχετίζονται κυρίως με την έντονη εποχικότητα, αφού η χώρα ως brand στον διεθνή τουρισμό παραμένει συνδεδεμένη με τον ήλιο και τη θάλασσα. Την ίδια στιγμή, η περιορισμένη προβολή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού μειώνουν την προσπάθεια για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Και είναι σε αυτό το επίπεδο όπου όλοι οφείλουμε να εστιάσουμε. Τη δημιουργία ενός τουριστικού προορισμού με ταυτότητα, κουλτούρα και ένα προσφερόμενο προϊόν που θα επεκτείνεται πέρα από το παραδοσιακό. Η Κύπρος διαθέτει όλα τα στοιχεία ώστε να καταστεί ένας ανταγωνιστικός ολόχρονος προορισμός.

Πώς μπορούν οι τοπικές κοινωνίες να ενταχθούν πιο ενεργά στο τουριστικό προϊόν, δημιουργώντας αυθεντικές εμπειρίες για τους επισκέπτες;

Η εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών για τη διαμόρφωση του τουριστικού προϊόντος είναι αναγκαία για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος. Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε την ταυτότητα των τουριστών που αναζητούν την αυθεντική εμπειρία στη χώρα που επισκέπτονται και εδώ είναι που αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα η συμβολή των τοπικών κοινωνιών. Η διοργάνωση πολιτιστικών δράσεων, εκδρομών ξενάγησης και δραστηριοτήτων, τόσο εντός όσο και εκτός των πόλεων, φέρνει τους τουρίστες πιο κοντά στους ντόπιους κατοίκους, χτίζει συναισθηματική σύνδεση με τις περιοχές που επισκέπτονται και ξεπερνά την κλασική τουριστική εμπειρία που προσφέρεται σε περιόδους υψηλής επισκεψιμότητας. Ταυτόχρονα, η συμβολή των τοπικών κοινωνιών αποκτά επιπλέον σημασία στο πλαίσιο της Κοι-

«Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε την ταυτότητα των τουριστών που αναζητούν την αυθεντική εμπειρία», επισημαίνει ο Δήμαρχος Λεμεσού.

νίας των Πολιτών, όπου προσφέρεται μια ολοκληρωμένη εμπειρία που συνδυάζει την ιστορία, την κουλτούρα, τα ήθη, τα έθιμα και τον πολιτισμό ενός προορισμού.

Ποια μέτρα ή συνεργασίες θεωρείτε απαραίτητα μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την προώθηση του ολόχρονου τουρισμού;

Η συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα θεωρώ ότι πρέπει να είναι εκ των ων ουκ άνευ για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου. Με βάση το δικό μας πλάνο, είναι απαραίτητος ένας κοινός στρατηγικός σχεδιασμός ανάμεσα σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, όπου θα προωθεί τη δημιουργία δομών με έμφαση στον πολιτιστικό, αθλητικό, συνεδριακό και γαστρονομικό τουρισμό. Ο δημόσιος τομέας μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των υποδομών, την απλοποίηση διαδικασιών και τη στήριξη επενδύσεων. Ο ιδιωτικός τομέας

μπορεί να προσθέσει αξία με καινοτόμα προϊόντα και ποιοτικές υπηρεσίες. Πέρα από αυτά, χρειαζόμαστε καθαρές πόλεις, σύγχρονο οδικό δίκτυο, σε συνδυασμό με ιδιωτικές πρωτοβουλίες όπως, για παράδειγμα, τη δημιουργία

Να εστιάσουμε στη δημιουργία ενός τουριστικού προορισμού με ταυτότητα, κουλτούρα και ένα προσφερόμενο προϊόν που θα επεκτείνεται πέρα από το παραδοσιακό.

των city-boutique ξενοδοχείων. Παράλληλα, η ενίσχυση του τομέα της κρουαζιέρας και της περαιτέρω συνδεσιμότητας με άλλες χώρες, μπορούν να βοηθήσουν στην προώθηση του ολόχρονου τουρισμού.

Αν έπρεπε να περιγράψετε με λίγα λόγια το όραμά σας για τον τουρισμό της Κύπρου το 2030, ποιο θα ήταν αυτό;

Η Κύπρος έχει όλες τις δυνατότητες για να καταστεί ένας μοναδικός προορισμός που να προσφέρει ολόχρονο ποιοτικό τουρισμό. Το όραμά μας για τη Λεμεσό του 2030, αλλά και γενικότερα για την Κύπρο είναι η δημιουργία ενός ελκυστικού προορισμού που θα μπορεί να στηριχθεί σε μια ευρύτερη πολυθεματική εμπειρία. Ο συνδυασμός εναλλακτικών τουριστικών προτάσεων όπως η εμπειρία στην ορεινή ύπαιθρο, η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού, αλλά και η επένδυση σε τομείς έρευνας και καινοτομίας, μπορούν να διαμορφώσουν ένα ισχυρό προφίλ γύρω από το τουριστικό brand του νησιού μας. Χωρίς να αλλάζει το επιτυχημένο brand καλοκαιρινού προορισμού που κατέχει η χώρα μας, θα πρέπει με καινοτόμες λύσεις και ανοιχτά μυαλά να αξιοποιήσουμε τους νέους και το έμφυχο δυναμικό που διαθέτουμε, ώστε αυτό το brand να εμπλουτιστεί.

Χρίστος Ζαννέτου

Τα οφέλη ενός ολόχρονου τουριστικού μοντέλου είναι σαφή και μετρήσιμα

Η συστηματική στήριξη τοπικών επιχειρήσεων, οικογενειακών καταλυμάτων και αγροτουριστικών μονάδων, ενισχύει τη βιωματική διάσταση του τουρισμού και διασφαλίζει τη διάχυση των οικονομικών ωφελειών στην τοπική κοινωνία.

Ο κ. Χρίστος Ζαννέτου είναι ο Δήμαρχος Αγίας Νάπας.

Συνέντευξη στον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού αναδεικνύεται σε στρατηγική επιλογή εθνικής σημασίας, με επιπτώσεις που υπερβαίνουν τον στενό ορισμό του τουριστικού τομέα, λέει ο Δήμαρχος Αγίας Νάπας, Χρίστος Ζαννέτου. Η μετάβαση από ένα έντονα εποχικό μοντέλο σε ένα πιο ανθεκτικό και βιώσιμο πλαίσιο ανάπτυξης συνδέεται άμεσα με τη σταθεροποίηση της απασχόλησης, την ενίσχυση των τοπικών κοινωνιών, τη μείωση των περιβαλλοντικών πιέσεων και την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Ο Δήμαρχος Αγίας Νάπας τονίζει ότι το μοντέλο «all inclusive» λειτουργεί εις βάρος της τοπικής οικονομίας, αποδυναμώνει τη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα, περιορίζει την αυθεντικότητα του προορισμού, υπονομεύει τη βιωσιμότητα του χειμερινού τουρισμού και η αναπροσαρμογή αυτού του μοντέλου αποτελεί πολιτική αναγκαιότητα. Σύμφωνα με τον κ. Ζαννέτου, περιοχές όπως ο Σεφερικός Δήμος Αγίας Νάπας καταδεικνύουν ότι η εποχικότητα δεν αποτελεί αναπόφευκτο περιορισμό, είναι αποτέλεσμα πολιτικών επιλογών που μπορούν να αναθεωρηθούν.

Ποια η άποψή σας για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού; Θεωρείτε ότι θα έχει οφέλη;

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού αποτελεί στρατηγική επιλογή εθνικής σημασίας. Δεν αφορά απλώς την ενίσχυση του τουρισμού αλλά τον συνολικό αναπροσανατολισμό του αναπτυξιακού μας μοντέλου προς μεγαλύτε-

ρη ανθεκτικότητα, βιωσιμότητα και κοινωνική ισορροπία. Η υπερβολική εξάρτηση από την εποχικότητα έχει αποδειχθεί οικονομικά ευάλωτη και κοινωνικά άνιση. Ο Σεφερικός Δήμος Αγίας Νάπας αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα των δυνατοτήτων που διαθέτει η Κύπρος. Συνδυάζει μοναδικό φυσικό περιβάλλον, ισχυρή πολιτιστική ταυτότητα και υφιστάμενες υποδομές που μπορούν να στηρίξουν δραστηριότητες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Το γεγονός ότι ήδη αναπτύσσονται αθλητικές, πολιτιστικές και φυσιολατρικές δράσεις και κατά τη χειμερινή περίοδο, αποδεικνύει ότι η εποχικότητα δεν αποτελεί φυσικό περιορισμό αλλά αποτέλεσμα πολιτικών επιλογών.

Τα οφέλη ενός ολόχρονου μοντέλου είναι σαφή και μετρήσιμα όπως η σταθεροποίηση της απασχόλησης, η αύξηση και εξομάλυνση των εσόδων, η ενίσχυση των τοπικών κοινωνιών και η μείωση των περιβαλλοντικών πιέσεων μέσω της αποσυμφόρησης των θερινών μηνών.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού και πώς μπορούν να ξεπεραστούν;

Τα κύρια εμπόδια για την ανάπτυξη ολόχρονου τουρισμού είναι διαρθρωτικής φύσεως και συνδέονται με χρονοβόρες διαδικασίες και παγιωμένες πρακτικές. Η μονοδιάστατη εξάρτηση από το μοντέλο «ήλιος και θάλασσα», η ανεπαρκής χειμερινή αεροπορική συνδεσιμότητα, η εποχική λειτουργία επιχειρήσεων και η περιορισμένη προβολή εναλλακτικών μορφών τουρισμού, αναπαράγουν ένα προϊόν χαμηλής προστιθέμενης αξίας. Ιδιαίτερη πρόκληση συνιστά το εκτεταμένο μοντέλο «all inclusive»

«Οι αναγκαίες συνεργασίες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα πρέπει να βασίζονται σε κοινό στρατηγικό όραμα, σαφείς ρόλους και μετρήσιμους στόχους», τονίζει ο Δήμαρχος Αγίας Νάπας.

που λειτουργεί εις βάρος της τοπικής οικονομίας, αποδυναμώνοντας τη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα, περιορίζοντας την αυθεντικότητα του προορισμού και υπονομεύοντας τη βιωσιμότητα του χειμερινού τουρισμού. Η αναπροσαρμογή του μοντέλου αυτού αποτελεί πολιτική αναγκαιότητα. Η υπέρβαση των εμποδίων προϋποθέτει στοχευμένες παρεμβάσεις όπως κίνητρα για χειμερινές αεροπορικές συνδέσεις, επενδύσεις σε θεματικές μορφές τουρισμού, αναβάθμιση υποδομών και συστηματική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού.

Πώς μπορούν οι τοπικές κοινωνίες να ενταχθούν πιο ενεργά στο τουριστικό προϊόν;

Οι τοπικές κοινωνίες οφείλουν να τοποθετηθούν στον πυρήνα του τουριστικού προϊόντος ως ενεργοί συνδιαμορφωτές της τουριστικής εμπειρίας. Η αυθεντικότητα ενός προορισμού αναδύεται μέσα από την τοπική γαστρονομία, την πολιτιστική παράδοση, τα

έθιμα και την καθημερινή ζωή των κοινοτήτων. Η συστηματική στήριξη τοπικών επιχειρήσεων, οικογενειακών καταλυμάτων και αγροτουριστικών μονάδων, ενισχύει τη βιωματική διάσταση του τουρισμού και διασφαλίζει τη διάχυση των οικονομικών ωφελειών στην τοπική κοινωνία. Παράλληλα, δημιουργεί

Οι τοπικές κοινωνίες οφείλουν να τοποθετηθούν στον πυρήνα του τουριστικού προϊόντος ως ενεργοί συνδιαμορφωτές της τουριστικής εμπειρίας.

πρόϋποθέσεις κοινωνικής συνοχής, ενδυνάμωσης της τοπικής ταυτότητας και διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Μέσα από στοχευμένες πολιτικές ενίσχυσης και θεσμικής συνεργασίας με την τοπική αυτοδιοίκηση, οι κοινότητες μπορούν να αναδειχθούν σε ζωντανούς φορείς αυθεντικών εμπειριών, συμβάλλοντας καθοριστικά στη βιώσιμη και ολόχρονη ανάπτυξη του τουρισμού.

Ποιες συνεργασίες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα είναι απαραίτητες;

Οι αναγκαίες συνεργασίες δημόσιου-ιδιωτικού τομέα πρέπει να βασίζονται σε κοινό στρατηγικό όραμα, σαφείς ρόλους και μετρήσιμους στόχους. Κομβικής σημασίας είναι η σύμπραξη τοπικών αρχών με επιχειρήσεις

του τουρισμού, των μεταφορών και της φιλοξενίας για την ανάπτυξη βιώσιμων και πολυεποχικών προϊόντων. Μέσω συντονισμένων κινήτρων, συν-χρηματοδοτήσεων και κοινής προβολής, με στόχο την αξιοποίηση των

υποδομών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Παράλληλα, η έμφαση πρέπει να δίνεται στη στήριξη της εργασίας με οικονομικά κίνητρα για έργα ανταποδοτικά προς την οικονομία και την τοπική κοινωνία, όπως αθλητικά κέντρα και θεματικά πάρκα. Τέτοιες συμπράξεις ενθαρρύνουν τη δωδεκάμηνη απασχόληση, δημιουργούν σταθερές θέσεις εργασίας και ενισχύουν τη βιώσιμη τοπική ανάπτυξη.

Χαράλαμπος Προύντζος Η Λευκωσία αντιμετωπίζει τον τουρισμό ως οριζόντιο αναπτυξιακό άξονα

Η πρωτεύουσα της Κύπρου, με βάση τις κρατικές προτεραιότητες και τον κατάλληλο σχεδιασμό, μπορεί εντός τριετίας να διπλασιάσει το μερίδιό της στις διανυκτερεύσεις, λέει ο Δήμαρχος Λευκωσίας.

Ο κ. Χαράλαμπος Προύντζος είναι ο Δήμαρχος Λευκωσίας.

Συνέντευξη στη ΔΩΡΙΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Ο Δήμαρχος Χαράλαμπος Προύντζος οραματίζεται τη Λευκωσία του 2030 ως μια πράσινη, έξυπνη και συμπεριληπτική πόλη, μια βιώσιμη μητρόπολη πολιτισμού, εμπειριών, γνώσης και καινοτομίας. «Η ανάπτυξη της πόλης ως ανταγωνιστικού τουριστικού προορισμού απαιτεί ισχυρές συνέργειες και συμπράξεις» λέει ο κ. Προύντζος και σημειώνει ότι η δημιουργία ενός σύγχρονου συνεδριακού και εκθεσιακού χώρου «μπορεί να προσθέσει πέραν των €200 εκατ. ετησίως στην οικονομία της πόλης» και κατ' επέκταση θα βοηθήσει αποτελεσματικά στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Ο Δήμος Λευκωσίας αντιμετωπίζει τον τουρισμό ως οριζόντιο αναπτυξιακό άξονα, άρρηκτα συνδεδεμένο με την ποιότητα ζωής, την κοινωνική συνοχή και την τοπική οικονομία.

Ποια είναι η θέση του Δήμου Λευκωσίας για την καθιέρωση της πόλης ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού; Υπάρχουν οφέλη;

Την αντιμετωπίζουμε ως στρατηγική προτεραιότητα εθνικής και αστικής σημασίας. Τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα καταδεικνύουν ότι η Λευκωσία δεν λειτουργεί ως μαζικός τουριστικός προορισμός, αλλά ως πολιτιστικός, διοικητικός, εκπαιδευτικός και ολόχρονος προορισμός του κυπριακού τουρισμού, με κρίσιμο ρόλο στη μείωση της εποχικότητας. Οι επιδόσεις του χειμερινού τουρισμού στην πόλη είναι αρκετά ικανοποιητικές. Προσελκύει επισκέπτες υψηλής προστιθέμενης αξίας, επαγγελματίες, φοιτητές, ερευνητές, πολιτιστικά ενδιαφερόμενους ταξιδιώτες και λειτουργεί συμπληρωματικά σε ταξίδια με πολλούς προορισμούς. Τα έσοδα από τον τουρισμό, σύμφωνα με κάποιες εκτιμήσεις, ανέρχονται περίπου στα €167

εκατ. ετησίως. Με βάση τις κρατικές προτεραιότητες και τον κατάλληλο σχεδιασμό, η Λευκωσία μπορεί εντός τριετίας να διπλασιάσει το μερίδιό της στις διανυκτερεύσεις, ενισχύοντας ουσιαστικά την τοπική οικονομία. Η πρόσφατη διεθνής διάκριση της Λευκωσίας ως καλύτερου πολιτιστικού προορισμού της Ευρώπης για το 2026, επιβεβαιώνει τον ρόλο της ως αυθεντικής ευρωπαϊκής πρωτεύουσας και δημιουργεί ισχυρή δυναμική για ολόχρονη τουριστική ανάπτυξη.

Ποια είναι τα βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού και πώς μπορούν να ξεπεραστούν;

Εντοπίζονται στην αστική εικόνα και λειτουργικότητα συγκεκριμένων περιοχών του ιστορικού κέντρου και συνοικιών γύρω από τα τείχη, στην ελλιπή δημιουργία οργανωμένων city εμπειριών και θεματικών διαδρομών, στην περιορισμένη προβολή της Λευκωσίας ως αυτόνομου προορισμού και στις αδυναμίες προσβασιμότητας και δημόσιων μεταφορών. Ο μικρός αριθμός ποιοτικών κλινών είναι μειονέκτημα, αλλά θα ξεπεραστεί σε σημαντικό βαθμό έως το 2027. Η υπέρβαση των εμποδίων προϋποθέτει ολοκληρωμένη προσέγγιση με αναζωογόνηση του ιστορικού κέντρου, βελτίωση καθαριότητας, σήμανσης, φωτισμού και σκίασης, ενίσχυση της βιώσιμης κινητικότητας, αλλά και ανάπτυξη δομημένων βιωματικών εμπειριών πολιτισμού, ιστορίας, γαστρονομίας και νυχτερινού τουρισμού. Ιδιαίτερη στρατηγική αξία έχει η ανάδειξη της Λευκωσίας ως η τελευταία διαιρεμένη πρωτεύουσα της Ευρώπης, με σύγχρονο και διεθνώς κατανοητό αφηγηματικό τρόπο και με σεβασμό στη σημασία του γεγονότος.

Πιστεύετε ότι η Λευκωσία μπορεί να επηρεαστεί αρνητικά από την υπερθέρμανση τα επόμενα χρόνια;

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί πρόκληση. Η Λευκωσία ως αστικός και πολιτιστικός προορισμός διαθέτει

σημαντικά περιθώρια προσαρμογής. Η ενίσχυση των πράσινων υποδομών, της φυσικής σκίασης, του έξυπνου φωτισμού και της βιώσιμης κινητικότητας, είναι βασικές προτεραιότητες του Δήμου. Σχεδιάζουμε σημαντικά έργα όπως η αναβάθμιση του Γραμμικού Πάρκου Πεδιαίου, το Μητροπολιτικό Πάρκο στην Κρατική Έκθεση και συμπαιγές πνεύμονες πρασίνου στο ΣΟΠΑΖ. Βλέπουμε την ωρίμανση των δέντρων στο Παλιό ΓΣΠ και στις αναπλάσεις μας. Μια υπέροχη πράσινη παρέμβαση ξεκίνησε ήδη στο πάρκο Αγίου Αντωνίου, ολοκληρώνεται και το πάρκο Αγίου Κασσιανού στην εντός των τειχών πόλη. Η φύση του τουριστικού προϊόντος της Λευκωσίας -πολιτισμός, συνέδρια, εκπαίδευση, εμπειρίες πόλης- είναι λιγότερο εξαρτημένη από τις υψηλές θερμοκρασίες σε σύγκριση με τους παραθαλάσσιους προορισμούς, και καθιστά την πόλη σημαντικό αντιστάθμισμα στην κλιματική πίεση του κυπριακού τουρισμού.

Πώς μπορούν οι τοπικές κοινωνίες να ενταχθούν πιο ενεργά στο τουριστικό προϊόν;

Ο Δήμος Λευκωσίας αντιμετωπίζει τον τουρισμό ως οριζόντιο αναπτυξιακό άξονα, άρρηκτα συνδεδεμένο με την ποιότητα ζωής, την κοινωνική συνοχή και την τοπική οικονομία. Οι τοπικές κοινωνίες εντάσσονται ενεργά μέσα από την ανάπτυξη βιωματικών εμπειριών σε γειτονίες και ιστορικούς πυρήνες, τη στήριξη και προβολή μικρών επιχειρήσεων, δημιουργιών και πολιτιστικών φορέων, την ανάδειξη της καθημερινής ζωής, της γαστρονομίας και

της πολυπολιτισμικής ταυτότητας της πόλης. Η Λευκωσία είναι αυθεντικός προορισμός, ένα χαρακτηριστικό που αποτελεί κεντρικό σημείο αναζήτησης μετά την πανδημία, ειδικά στις ηλικίες μέχρι 45 χρόνων. Αντίθετα με το τι πιστεύαμε μέχρι σήμερα, οι επισκέπτες της πόλης σε πολύ υψηλό ποσοστό προέρχονται από αυτές τις ηλικιακές ομάδες. Η τοπική κοινωνία, οι φοιτητές και οι άνθρωποι του πολιτισμού, όπως και η εστίαση και η νυχτερινή οικονομία, αποτελούν βασικές συστατικές της επιτυχίας. Παράλληλα, η αξιοποίηση του υφιστάμενου

Η διάκριση της Λευκωσίας ως καλύτερου πολιτιστικού προορισμού της Ευρώπης για το 2026, δημιουργεί ισχυρή δυναμική για ολόχρονη τουριστική ανάπτυξη.

δομημένου περιβάλλοντος σε διατηρητέα και οικοδομές αρχιτεκτονικής αξίας του μοντερνισμού, δίνουν προοπτικές στην τοπική κοινωνία και χαρακτήρα στο προφίλ της πόλης.

Ποια μέτρα ή συνεργασίες θεωρείτε απαραίτητες μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα;

Η ανάπτυξη της Λευκωσίας ως ανταγωνιστικού τουριστικού προορισμού απαιτεί ισχυρές συνέργειες. Κρίσιμης σημασίας είναι η στενή συνεργασία με το υπουργείο Τουρισμού για ενίσχυση της προβολής και αύξηση των σχετικών κονδυλίων, η υλοποίηση υποδομών εθνικής στρατηγικής σημασίας, όπως το Συνεδριακό και Εκθεσιακό Κέντρο μεγάλης χω-

ρητικότητα, οι συμπράξεις για mega events, συνέδρια, αθλητικά και πολιτιστικά γεγονότα. Η δημιουργία ενός σύγχρονου συνεδριακού και εκθεσιακού χώρου, μπορεί να προσθέσει πέραν των €200 εκατ. ετησίως στην οικονομία της πόλης και να διπλασιάσει μεσοπρόθεσμα τις διανυκτερεύσεις, και να συμβάλει άμεσα στην πολιτική επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου. Αυτό που κάνουμε τώρα για πρώτη φορά, είναι μια δομημένη προσπάθεια να αρθρώσουμε συγκεκριμένα το προϊόν φιλοξενίας μας μέσα από συγχρηματοδότηση και συνεργασία σχετικών φορέων της τοπικής κοινωνίας, μια προσπάθεια που θα ολοκληρωθεί στο τέλος του 2026. Χτίζουμε ξανά τα βασικά κανάλια επικοινωνίας και αναζήτησης σε συνεργασία και με την ΕΤΑΠ Λευκωσίας.

Ποιο είναι το όραμα του Δήμου Λευκωσίας για τον τουρισμό το 2030;

Μια πράσινη, έξυπνη, συμπεριληπτική και βιώσιμη μητρόπολη πολιτισμού, εμπειριών, γνώσης και καινοτομίας. Μια Λευκωσία που λειτουργεί ως ολόχρονος αστικός και πολιτιστικός προορισμός, με αναβαθμισμένες υποδομές, σύγχρονη ψηφιακή ταυτότητα και ισχυρή διεθνή παρουσία. Που προσφέρει αυθεντικές εμπειρίες με την ενεργή συμμετοχή των κατοίκων και συμβάλλει ουσιαστικά στη διαφοροποίηση και ανθεκτικότητα του κυπριακού τουριστικού μοντέλου. Η πρόσφατη ευρωπαϊκή διάκριση της πόλης αποτελεί όχι απλώς αναγνώριση αλλά ευθύνη και αφετηρία για την υλοποίηση αυτού του οράματος, με συνέπεια και στρατηγική συνέχεια.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΗΝΑΣ

Το όραμα του Δήμου Λευκωσίας για το 2030 είναι να λειτουργεί ως ολόχρονος αστικός και πολιτιστικός προορισμός, προσφέροντας αυθεντικές εμπειρίες με την ενεργή συμμετοχή των κατοίκων.

THE AGORA HOTEL

Η ποιότητα δεν αποτυγχάνει ποτέ

Case Study

Του ΜΙΧΑΛΗ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Μια βόλτα με το ποδήλατο στην ορεινή Κύπρο οδήγησε τον Aleksander Eng σε ένα δρομάκι στα Λεύκαρα, μπροστά από το εγκαταλελειμμένο ξενοδοχείο Αγορά. Λιγότερο από τρία χρόνια μετά την ανακαίνιση και την επαναδραστηριοποίησή του, το The Agora Hotel έγινε το πρώτο ξενοδοχείο στην Κύπρο -μαζί με το M Boutique στην Πάφο- που απέκτησε Michelin Key.

Ο Aleksander Eng πούλησε την επιχείρησή του στην Αμερική και μετακόμισε στην Κύπρο το 2017, κυρίως επειδή εδώ μπορούσε να κάνει ποδηλασία όλο το χρόνο. «Αυτό που ερωτεύτηκα στην Κύπρο δεν ήταν οι παραλίες και η γαλάζια θάλασσα. Ήταν τα βουνά, τα διαφορετικά τοπία και η απίστευτη ικανότητά της να μεταμορφώνεται σε διαφορετικές περιοχές και υψόμετρα. Τα Λεύκαρα προσφέρουν γοητεία και ένα αυθεντικό παράθυρο στην τεράστια και ποικίλη ιστορία της Κύπρου. Όταν πέρασα έξω από το παλιό ξενοδοχείο και το είδα, ενθουσιάστηκα απόλυτα με την ιδέα να φτιάξουμε εδώ την επιχείρηση φιλοξενίας μας με τη σύντροφό μου Emilie».

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΟΧΕΣ

Στόχος από την αρχή ήταν να δημιουργήσουν ένα μέρος όπου οι επισκέπτες θα γίνονται μια καλύτερη εκδοχή του εαυτού τους. «Έχουμε επιμεληθεί τα πάντα με τρόπο που να μη χρειάζεται οι φιλοξενούμενοί μας να παίρνουν πολλές αποφάσεις. Οι λεπτομέρειες και ο σχεδιασμός έχουν στόχο τη χαλάρωση και την ενθάρρυνση της επικοινωνίας ανάμεσα στους επισκέπτες, που έρχονται από όλο τον κόσμο και καλύπτουν όλες τις ηλικιακές ομάδες. Χρησιμοποιεί και ως σπίτι για πολλούς επισκέπτες που βγαίνουν

έξω και εξερευνούν το νησί. Απευθυνόμαστε περισσότερο σε έναν τρόπο ζωής, παρά σε μια συγκεκριμένη ομάδα. Η πλειοψηφία των πελατών μας είναι ντόπιοι και είμαστε πολύ χαρούμενοι που μας επισκέπτεται συχνά. Έχουμε βέβαια και ξένους πελάτες που ζουν στο νησί». Στην Κύπρο τα περισσότερα ξενοδοχεία δουλεύουν κυρίως τη θερινή περίοδο, αλλά στο The Agora η επισκεψιμότητα ορίζεται διαφορετικά. «Η περίοδος αιχμής για εμάς είναι οι μήνες Μάρτιος, Απρίλιος, Μάιος και Οκτώβριος, Νοέμβριος, Δεκέμβριος. Βλέπουμε το καλοκαίρι να αναπτύσσεται, αλλά θεωρώ ότι οι περισσότεροι προτιμούν την παραλία τους μήνες που έχει κορύφωση η ζέστη».

Επιδιώκουν να είναι ανταγωνιστικοί, και έχει ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο αξιοποιείται το ξενοδοχείο από εποχή σε εποχή. «Το καλοκαίρι μια από τις αγαπημένες επι-

λογές είναι να χαλαρώνεις δίπλα στην πισίνα με ένα κοκτέιλ. Αν ο επισκέπτης θέλει να πάει στην παραλία, ετοιμάζουμε ένα όμορφο πικνίκ και τον στέλνουμε σε μια μικρή παραλία. Τους πιο κρύους μήνες οι επισκέπτες αναζητούν ένα ποτήρι καλό κρασί δίπλα στο τζάκι και ένα χριστουγεννιάτικο γεύμα στο εστιατόριο. Στους ενδιάμεσους μήνες πολλούς επισκέπτες έρχονται για ποδηλασία, πεζοπορία και yoga και έχουν πιο ενεργό χαρακτήρα».

Ορόσημο ήταν η επιθυμία τους να δημιουργήσουν ένα ξενοδοχείο που έλειπε από την Κύπρο. «Το κλειδί είναι να μπορείς να επιλέξεις μια εξαιρετική ομάδα που καταλαβαίνει το όραμά σου» λέει ο Aleksander. Το όραμά του επιβραβεύθηκε πέρυσι με Michelin Key, βάζοντας την ορεινή Κύπρο στον χάρτη των ψαγμένων travelers ανά τον κόσμο. «Έχουμε πολλή κίνηση εξαιτίας αυτής της βράβευσης

και είμαστε ευγνώμονες που έχουμε την κόκκινη πιλάκα στην εξωτερική πόρτα».

Η ΚΥΠΡΟΣ ΕΧΕΙ ΠΟΛΛΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ

Για την προσέλκυση τουρισμού στην Κύπρο καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς, ο Aleksander Eng θεωρεί ότι θα βοηθούσε η μεγαλύτερη συχνότητα πτήσεων εκτός της θερινής περιόδου και η προσθήκη νέων.

«Οι Αμερικανοί λατρεύουν να ταξιδεύουν στην Ελλάδα ή την Κροατία, αλλά εμείς δεν έχουμε καθ' ευθείαν πτήσεις προς τις ΗΠΑ. Αυτό μπορεί να αλλάξει τα δεδομένα». Στην κουβέντα μας αναφέρει τη Μαγιόρκα και τη στρατηγική προώθηση της ποδηλασίας που εφαρμόζει, αποφέροντας στο νησί έσοδα περίπου €150 εκατομμύρια ετησίως. «Έχουμε αρκετούς ξένους επισκέπτες που έρχονται για να κάνουν ποδήλατο και δεν είχαν

ιδέα ότι η Κύπρος είναι στην πραγματικότητα το καλύτερο μέρος για ποδηλασία από μέρη όπως η Μαγιόρκα».

Μιλά και για την αναβίωση παλιών και εγκαταλελειμμένων κτιρίων στην ύπαιθρο, «με ρωτούν επισκέπτες που θέλουν να αγοράσουν», αλλά και την αναβίωση παλιών παραδόσεων σε συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες, όπως η κεραμική, η κατασκευή φλαούντας και τα εργαστήρια κατασκευής δαντέλας «προσελκύοντας ποιοτικό τουρισμό που πραγματικά νοιάζεται για τον πολιτισμό. Πρέπει να βασιστούμε στον ποιοτικό τουρισμό, αφού η ποιότητα δεν αποτυγχάνει ποτέ» τονίζει ο Aleksander Eng λίγο πριν μας αποχαιρετήσει.

«Η Κύπρος έχει πολλά περισσότερα να προσφέρει. Έχει το καλύτερο κλίμα στην Ευρώπη, με τις μεσαιείς εποχές -ακόμη και τον χειμώνα- να είναι φανταστικοί για πολλές δραστηριότητες. Το όραμά μου είναι να χτίσω περισσότερα ξενοδοχεία στην Κύπρο, κάνοντας το καθήκον μου που είναι να δείξω στον κόσμο πόσο μοναδικό είναι αυτό το νησί που αποκαλώ σπίτι μου».

Παρακολουθήστε ένα από τα trailers του The Agora Hotel.

«Απευθυνόμαστε περισσότερο σε έναν τρόπο ζωής, παρά σε μια συγκεκριμένη ομάδα επισκεπτών. Πρέπει να βασιστούμε στον ποιοτικό τουρισμό, αφού η ποιότητα δεν αποτυγχάνει ποτέ» τονίζει ο CEO του The Agora Hotel, Aleksander Eng,

TREE HOTEL

Να δούμε τον τουρισμό με διαφορετική ματιά

Case Study

Του ΕΚΤΟΡΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Η Κύπρος θα μπορούσε να αναδειχθεί σε ολόχρονο προορισμό και να ξεφύγει από τα στενά περιθώρια του καλοκαιριού, αρκεί «να δούμε τα πράγματα με μια διαφορετική ματιά» σημειώνει ο δρ Μαρίνος Σωτηρίου, ιδιοκτήτης του Tree Hotel στις Πλάτρες, ένα αναπτυξιακό έργο που βρίσκεται στο στάδιο της αδειοδότησης. «Θα είναι σαν μπανγκαλόου με 60 ξύλινες καμπίνες χωρητικότητας 120 ατόμων μέσα στο δάσος, ανάμεσα στα δένδρα. Με δύο κεντρικά κτίρια για να στεγάζονται εστιατόριο, lounge bar, χώροι πολλαπλών χρήσεων και spa. Θα έχει πιο ακριβές τιμές σε περίοδο αιχμής και πιο φθηνές τη χαμηλή περίοδο, στοχεύοντας σε πελατεία της μεσαίας και ανώτερης εισοδηματικής τάξης».

«Ιστορικά υπάρχουν έγγραφα της ζωής στις Πλάτρες από τον καιρό των Ενετών,

αλλά αναπτύχθηκε επί αγγλοκρατίας και έγινε το παιχνίδι των πλούσιων και διάσημων της περιοχής. Εκεί σέρβιραν για πρώτη φορά το Brandy Sour στον Φαρούκ, τον τελευταίο βασιλιά της Αιγύπτου. Του άρεσε το αλκοόλ αλλά επειδή ήταν μουσουλμάνος και η κατανάλωση αλκοόλ δεν επιτρέπεται στο Ισλάμ, του έκαναν ένα ποτό που να μοιάζει με τσάι. Είναι ένα θέρετρο με ιστορία, ένας ονειρεμένος τόπος, πριν την επικράτηση του παραλιακού τουρισμού ήταν place to go προορισμός» λέει ο καρδιοχειρουργός και συνιδρυτής του American Medical Center, ο οποίος κατάγεται από τη Λεμεσό και τα καλοκαίρια τα περνούσε οικογενειακώς στις Πλάτρες. Ο παππούς του ήταν εργολάβος στην κατασκευή του Park Hotel και έχει μια ειδική σχέση με τον τόπο από μικρός.

«Η περιοχή είναι σε μια διαδικασία αλλαγής. Όταν ολοκληρωθούν οι νέοι δρόμοι Λεμεσός-Σαϊτάς και Λευκωσίας-Κακοπετριά

θα δώσουν φοβερή ώθηση. Ήδη αποκαταστάθηκαν κάποια ξενοδοχεία αλλά χρειάζονται και άλλες αναπτύξεις και υποδομές. Είναι ένα από τα λίγα σημεία στην Κύπρο που έχει τέσσερις εποχές ο χρόνος. Έχω μιλήσει πολλές φορές με παράγοντες των Πλατρών προτείνοντας να μπουν δέκα ασανσέρ σε δέκα σημεία, από τον πάνω δρόμο προς τον κάτω δρόμο, με κονδύλια από την ΕΕ που καλύπτουν το 90% του κόστους. Έτσι οι Πλάτρες θα γίνουν car free φέρνοντας μια ριζική αλλαγή».

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΖΗΤΑ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

«Ο κόσμος θέλει εμπειρίες, θέλει να νιώσει, να δει, να μάθει. Το Τρόδος αποτελεί ένα μοναδικό γεωλογικό φαινόμενο σε όλον τον κόσμο, με πετρώματα που συνήθως θα έπρεπε να κάνεις γεώτρηση έξι χιλιομέτρων κάτω από τον ωκεανό για να τα εντοπίσεις. Οι σημαντικοί γεωλόγοι σε όλο τον

«Το όραμα για την ανάπτυξη τουρισμού έχει ξεπεραστεί και χρειάζεται να μπει άλλο πρόγραμμα» υποστηρίζει ο δρ Μαρίνος Σωτηρίου, ιδιοκτήτης του Tree Hotel.

κόσμο δεν θεωρούνται ολοκληρωμένοι αν δεν έρθουν να το δουν. Έχουμε μοναστήρια με αγιογραφίες από τον 12ο αιώνα, μπορούμε να πάμε σε οινοποιεία, να μαγειρέψουμε τα τοπικά φαγητά σε σπίτια με τις νοικοκυρές. Πρέπει να γίνονται πράγματα που θα αναδείξουν την τοπική κουλτούρα και τα τοπικά προϊόντα. Χρειάζονται υποδομές, να

προσελκύσουν τον κόσμο και να τον κρατήσουν. Έτσι έρχεται η αναβίωση όλων των ορεινών περιοχών, θα πάνε στις Πλάτρες, στο Φοινί, στο Όμοδος, στην Τριμίκλινη, στον Σαϊτά, έχουν να πάνε σε χίλιους τόπους. Ένα μονοπάτι στο δάσος με διάφορα παιχνίδια για παιδιά, σημεία παρατήρησης για τις Περίδες, σαφάρι με γαϊδουράκια,

μονοπάτια για ποδήλατα, ράλι αντίκα με κλασικά αυτοκίνητα. Εμείς θέλουμε να οργανώσουμε ένα κοσέρτο κλασικής μουσικής μέσα στο δάσος, και προσδοκούμε να εξελιχθεί σε ετήσιο θεσμό. Αυτό θα δώσει φοβερή ανάπτυξη και θα βάλει τις Πλάτρες στον χάρτη των προορισμών». «Η οικονομία είναι πολύ πιο ήσυχη τον χειμώνα και επηρεάζει την επισκεψιμότητα. Τα ορεινά πέφτουν σε χειμερία νάρκη με κάποιες εξαιρέσεις αν έχει χιόνια στο Τρόδος. Το όραμα για την ανάπτυξη του τουρισμού είναι περιορισμένο και έχει ξεπεραστεί. Οι κοινοτάρχες της περιοχής έχουν περιορισμένα budgets και δυνατότητες. Χρειάζεται να μπει μια άλλη προσπάθεια με άλλο πρόγραμμα που θα τους βοηθήσει να αναπτύξουν τις κοινότητες τους».

«Για την προβολή και την προώθηση του Tree Hotel θα πρέπει να γίνει μια συνεργασία σε επίπεδο διαχείρισης και ταυτότητας με γνωστή αλυσίδα ξενοδοχείων που διαθέτει εμπειρία σε καταλύματα αυτού του τύπου και μεγέθους, δίνοντάς μας πρόσβαση σε διεθνή δίκτυα προώθησης. Θα στραφούμε και στα ψηφιακά μέσα όπως social media, testimonials επισκεπτών και πλατφόρμες κρατήσεων».

Μονόδρομος ΟΙ ΑΥΘΕΝΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

Η πλούσια φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου, ήταν και παραμένει κινητήρια δύναμη για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Στρατηγική επιλογή των Εταιρειών Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής είναι η συστηματικότερη προβολή αυτής της κληρονομιάς.

Στη συζήτηση για την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, οι ειδικές μορφές τουρισμού κρατούν το «κλειδί» και για την ανάδειξή τους, οι Πρόεδροι των ΕΤΑΠ θεωρούν πολύ σημαντικές τις στοχευμένες ενέργειες μάρκετινγκ και την ψηφιοποίηση τουριστικών εργαλείων για την προσέλκυση περισσότερων επισκεπτών τους μήνες χαμηλής τουριστικής αιχμής. Τονίζουν τον απαραίτητο συντονισμό των εμπλεκόμενων τοπικών αρχών, φορέων και τουριστικών οργανισμών, με την καθοδήγηση του Υφυπουργείου Τουρισμού και στέκονται στη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών για τη δημιουργία αυθεντικών εμπειριών, συνδέοντας στους επισκέπτες με τη φιλοξενία και τη ζωή του τόπου.

Θεόδωρος Κρίγγου

Η Λευκωσία ως καταλύτης στη διαμόρφωση σύγχρονου τουριστικού μοντέλου

Ο κ. Θεόδωρος Κρίγγου είναι ο Πρόεδρος της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης & Προβολής (ΕΤΑΠ) Περιφέρειας Λευκωσίας, Visit Nicosia.

Ο ολόχρονος τουρισμός δημιουργεί πιο σταθερές θέσεις εργασίας, στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και περιορίζει τις έντονες εποχικές διακυμάνσεις.

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού αποτελεί σήμερα στρατηγική αναγκαιότητα. Δεν πρόκειται απλώς για έναν μακροπρόθεσμο στόχο, αλλά για βασική προϋπόθεση βιωσιμότητας και ανθεκτικότητας του τουριστικού μας μοντέλου. Σε ένα περιβάλλον συνεχών διεθνών μεταβολών, η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου καθίσταται κρίσιμη για τη σταθερότητα της οικονομίας και των τοπικών κοινωνιών. Ο ολόχρονος τουρισμός προσφέρει πολλαπλά οφέλη. Δημιουργεί πιο σταθερές θέσεις εργασίας, στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και περιορίζει τις έντονες εποχικές διακυμάνσεις. Παράλληλα, επιτρέπει την πιο ισορροπημένη αξιοποίηση των υποδομών και συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Παρά τα πλεονεκτήματα, τα εμπόδια παραμένουν υπαρκτά. Η περιορισμένη αεροπορική συνδεσιμότητα εκτός θερινής περιόδου, η μακρόχρονη εξάρτηση από το μοντέλο «ήλιος και θάλασσα» και η ανάγκη εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος αποτελούν βασικές προκλήσεις. Η αντιμετώπισή τους προϋποθέτει συντονισμένη δράση κράτους, τοπικής αυτοδιοίκησης και ιδιωτικού τομέα, με κοινό όραμα και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό. Την ίδια στιγμή, η κλιματική υπερθέρμανση επηρεάζει ήδη τον παγκόσμιο τουρισμό. Οι ακραίες θερμοκρασίες καθιστούν ολοένα και πιο σημαντικές τις ενδιάμεσες και χειμερινές περιόδους. Σε αυτό το πλαίσιο, η Κύπρος διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα χάρη στο ήπιο χειμερινό της κλίμα και τις σύγχρονες υποδομές.

Η Λευκωσία μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη μετάβαση. Ως αυθεντική ευρωπαϊκή πρωτεύουσα εκτός μαζικού τουριστικού μοντέλου, προσφέρει συνθήκες που ευνοούν τη δωδεκάμηνη τουριστική δραστηριότητα.

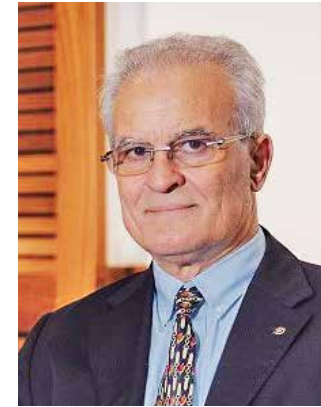
Ο συνεδριακός, πολιτιστικός, γαστρονομικός, αθλητικός και τουρισμός ευεξίας, μπορούν να λειτουργήσουν δυναμικά κατά τους χειμερινούς μήνες, ενισχύοντας τη ζήτηση για city-break επισκέψεις. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το χριστουγεννιάτικο χωριό στο Φικάρδου, το οποίο ανέδειξε τη δυναμική της επαρχίας Λευκωσίας στον χειμερινό τουρισμό. Με αυθεντικότητα, σωστό σχεδιασμό και ενεργό συμμετοχή της τοπικής κοινότητας, δημιούργησε αυξημένη επισκεψιμότητα και ουσιαστικά οφέλη για την τοπική οικονομία. Το μοντέλο αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί ευρύτερα μέσα από τη δημιουργία θεματικών χριστουγεννιάτικων χωριών σε ολόκληρη την επαρχία.

Καθοριστικό ρόλο διαδραματίζουν η τεχνολογία και η καινοτομία. Η σύγχρονη τουριστική προβολή απαιτεί στοχευμένη ψηφιακή επικοινωνία, προσωποποιημένο περιεχόμενο και σύγχρονη αφήγηση εμπειριών. Μέσα από ψηφιακές πλατφόρμες και αξιοποίηση δεδομένων, μπορούμε να προσεγγίσουμε ειδικά κοινά που ταξιδεύουν εκτός υψηλής περιόδου και να δημιουργήσουμε μακροχρόνια σχέση με τον επισκέπτη. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι και ο ρόλος των τοπικών κοινωνιών. Οι κάτοικοι δεν πρέπει να λειτουργούν απλώς ως αποδέκτες του τουρισμού, αλλά ως ενεργοί συνδιαμορφωτές του. Η αυθεντικότητα, ο πολιτισμός και η καθημερινότητα των ανθρώπων αποτελούν το ισχυρότερο συγκριτικό πλεονέκτημα κάθε προορισμού.

Ο ολόχρονος τουρισμός δεν αποτελεί θεωρητική προσέγγιση. Είναι μια ρεαλιστική στρατηγική για ένα πιο ανθεκτικό και βιώσιμο τουριστικό μέλλον. Η Λευκωσία μπορεί και πρέπει να λειτουργήσει ως καταλύτης αυτής της προσπάθειας, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου και ισορροπημένου τουριστικού μοντέλου για την Κύπρο.

Ανδρέας Τσουλόφτας

Προορισμός τεσσάρων εποχών η Λεμεσός

Ο κ. Ανδρέας Τσουλόφτας είναι ο Πρόεδρος της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης & Προβολής (ΕΤΑΠ) Περιφέρειας Λεμεσού.

Η Κύπρος μπορεί για να γίνει ολόχρονος προορισμός αξιοποιώντας το κλίμα, τη φύση, τον πολιτισμό, την τεχνολογία και την ενεργό συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών.

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού αποτελεί πλέον αναγκαιότητα και όχι απλώς αναπτυξιακή επιλογή. Το σημερινό μοντέλο, δημιουργεί σοβαρές ανισορροπίες, όπως υπερφόρτωση υποδομών το καλοκαίρι και εποχική ανεργία τον χειμώνα. Η ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού μπορεί να συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και στη διάχυση των εσόδων ολόχρονα και σε περισσότερες περιοχές.

Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικά εμπόδια κατά τους χειμερινούς μήνες, όπως η μειωμένη αεροπορική συνδεσιμότητα. Σε καθαρά τουριστικές περιοχές μεγάλο μέρος των τουριστικών επιχειρήσεων παραμένει κλειστό, με αποτέλεσμα ο επισκέπτης να έχει περιορισμένες επιλογές. Επιπλέον, η διεθνής εικόνα της Κύπρου εξακολουθεί να ταυτίζεται σχεδόν αποκλειστικά με το καθιερωμένο μοντέλο «ήλιος και θάλασσα», παρά το γεγονός ότι το νησί διαθέτει πλούσια φύση, ιστορία και πολιτισμό.

Η κλιματική αλλαγή καθιστά τη στροφή προς τον ολόχρονο τουρισμό ακόμη πιο επιτακτική. Οι συχνότεροι και εντονότεροι καύσωνες επηρεάζουν τη θερινή ζήτηση, ενώ οι ήπιοι χειμώνες της Κύπρου μπορούν να αξιοποιηθούν ως σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα. Η επαρχία Λεμεσού με το ποικιλόμορφο φυσικό τοπίο της προσφέρεται για ποικίλες δραστηριότητες καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, από παραθαλάσσιες διαδρομές έως ορεινά μονοπάτια. Η ποδηλασία, η πεζοπορία και ο αγροτουρισμός ενισχύουν έναν πιο βιώσιμο τρόπο ταξιδιού, περιορίζουν την εποχικότητα και συνδέουν τον επισκέπτη με τη φύση, τη γαστρονομία και τον πολιτισμό.

Ειδικές μορφές τουρισμού, όπως ο αθλητικός και ο συνεδριακός τουρισμός, συμβάλλουν επίσης στη διεύρυνση της τουριστικής περιόδου, καθιστώντας τη Λεμεσό προορισμό τεσσάρων εποχών. Η ύπαρξη τέτοιων εξειδικευμένων μορφών του-

ρισμού δημιουργεί μια σταθερή ροή επισκεπτών, μειώνει τη εποχικότητα και προσφέρει σημαντικά οφέλη στην τοπική οικονομία, καθώς ενισχύει την απασχόληση, προάγει τις τοπικές επιχειρήσεις και αυξάνει τις επενδύσεις σε υποδομές και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας.

Η τεχνολογία μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση του ολόχρονου τουρισμού. Μέσω ψηφιακών καμπανιών, εφαρμογών και ειδικών περιηγήσεων, οι χειμερινές εμπειρίες γίνονται ευρύτερα γνωστές, ενώ η ανάλυση δεδομένων και οι online κρατήσεις διευκολύνουν την πρόσβαση και βελτιώνουν την εμπειρία του επισκέπτη.

Σε αυτή την προσπάθεια ενίσχυσης του ολόχρονου τουρισμού το κράτος έχει καθοριστικό ρόλο, με τη βελτίωση υποδομών και συνδεσιμότητας, όπως επιδότηση χειμερινών πτήσεων και αναβάθμιση υποδομών για πρόσβαση στις ορεινές περιοχές και παροχή κινήτρων για επιχειρήσεις, όπως χρηματοδότηση αγροτουριστικών ή πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Το κράτος μπορεί επίσης να οργανώσει εθνικές ψηφιακές καμπάνιες, να δημιουργήσει θεματικά πακέτα και να υποστηρίξει την εκπαίδευση του προσωπικού για ποιοτική εξυπηρέτηση επισκεπτών.

Η ενεργός συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών είναι απαραίτητη. Εργαστήρια παραδοσιακών τεχνών, τοπική γαστρονομία και βιωματικές δραστηριότητες προσφέρουν αυθεντικές εμπειρίες που διαφοροποιούν την Κύπρο και καθιστούν τον χειμερινό τουρισμό ουσιαστικό πυλώνα βιώσιμης ανάπτυξης.

Συνολικά, η Κύπρος διαθέτει όλα τα στοιχεία για να γίνει ολόχρονος προορισμός, αξιοποιώντας το κλίμα, τη φύση, τον πολιτισμό, την τεχνολογία και την ενεργό συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών, μειώνοντας την εποχικότητα και ενισχύοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη σε όλο το νησί.

Ντίνος Λευκαρίτης

Προτεραιότητα ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος

Ο κ. Ντίνος Λευκαρίτης είναι ο Πρόεδρος της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής (ΕΤΑΠ) Λάρνακας.

Ο αθλητικός τουρισμός, ο πολιτιστικός, ο θρησκευτικός και ο τουρισμός συνεδρίων, αποτελούν τομείς με πραγματικές προοπτικές για την Κύπρο.

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού δεν αποτελεί θεωρητικό ζητούμενο, αλλά αναγκαία κατεύθυνση για το μέλλον του τουρισμού μας. Η πιο ισορροπημένη κατανομή της τουριστικής κίνησης μέσα στο έτος συμβάλλει ουσιαστικά στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, στη διατήρηση θέσεων εργασίας και στην αναβάθμιση της συνολικής ποιότητας του τουριστικού προϊόντος.

Τα τελευταία χρόνια τα ενδιάμεσα διαστήματα της σεζόν παρουσιάζουν θετικά αποτελέσματα, επιβεβαιώνοντας ότι ο προορισμός μπορεί να λειτουργήσει πέραν των παραδοσιακών μηνών αιχμής. Σ' αυτό συμβάλλει η βελτίωση της αεροπορικής συνδεσιμότητας, η αναβάθμιση των υποδομών, αλλά και η έμφαση στην ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού που προσφέρουν δυνατότητα ολόχρονης λειτουργίας.

Ο αθλητικός τουρισμός, ο τουρισμός συνεδρίων και κινήτρων και ο πολιτιστικός και θρησκευτικός τουρισμός, αποτελούν τομείς με πραγματικές προοπτικές για την Κύπρο. Επιπρόσθετα, θεωρούμε απαραίτητο να επαναπροσελκυστούν οι longstayers από αγορές της Βόρειας Ευρώπης που διαχρονικά στήριξαν τη χειμερινή τουριστική κίνηση και την τοπική οικονομία.

ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Για την ΕΤΑΠ Λάρνακας, ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος αποτελεί διαχρονική προτεραιότητα. Υλοποιούμε δράσεις που προσθέτουν ουσιαστική αξία καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, όπως η προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού για τις οποίες διαθέτουμε κατάλληλη υποδομή, η ανάπτυξη πολιτιστικών και θρησκευτικών διαδρομών, η ψηφιοποίηση χώρων ενδιαφέροντος και η δημιουργία ειδικών θεματικών εμπειριών για τον επισκέπτη. Παράλληλα, η προοπτική της Λάρνακας ως Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το

2030 αποτελεί σημαντικό ορόσημο που ενισχύει τη στρατηγική αυτή και μας δίνει επιπλέον ώθηση για νέες δράσεις.

Η κλιματική αλλαγή μας προβληματίζει ιδιαίτερα. Για τη χειμερινή περίοδο μπορεί να λειτουργεί ως συγκριτικό πλεονέκτημα, αποτελεί όμως πραγματικότητα που επηρεάζει άμεσα τον τουρισμό κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Τουρισμού και τις τοπικές αρχές, προχωρούμε σε πρακτικές και ήπιες παρεμβάσεις στον δημόσιο χώρο όπως η ενίσχυση του πρασίνου, η δημιουργία σκίασης και άλλες δράσεις που συμβάλλουν στον μετριασμό της έντονης ζέστης, βελτιώνοντας την εμπειρία του επισκέπτη και την εικόνα του προορισμού.

Η περιφέρεια Λάρνακας διαθέτει σήμερα ένα τουριστικό προϊόν που λειτουργεί πραγματικά ολόχρονα. Η πλειονότητα των ξενοδοχείων παραμένει ανοικτή ενώ η πόλη, οι γύρω κοινότητες και τα ορεινά χωριά, προσφέρουν εκδηλώσεις και δρώμενα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Η περιοχή δεν είναι «νεκρή» εκτός σεζόν, καθώς δεν αποτελεί αμιγώς τουριστικό προορισμό. Η γεωγραφική θέση της και η εγγύτητα με το αεροδρόμιο την καθιστούν ιδανική βάση για την εξερεύνηση ολόκληρης της Κύπρου. Παράλληλα, προσφέρονται ποικίλες δραστηριότητες, τις οποίες έχουμε εντάξει σε ειδική πλατφόρμα, ώστε ο επισκέπτης να γνωρίζει ότι υπάρχουν αυθεντικές εμπειρίες και τους δώδεκα μήνες. Η ανάπτυξη νέων ξενοδοχειακών μονάδων έχει συμβάλει στην αύξηση συνεδρίων και επαγγελματικών ταξιδιών, στη δημιουργία ποικιλίας επιλογών διαμονής και μεγαλύτερης ανταγωνιστικότητας στις τιμές. Η Λάρνακα, επίσης, προσελκύει επισκέπτες από διαφορετικές χώρες και συμβάλλει σε ένα πιο ισορροπημένο και ποικιλόμορφο τουριστικό προφίλ. Όλα τα παραπάνω συνθέτουν τη βάση για μια πιο ανθεκτική και υγιή τουριστική ανάπτυξη για τη Λάρνακα και την Κύπρο.

Μιχάλης Μίτας

Αναπροσαρμογή στρατηγικής και αύξηση της προβολής εμπειριών χειμερινής περιόδου

Ο κ. Μιχάλης Μίτας είναι ο Πρόεδρος της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Περιφέρειας (ΕΤΑΠ) Πάφου.

Η μετατόπιση της ζήτησης σε άνοιξη και φθινόπωρο και οι επενδύσεις σε πράσινες υποδομές, μπορούν να μετατρέψουν την πρόκληση της κλιματικής αλλαγής σε ευκαιρία.

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου προορισμού αποτελεί στρατηγική αναγκαιότητα. Το ήπιο κλίμα, η ασφάλεια, η πολιτική σταθερότητα, η καλή συνδεσιμότητα και ο πλούσιος φυσικός και πολιτιστικός πλούτος, δίνουν στη χώρα τη δυνατότητα να ξεφύγει από το μονοδιάστατο καλοκαιρινό μοντέλο «ήλιος-θάλασσα». Τα οφέλη είναι πολλαπλά: μείωση της εποχικότητας και καλύτερη αξιοποίηση υποδομών, σταθερότερη απασχόληση για τους εργαζόμενους, ανάσα στο ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων, βελτίωση της ποιότητας υπηρεσιών, καθώς και τόνωση της οικονομίας ιδιαίτερα σε ορεινές και αγροτικές περιοχές που μπορούν να ωφεληθούν περισσότερο και εκτός θερινής περιόδου.

ΜΟΝΟΔΙΑΣΤΑΤΗ Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού αποτελούν η μονοδιάστατη εικόνα της Κύπρου ως καλοκαιρινού προορισμού, η ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης της αεροπορικής συνδεσιμότητας τους χειμερινούς μήνες, καθώς και ο περιορισμένος αριθμός εξειδικευμένων προϊόντων εκτός σεζόν. Παράλληλα η Κύπρος υστερεί στην συλλογή και επεξεργασία δεδομένων στον τουρισμό με απώλεια ανταγωνιστικότητας, ανικανότητα εξατομίκευσης των υπηρεσιών, δυσκολία πρόβλεψης τάσεων και μείωση της αποτελεσματικότητας στην προώθηση και διαχείριση. Η αναπροσαρμογή της στρατηγικής αλλά και αύξηση της έντασης της προβολής με έμφαση στις εμπειρίες περιόδου μη αιχμής, η ανάπτυξη θεματικών πακέτων (π.χ. ποδηλασία, πολιτισμός, γαστρονομία, ευεξία κ.ά.) και η παροχή κινήτρων όπως ξενοδοχεία, επιχειρήσεις, μουσεία και αξιοθέατα να παραμένουν λειτουργικά τον χειμώνα, μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην αντιμετώπιση των προκλήσεων.

Η κλιματική αλλαγή είναι πραγματική απειλή για όλους τους μεσογειακούς προορισμούς. Η αύξηση

θερμοκρασιών και οι συχνότεροι καύσωνες μπορούν να επηρεάσουν τη θερινή περίοδο κυρίως τους μήνες Ιούνιο-Αύγουστο. Ωστόσο, με σωστή στρατηγική προσαρμογής, η Κύπρος μπορεί όχι μόνο να μη χάσει την ανταγωνιστικότητά της, αλλά να ενισχύσει τη θέση της. Η μετατόπιση της ζήτησης σε άνοιξη και φθινόπωρο, οι επενδύσεις σε πράσινες υποδομές και η ανάδειξη της Κύπρου ως ολόχρονου προορισμού, μπορούν να μετατρέψουν την πρόκληση σε ευκαιρία.

Τον χειμώνα και στους μήνες μη αιχμής (Δεκέμβριο-Απρίλιο) η Κύπρος έχει πλεονέκτημα στην ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού (ποδηλασία, πεζοπορία, προετοιμασία ποδοσφαιρικών και άλλων ομάδων), του πολιτιστικού και θρησκευτικού τουρισμού (μοναστήρια, μουσεία, παραδοσιακά χωριά, τοπικά έθιμα), του τουρισμού υπαίθρου και του γαστρονομικού τουρισμού με εμπειρίες σε οιοποιαδήποτε τοπικές παραγωγές, καθώς και του τουρισμού ευεξίας με spa, θεραπείες και θεματικά retreats.

ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Η τεχνολογία αποτελεί πλέον βασικό εργαλείο για την ενίσχυση της εικόνας της Κύπρου. Μέσω έξυπνου ψηφιακού μάρκετινγκ, εφαρμογών, QR codes, ψηφιακών ξεναγών, online κρατήσεων εμπειριών και ανάλυσης δεδομένων, η χώρα μπορεί να προβάλει αποτελεσματικά τις δυνατότητές της και να προσεγγίσει νέες αγορές. Παράλληλα, οι δράσεις «έξυπνων πόλεων» και «έξυπνων χωριών» βελτιώνουν σημαντικά την εμπειρία του επισκέπτη.

Για βιώσιμο και ποιοτικό τουρισμό η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών είναι καθοριστική. Οι κάτοικοι μπορούν να συμβάλουν μέσα από αυθεντικές εμπειρίες, συνεργασίες τοπικών επιχειρήσεων, ανάδειξη τοπικών προϊόντων και παραδόσεων, αλλά και συμμετοχή στον σχεδιασμό του τουρισμού. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται εμπειρίες με ταυτότητα, όφελος για τις κοινότητες και υψηλότερη ικανοποίηση επισκεπτών.

Γιώργος Καυκαλιάς

Στρατηγικός στόχος με πολλαπλά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη

Ο κ. Γιώργος Καυκαλιάς είναι λειτουργός της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής (ΕΤΑΠ) Αμμοχώστου.

Η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών είναι καθοριστική για τη δημιουργία αυθεντικών εμπειριών, συνδέοντας τον τουρισμό με την ταυτότητα και τη ζωή του τόπου.

Η Κύπρος έχει εδραιωθεί εδώ και δεκαετίες ως ελκυστικός προορισμός για τις παραλίες, το κλίμα, τη γαστρονομία και τις ποιοτικές υπηρεσίες φιλοξενίας και εστίασης. Ωστόσο, μεγάλοι διοργανωτές οργανωμένων ταξιδιών από βασικές αγορές του εξωτερικού διακόπτουν τις πτήσεις τους γύρω στα μέσα Νοεμβρίου, στρεφόμενοι σε άλλους προορισμούς κατά τους χειμερινούς μήνες. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε αναστολή λειτουργίας πολλών ξενοδοχειακών μονάδων και τουριστικών επιχειρήσεων, εντείνοντας το πρόβλημα της εποχικότητας.

Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται βελτίωση στην αεροπορική συνδεσιμότητα και αύξηση σε μεμονωμένους ταξιδιώτες, επισκέπτες δηλαδή που κλείνουν οι ίδιοι τις διακοπές τους και επιλέγουν να ταξιδέψουν σε περιόδους εκτός αιχμής, ώστε να απολαύσουν κάθε προορισμό στο δικό τους ρυθμό. Σημαντικός αριθμός επισκεπτών επιλέγει μάλιστα να βιώσει αυθεντικές εμπειρίες που να τον συνδέουν με τον προορισμό των διακοπών του. Η κλιματική αλλαγή, παρότι ενδέχεται να επηρεάσει σε μικρό βαθμό την ελκυστικότητα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, μπορεί να αξιοποιηθεί και ως ευκαιρία. Το ήπιο κλίμα της Κύπρου καθιστά ιδιαίτερα ελκυστικούς τους ενδιάμεσους και χειμερινούς μήνες, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα της χώρας σε νέες χρονικές περιόδους.

ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η σταδιακή καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού, αρχίζοντας από την πλήρη αξιοποίηση Νοεμβρίου και Μαρτίου, αποτελεί στρατηγικό στόχο με πολλαπλά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη. Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη μείωση της εποχικότητας, η οποία εξακολουθεί να αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις ιδιαίτερα για την επαρχία Αμμοχώστου. Παράλληλα, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για σταθερότερη απασχόληση, ενισχύει τη βιω-

σιμότητα των τουριστικών επιχειρήσεων και, εφόσον συνδυαστεί με αναβάθμιση υποδομών, υπηρεσιών και τουριστικού προϊόντος, βελτιώνει αισθητά την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Ιδιαίτερες προοπτικές παρουσιάζουν ο καταδυτικός, αθλητικός και προπονητικός τουρισμός, ο τουρισμός ευεξίας και υγείας, οι δραστηριότητες στη φύση, όπως η πεζοπορία και η ποδηλασία, οι αυθεντικές εμπειρίες, ο πολιτιστικός, θρησκευτικός, γαστρονομικός και συνεδριακός τουρισμός. Στην επαρχία Αμμοχώστου μπορούν να αξιοποιηθούν, μεταξύ άλλων, τα φυσικά τοπία, η ιστορία, τα μνημεία, τα μονοπάτια φύσης, η τοπική γαστρονομία και η παραδοσιακή ενδοχώρα.

Η ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού προϋποθέτει ένα ολοκληρωμένο και ρεαλιστικό πλάνο, με συντονισμένες ενέργειες ανάπτυξης και προβολής του τουριστικού προϊόντος, τόσο εντός όσο και εκτός Κύπρου. Χρειάζεται χρόνο και επιμονή, ενώ απαραίτητες είναι οι συνέργειες δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, καθώς και η εφαρμογή αποδοτικών σχεδίων κινήτρων, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα χρόνια. Κομβικό ρόλο διαδραματίζει η ενδυνάμωση των ειδικών μορφών τουρισμού και των αυθεντικών εμπειριών. Παράλληλα, απαιτείται η βελτίωση της συνδεσιμότητας σε ό,τι αφορά διοργανωτές οργανωμένων ταξιδιών εκτός περιόδων αιχμής, καθώς και ουσιαστική βελτίωση στην απευθείας οδική συνδεσιμότητα των αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου με τα τουριστικά θέρετρα μέσω αποτελεσματικών δρομολογίων μέσω μαζικής μεταφοράς που να εξυπηρετούν τους επισκέπτες.

Ως ΕΤΑΠ Αμμοχώστου επενδύουμε δυναμικά στην τεχνολογία και την καινοτομία, αξιοποιώντας σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία προβολής και στοχευμένες εκστρατείες στο εξωτερικό. Ταυτόχρονα, είναι πεποιθησή μας πως η ενεργή συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη δημιουργία αυθεντικών εμπειριών, συνδέοντας ουσιαστικά τον τουρισμό με την ταυτότητα, τη φιλοξενία και την καθημερινή ζωή του τόπου.

Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου

Σωστός προγραμματισμός και συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

Ο κ. Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου είναι λειτουργός της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης & Προβολής (ΕΤΑΠ) Τρόδους.

Οι ορεινές περιοχές και οι περιοχές υπαίθρου της Κύπρου συγκεντρώνουν μόλις το 2% των διανυκτερεύσεων από τουρίστες του εξωτερικού.

Η Κύπρος τα τελευταία χρόνια έχει καθιερωθεί ως ένας ποιοτικός τουριστικός προορισμός με τους δείκτες να ανεβαίνουν χρόνο με το χρόνο, χωρίς όμως να καταφέρει να ξεπεράσει το πρόβλημα της εποχικότητας. Η μεγαλύτερη μάζα των τουριστών συνεχίζει να έρχεται τη θερινή περίοδο και συγκεντρώνεται στις παράλιες περιοχές. Οι ορεινές περιοχές και οι περιοχές υπαίθρου της Κύπρου συγκεντρώνουν μόλις το 2% των διανυκτερεύσεων από τουρίστες του εξωτερικού. Αυτό αποδεικνύει ότι οι ειδικές μορφές τουρισμού που προσφέρονται σήμερα στη χώρα μας δεν προσελκύουν μεγάλους αριθμούς επισκεπτών, και κατ' επέκταση δεν λειτουργούν αποτελεσματικά στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Η ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού θα συμβάλει στην τόνωση της τοπικής οικονομίας, κυρίως της υπαίθρου, αλλά και στην ανάπτυξη και βελτίωση των τουριστικών υποδομών και της ποιότητας εξυπηρέτησης των επιχειρήσεων στις ορεινές περιοχές. Η ολόχρονη λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων θα ανοίξει νέες θέσεις εργασίας με θετικό αντίκτυπο στη μείωση της αστυφιλίας. Η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού πρέπει να γίνει με στρατηγική που στοχεύει σε ορίζοντα δεκαετίας και να αφορά παράλληλη βελτίωση του τουριστικού προϊόντος και εξειδικευμένο μάρκετινγκ σε στοχευμένες αγορές.

Οι παρατεταμένοι καύσωνες των τελευταίων χρόνων θα πρέπει να προβληματίσουν τους φορείς του τουρισμού, ώστε να ενισχυθούν οι προσπάθειες επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου. Η καρδιά του καλοκαιριού στο μέλλον ίσως να μην αποτελεί την κορύφωση της τουριστικής περιόδου.

Όλες οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν όχι μόνο τους χειμερινούς μήνες αλλά και την περίοδο της άνοιξης και του φθινοπώρου. Ο αγροτουρισμός, ο τουρισμός

ευεξίας, ο θρησκευτικός, ο πολιτιστικός, ο αθλητικός, ο συνεδριακός, ο ποδηλατικός και ο περιπατητικός τουρισμός, μπορούν να λειτουργούν σε ετήσια βάση. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι επισκέπτες που ενδιαφέρονται για ειδικές μορφές τουρισμού είναι στην πλειοψηφία τους υψηλών εισοδηματικών κριτηρίων, η αξιοποίηση τέτοιου είδους τουρισμού θα έχει μακροπρόθεσμα θετικές επιπτώσεις στην τουριστική οικονομία.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η υλοποίηση των πιο πάνω δράσεων απαιτεί συνεργασία πολλών φορέων, ώστε οι όποιες προωθητικές ενέργειες που θα γίνονται να ανταποκρίνονται στην πραγματική εικόνα του τουριστικού προϊόντος. Οι τοπικές αρχές σε συνεργασία με τις περιφερειακές εταιρείες τουριστικής ανάπτυξης και το υφυπουργείο Τουρισμού, μπορούν να προχωρήσουν σε δράσεις αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος σε δημόσιους χώρους, διαμορφώνοντας παράλληλη συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς που δραστηριοποιούνται σε ειδικές μορφές τουρισμού. Η αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών σε συνδυασμό με εξειδικευμένες δράσεις προβολής, θα μπορέσουν σταδιακά να φέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Εμείς, ως ΕΤΑΠ Τρόδους, θα στηρίξουμε κάθε προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση. Δραστηριοποιούμαστε σε μια περιοχή που στηρίζεται στις ειδικές μορφές τουρισμού. Ως εκ τούτου είμαστε θετικοί σε συνεργασία με όλους τους φορείς για την ετοιμασία στρατηγικής, για την αξιολόγηση και αναβάθμιση του υφιστάμενου τουριστικού προϊόντος και εισηγήσεις για εξειδικευμένο μάρκετινγκ.

Ο σωστός προγραμματισμός και μια αποτελεσματική, αγαστή συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, θα δημιουργήσει τις συνθήκες για μια νέα εικόνα τα επόμενα χρόνια, στην προσπάθεια μετάβασης της Κύπρου για ολόχρονο ποιοτικό τουριστικό προορισμό.

Του ΜΙΧΑΛΗ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Ενα από τα πιο γραφικά χωριά της Κύπρου είναι το Βουνί, στην οινική περιοχή Κρασσώρια Λεμεσού. Στα σοκάκια του στέκουν διώροφα σπίτια και μπαλκόνια με περίτεχνες αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες. «Όταν το 2018 αναλάβαμε την προεδρία του κοινοτικού συμβουλίου, είχαμε ένα πανέμορφο χωριό αλλά με προβλήματα, χωρίς κόσμο και ανεκμετάλλευτο λόγω αστυφιλίας. Αρχίσαμε να μοιγιατίσουμε πόρτες, να επιδιορθωθούμε προσόψεις σπιτιών, να εξωραϊζουμε χώρους με τη βοήθεια των ιδιοκτών, να διοργανώνουμε εκδηλώσεις και να καλούμε τον κόσμο» λέει ο δραστήριος κοινοτάρχης του χωριού Ματθαίος Πρωτοπαπάς. «Το χωριό χρειαζόταν χώρους εστίασης, ψυχαγωγία και καταλύματα. Έπρεπε να συνεργαστούμε με τον ιδιωτικό τομέα και τα φέραμε εις πέρας. Σήμερα έχουμε πέντε καφεενεία, πέντε ταβέρνες, ένα fast food και πολλά καταλύματα».

«Είμαστε από τα πρώτα Χρωματιστά Χωριά, δημιουργήσαμε βιωματικά εργαστήρια σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Τουρισμού και τον ιδιωτικό τομέα. Τα σαββατοκύριακα τους μήνες χαμηλής τουριστικής

σεζόν έχουμε πολλούς Κύπριους επισκέπτες, τις καθημερινές κυρίως ξένους τουρίστες, Αυστριακούς, Γερμανούς, Γάλλους, Ιταλούς, Βρετανούς κ.ά. Δημιουργήθηκαν επιχειρήσεις, ξεκίνησαν επενδύσεις σε ακίνητα και σε σύντομο χρονικό διάστημα αρκετοί απόδημοι ήρθαν να φτιάξουν τα σπίτια τους. Από τους 133 κατοίκους πήγαμε στους 235. Έχουμε 800 σπίτια και στόχος μας είναι να πείσουμε κι άλλους απόδημους να επιστρέψουν μόνιμα στο χωριό».

Έχοντας αποκτήσει έναν κοσμοπολίτικο χαρακτήρα, το Βουνί προσφέρει στον επισκέπτη ωραίες εμπειρίες. Σουλατσάρισμα στα στενά λιθόστρωτα σοκάκια, όμορφα εστιατόρια με φόντο τις χρωματιστές πόρτες, νόστιμο φαγητό, wine tasting στο μικρό οινοποιείο, ζιβανίες και ούζα στο γραφικό καφεενείο στην πλατεία -ένα από τα πιο viral instagramable spot του νησιού- κολύμπι σε πισίνα στα luxury αγροτουριστικά καταλύματα. «Αποκλείεται να έρθεις εδώ και να μην σου κεράσει κάποιος καφέ» προσθέτει ο κοινοτάρχης. «Το επόμενο στάδιο είναι να πετύχουμε συνεργασία με τουριστικά γραφεία για μεγαλύτερη προβολή και να γίνουμε προορισμός για εκδρομές».

Η κοινότητα δεν έχει καλή συνδεσιμότητα

ΒΟΥΝΙ ΛΕΜΕΣΟΥ

Γιατί
το Βουνί
έγινε
προορισμός;

Case
Study

με το αεροδρόμιο, το λιμάνι και τα γύρω χωριά. Αν και οι αποστάσεις είναι μόλις σαράντα λεπτά από το αεροδρόμιο Πάφου και μισή ώρα από το λιμάνι Λεμεσού, εντούτοις δεν υπάρχουν απ' ευθείας δρομολόγια. «Μετά την καταστροφική πυρκαγιά του 2025 μας πήρε τρεις μήνες για να ξεκινήσει να επιστρέφει ο κόσμος. Τα καταλύματα έχουν υποστεί απώλεια μείωσης τουριστικής ζήτησης και ζητούμε επιχορήγηση φιλοξενίας για ανάκαμψη της ζήτησης. Σύντομα θα ξεκινήσουμε μια μεγάλη δεντροφύτευση με πεύκα, κυπαρίσσια και χαρουπιές με την υποστήριξη εταιρειών».

«Σε βάθος πενταετίας θέλουμε να μετατρέψουμε το κλειστό σχολείο σε συνεδριακό κέντρο και χώρο για βιωματικά εργαστήρια, να δημιουργηθεί σχολή σομελιέ σε συνεργασία με το ΤΕΠΑΚ, να αυξηθούν οι χώροι στάθμευσης, ενώ είμαστε στα σκαριά για τη δημιουργία πάρκου κάτω από την ενετική βρύση». Το φημισμένο Κρασσώρι της επαρχίας Λεμεσού ελπίζει να ενταχθεί σύντομα στον Κατάλογο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO για να αποκτήσει μεγαλύτερη δυναμική και περισσότερη αίγλη.

Παρακολουθήστε βίντεο με δραστηριότητες στο Βουνί.

«Τα σαββατοκύριακα έχουμε πολλούς Κύπριους και τις καθημερινές κυρίως ξένους τουρίστες», λέει ο κοινοτάρχης του χωριού Ματθαίος Πρωτοπαπάς.

ΝΤΕΜΗΣ ΣΤΡΑΝΙΔΗΣ

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ αναγκαιότητα Η ΕΠΙΜΗΚΥΝΣΗ ΤΗΣ ΣΕΖΟΝ

Η ανάπτυξη του τουρισμού καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου θα αποφέρει σημαντικά έσοδα, λένε οι άνθρωποι που εκπροσωπούν τους επαγγελματίες στην τουριστική βιομηχανία. Το ήπιο κλίμα, η ασφάλεια και η ποικιλία εμπειριών που προσφέρει η Κύπρος, δημιουργούν τις ιδανικές προϋποθέσεις για ολόχρονο τουρισμό. Για μια ομαλή μετάβαση αναφέρουν τον κομβικής σημασίας λειτουργικό συντονισμό μεταξύ υφυπουργείου, τοπικής αυτοδιοίκησης και αρμόδιων κυβερνητικών τμημάτων, αλλά και τη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού φορέα στην ανάπτυξη υποδομών.

Η εθνική στρατηγική τουρισμού πρέπει να κινηθεί με γνώμονα τη βιωσιμότητα, την κλιματική αλλαγή και τον σεβασμό στους φυσικούς πόρους. Πολύ σημαντική είναι και η ανάδειξη της υπαίθρου με αυθεντικές εμπειρίες που προτάσσουν οι σύγχρονες τάσεις τουρισμού και η σύνδεσή τους με τις τοπικές κοινότητες.

SILVIO AUGUSTO RUSMIGO

ST. GERARDI

Χρίστος Αγγελίδης

Η Κύπρος στον δρόμο για τους κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς

Το κράτος οφείλει να παρέμβει θετικά, τουλάχιστον για μια μεταβατική περίοδο 5-10 ετών, με στοχευμένα φορολογικά κίνητρα και άλλες διευκολύνσεις για επιχειρήσεις που θα διατηρούν τη λειτουργία τους ολόχρονα.

Ο κ. Χρίστος Αγγελίδης είναι ο Γενικός Διευθυντής του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων (ΠΑΣΥΞΕ).

Συνέντευξη στη ΔΩΡΡΙΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Ισχυρό κίνητρο για τη διατήρηση και ανάπτυξη ντόπιου ανθρώπινου δυναμικού και για τη βιωσιμότητα της βιομηχανίας, αποτελεί η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού. Σύμφωνα με τον Γενικό Διευθυντή του ΠΑΣΥΞΕ Χρίστο Αγγελίδη, τα σημαντικότερα εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού είναι η έλλειψη εξειδικευμένων υποδομών, ιδιαίτερα σε τουριστικές περιοχές, τόσο παράκτιες όσο και ορεινές. Σε σχέση με τις ειδικές μορφές τουρισμού, καταδεικνύονται σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού, εφόσον συνδεθεί με τη γαστρονομία και την τοπική οινοποιία. «Ο αγροτουρισμός και η ανάπτυξη θερέτρων στα ορεινά μπορούν επίσης να λειτουργήσουν ως μοχλός ενίσχυσης του 12μηνου τουρισμού» επισήμανε ο κ. Αγγελίδης.

Ποια η άποψή σας για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού; Θεωρείτε ότι θα έχει οφέλη;

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου προορισμού είναι όχι μόνο εφικτή, αλλά και απολύτως αναγκαία. Θα ενισχύσει σημαντικά την κυπριακή οικονομία, προσφέροντας σταθερά έσοδα στο κράτος μέσω φόρων, τελών και γενικότερα ενίσχυσης της πραγματικής οικονομίας. Παράλληλα, θα αποτελέσει ισχυρό κίνητρο για διατήρηση και ανάπτυξη ντόπιου ανθρώπινου δυναμικού, στοιχείο κρίσιμο για τη βιωσιμότητα της βιομηχανίας. Επιπλέον, θα δικαιολογήσει την ανάγκη για την υλοποίηση με-

γάλων έργων υποδομής που σήμερα απουσιάζουν, αλλά είναι αναγκαία για την αναβάθμιση του τουριστικού μας προϊόντος.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού στην Κύπρο και πώς μπορούν να ξεπεραστούν;

Τα σημαντικότερα εμπόδια είναι η έλλειψη εξειδικευμένων υποδομών, ιδιαίτερα σε τουριστικές περιοχές, τόσο παράκτιες όσο και ορεινές. Εγκαταστάσεις όπως επαγγελματικά αθλητικά κέντρα, σύγχρονες αίθουσες πολλαπλών χρήσεων και μεγάλα συνεδριακά κέντρα παραμένουν ελλείψεις. Παράλληλα, υπάρχει μια βαθιά συστημική κουλτούρα εποχικότητας, που εμποδίζει τη χώρα να ανακαλύψει την πραγματική της δυναμική στον τομέα του 12μηνου τουρισμού. Απαιτούνται τομείς, τόσο σε στρατηγικό όσο και σε λειτουργικό επίπεδο, για να ξεκλειδώσουμε αυτό το όραμα.

Πιστεύετε ότι η Κύπρος μπορεί να απωλέσει από την ανταγωνιστικότητά της τα επόμενα χρόνια λόγω της υπερθέρμανσης του πλανήτη;

Το ζήτημα αυτό χρήζει σοβαρής παρακολούθησης. Αν συνεχιστεί η επιδείνωση των φαινομένων υπερθέρμανσης, η Κύπρος ενδέχεται να χάσει μέρος από τη δυναμική της κατά τους θερμούς μήνες, λόγω πολύ υψηλών θερμοκρασιών. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο είναι απαραίτητο να μετατραπούμε σε έναν τουριστικό προορισμό 12 μηνών. Να καταστούμε ελκυστικοί και στις πιο δροσερές περιόδους του έτους, επεκτείνοντας τη σεζόν και αντισταθμίζοντας τις πιθανές απώλειες. Η επίτευξη αυτού του στόχου ενδεχομένως να αποφέρει, τελικά, καλύτερα

«Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού, εφόσον συνδεθεί με τη γαστρονομία και την τοπική οινοποιία», αναφέρει ο κ. Αγγελίδης.

αποτελέσματα για το σύνολο του κυπριακού τουρισμού και της οικονομίας της χώρας μας.

Ποιες μορφές τουρισμού θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περισσότερο τους χειμερινούς μήνες;

Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού, εφόσον συνδεθεί με τη γαστρονομία και την τοπική οινοποιία. Ο αγροτουρισμός και η ανάπτυξη θερέτρων στα ορεινά, μπορούν επίσης να λειτουργήσουν ως μοχλός ενίσχυσης του 12μηνου τουρισμού. Ένα τεράστιο κεφάλαιο για τον κυπριακό τουρισμό αποτελεί και ο αθλητικός τουρισμός, είτε σε ερασιτεχνικό είτε σε επαγγελματικό επίπεδο. Ωστόσο, για να φιλοξενήσουμε διεθνείς ομάδες ή απαιτητικά προγράμματα, χρειάζονται υποδομές παγκόσμιου επιπέδου. Δεν είναι ρεαλιστικό να προσδοκούμε, για παράδειγμα, ότι μια διάσημη ποδοσφαιρική ομάδα του εξωτερικού θα προπονηθεί σε γήπεδα που δεν πληρούν διεθνή πρότυπα.

Ποιο ρόλο μπορούν να παίξουν η τεχνολογία και η καινοτομία στην ενίσχυση της προβολής της Κύπρου ως ολόχρονου προορισμού;

Η τεχνολογία αποτελεί πλέον βασικό εργαλείο προβολής, όμως το πιο σημαντικό είναι να υπάρχει πλούσιο, αυθεντικό περιεχόμενο. Χρειαζόμαστε στρατηγικές ψηφιακής

προβολής που αναδεικνύουν τα οινοποιεία μας, τη γαστρονομία, τις αθλητικές διοργανώσεις, τις υπαίθριες δραστηριότητες και τα πολιτιστικά δρώμενα που λαμβάνουν χώρα εκτός καλοκαιρινής σεζόν. Χρειάζεται επαγγελματική παρουσίαση, συνεχής παραγωγή περιεχομένου και συνεργασία όλων των φορέων για τη δημιουργία δυνατών αφηγήσεων γύρω από την Κύπρο ως προορισμό για όλο τον χρόνο.

Χρειάζεται επαγγελματική παρουσίαση, συνεχής παραγωγή περιεχομένου για τη δημιουργία δυνατών αφηγήσεων γύρω από την Κύπρο ως προορισμό για όλο τον χρόνο.

Ποια μέτρα ή συνεργασίες θεωρείτε απαραίτητα μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την προώθηση του ολόχρονου τουρισμού; Πώς μπορεί ο Σύνδεσμός σας να συμβάλει σε αυτό;

Η συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι το άλφα και το ωμέγα της επιτυχίας. Το κράτος οφείλει να παρέμβει θετικά, τουλάχιστον για μια μεταβατική περίοδο 5-10 ετών, με στοχευμένα φορολογικά κίνητρα και άλλες διευκολύνσεις (π.χ. στο κόστος ενέρ-

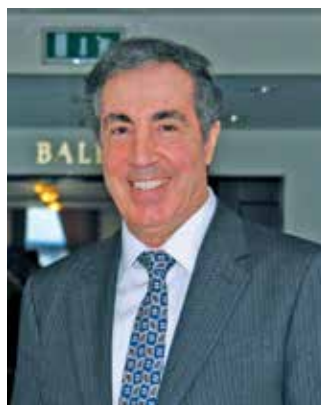
γειας ή ΦΠΑ) για επιχειρήσεις που θα διατηρούν τη λειτουργία τους ολόχρονα. Επιπλέον, χρειάζεται στήριξη στα πτητικά προγράμματα που διατηρούν τακτικά δρομολόγια και το χειμώνα, μέσα από θεσμικά αποδεκτούς τρόπους. Ο Σύνδεσμός μας είναι έτοιμος να συνεισφέρει με τεκμηριωμένες εισηγήσεις και ενεργή εμπλοκή στη χάραξη στρατηγικής.

Αν έπρεπε να περιγράψετε με λίγα λόγια το όραμά σας για τον τουρισμό της Κύπρου το 2030, ποιο θα ήταν αυτό;

Οραματιζόμαστε μια Κύπρο που συγκαταλέγεται στους δέκα κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Όχι επειδή αυτό «ηχεί ωραία», αλλά γιατί υπάρχουν οι βάσεις - φυσικές, πολιτιστικές, ανθρώπινες. Με λίγα λόγια, επειδή μπορούμε και πραγματικά το πιστεύω. Αρκεί να επενδύσουμε σοβαρά στις υποδομές παγκόσμιου επιπέδου που μας λείπουν: όπως ένα σύγχρονο Ολυμπιακό Κολυμβητήριο, ένα πολυλειτουργικό συνεδριακό κέντρο σε τουριστική περιοχή αλλά και βελτιωμένα μέσα μαζικής μεταφοράς. Παράλληλα, θα πρέπει να αξιοποιήσουμε στο έπακρο ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία, να διεκδικήσουμε δίκαιη αντιμετώπιση ως νησιωτική χώρα στο νοτιοανατολικότερο άκρο της Ευρώπης και να προχωρήσουμε με συνέργειες. Μόνο έτσι το όραμα του 2030 θα γίνει πραγματικότητα.

Άκης Βαβλίτης

Η εποχικότητα ως το μεγαλύτερο στοίχημα

Ο κ. Άκης Βαβλίτης είναι ο Προέδρος του διοικητικού συμβουλίου του Συνδέσμου Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου (ΣΤΕΚ).

Η ανάπτυξη ενός διαφοροποιημένου και ανθεκτικού τουριστικού προϊόντος αποτελεί συλλογική ευθύνη. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού συμβάλουν ουσιαστικά στη μείωση της εποχικότητας.

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού αποτελεί εδώ και δεκαετίες στρατηγική αναγκαιότητα για τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητα της τουριστικής μας βιομηχανίας. Η εποχικότητα εξακολουθεί να αποτελεί το πιο ζημιογόνο διαρθρωτικό πρόβλημα του κυπριακού τουρισμού, με σοβαρές επιπτώσεις στην απασχόληση, στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, στην οικονομία της χώρας και, τελικά, στην ανταγωνιστικότητα του προορισμού.

Διαχρονικά, η συντριπτική πλειονότητα των αφίξεων και των τουριστικών εσόδων συγκεντρώνεται σε περιορισμένο αριθμό μηνών. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε εποχιακή απασχόληση, δυσκολία διατήρησης έμπειρου ανθρώπινου δυναμικού, αδρανοποίηση σημαντικών επενδύσεων σε τουριστικές υποδομές και έντονες πιέσεις στις τοπικές κοινωνίες κατά τους θερινούς μήνες, συχνά στα όρια του υπερτουρισμού. Αντίθετα, ένα ολόχρονο τουριστικό μοντέλο μπορεί να διασφαλίσει πιο ισορροπημένη κατανομή της ζήτησης, ορθολογικότερη χρήση των υποδομών και μεγαλύτερη ανθεκτικότητα του τομέα συνολικά.

Το 2025 αποτέλεσε μια θετική ένδειξη ως προς την αντιμετώπιση της εποχικότητας. Ενδεικτικά, οι τρεις πρώτοι και οι τρεις τελευταίοι μήνες του έτους κατέγραψαν τις υψηλότερες αφίξεις από το 2001 και μετά, περίοδο από την οποία ο ΣΤΕΚ αναλύει συστηματικά τα τουριστικά δεδομένα. Βεβαίως, ο τρόπος μέτρησης και αξιολόγησης των αφίξεων παραμένει ένα ζήτημα που χρήζει περαιτέρω ανάλυσης.

ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ

Παρά τα θετικά δεδομένα, δεν υπάρχει περιθώριο εφησυχασμού. Τα εμπόδια παραμένουν ουσιαστικά: η έντονη εποχικότητα στις αεροπορικές συνδέσεις, η περιορισμένη ανά-

πτυξη θεματικών προϊόντων και η ανάγκη για ουσιαστικότερο συντονισμό μεταξύ κρατικών υπηρεσιών, τοπικών αρχών και επιχειρήσεων. Πρόκειται για προκλήσεις που μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσα από ολοκληρωμένο σχεδιασμό, στοχευμένα κίνητρα και ουσιαστική σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Στο πλαίσιο αυτό, δεν μπορεί να αγνοηθεί ο καθοριστικός ρόλος της κλιματικής αλλαγής. Οι συχνότερες περιόδους ακραίας ζέστης αναμένεται να επηρεάσουν τη θερινή ζήτηση, ιδιαίτερα στη νότια Ευρώπη, καθιστώντας ακόμη πιο επιτακτική την ενίσχυση των ενδιάμεσων και χειμερινών μηνών.

Η ανάπτυξη ενός διαφοροποιημένου και ανθεκτικού τουριστικού προϊόντος αποτελεί συλλογική ευθύνη. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στη μείωση της εποχικότητας. Η Κύπρος διαθέτει όλα τα εφόδια για την ανάπτυξη μορφών τουρισμού πέραν του «ήλιου και της θάλασσας», όπως ο αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός, γαστρονομικός και θρησκευτικός τουρισμός, ο αθλητικός και ποδηλατικός τουρισμός, ο τουρισμός ευεξίας, καθώς και ο συνεδριακός και επαγγελματικός τουρισμός. Η ανάδειξη της υπαίθρου, η σύνδεση με την τοπική παραγωγή και η προσέλκυση διεθνών διοργανώσεων μπορούν να λειτουργήσουν ως καταλύτες για την επιμήκυνση της περιόδου. Καθοριστικό ρόλο διαδραματίζουν, τέλος, η τεχνολογία και η καινοτομία, μέσω της στοχευμένης ψηφιακής προβολής, της αξιοποίησης δεδομένων και της ανάπτυξης εξατομικευμένων εμπειριών.

Ο ΣΤΕΚ διαχρονικά υποστηρίζει ότι μόνο μέσα από συλλογικότητα, σταθερή στρατηγική και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό μπορεί να επιτευχθεί πραγματική αλλαγή. Η αντιμετώπιση της εποχικότητας δεν είναι εύκολη υπόθεση. Από αυτήν, όμως, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό το μέλλον του κυπριακού τουρισμού.

Χάρης Παπαχαραλάμπους

Λείπει το όραμα και ένα μακροπρόθεσμο σχέδιο ανάπτυξης με κίνητρα

Ο κ. Χάρης Παπαχαραλάμπους είναι ο Πρόεδρος του Association of Cyprus Travel & Tourism Agents (ACTTA).

Χρειάζεται μεγαλύτερη διασπορά αγορών και προσήλωση στον εναλλακτικό τουρισμό, με σεβασμό στο περιβάλλον και με επίκεντρο τις μοναδικές εμπειρίες.

Ο στόχος για ολόχρονο τουρισμό, και όχι απλά επέκταση της καλοκαιρινής περιόδου, πρέπει να αποτελεί τον πρώτο στρατηγικό στόχο για την τουριστική βιομηχανία καθώς τα οφέλη είναι πολλά και πολύπλευρα. Έμμεσα αλλά και άμεσα θα επηρεάσει θετικά την ανταγωνιστικότητα της Κύπρου, τη συνδεσιμότητα, τη δυστοκία εξεύρεσης προσωπικού αλλά και την ποιότητα υπηρεσιών και εξυπηρέτησης. Ως Σύνδεσμος, αλλά και προσωπικά, έχουμε αναλάβει διάφορες πρωτοβουλίες για να βγούμε από το αδιέξοδο.

Στην κορυφή της πυραμίδας των εμποδίων για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού στη χώρα μας είναι η έλλειψη οράματος και πίστης σε αυτό και βεβαίως ενός αναλυτικού μακροπρόθεσμου σχεδίου ανάπτυξης με κίνητρα αλλά και υποχρεώσεις από όλους τους εμπλεκόμενους. Περαιτέρω, είναι οι δογματικές θέσεις και νοοτροπίες που από τη μία δεν επιτρέπουν την απαραίτητη ευκινησία και από την άλλη επιχορηγούν την ανεργία.

Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Η ανταγωνιστικότητα της Κύπρου θα μειώνεται με μαθηματική ακρίβεια όλο και περισσότερο, όσο οι συνθήκες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες γίνονται πιο ζεστές. Αρκεί να δούμε τη ζήτηση που επικρατεί σήμερα σε πιο ζεστούς προορισμούς ή τη ζήτηση σε χώρες του νότιου ημισφαιρίου, όπου οι μήνες Ιουνίου-Αυγούστου ανέκαθεν είχαν χαμηλή ζήτηση παρά το γεγονός ότι σε πολλούς τέτοιους προορισμούς υπάρχουν οι αντίστοιχες υποδομές. Ο τουρισμός είναι άμεσα συνυφασμένος με τις καιρικές συνθήκες και αυτή η παραδοχή δημιουργεί για την Κύπρο ακόμη θετικότερες

προοπτικές για ολόχρονο τουρισμό.

Σε γενικές γραμμές ο τουρισμός τον χειμώνα έχει διαφορετικό προφίλ από αυτόν του καλοκαιριού. Εδώ είναι που πρέπει με πρόγραμμα αλλά και στόχευση να αναπτύξουμε υποδομές και υπηρεσίες, ενισχύοντας το τουριστικό προϊόν της χώρας μας. Με τα περισσότερα ξενοδοχεία, για παράδειγμα, να κλείνουν τους χειμερινούς μήνες, δεν υπάρχει προοπτική προσέλκυσης περισσότερων πτήσεων ή/και διοργανωτών ταξιδιών. Ο ήλιος και η θάλασσα δεν αρκούν. Πρέπει να γίνουν στοχευμένες δράσεις και επενδύσεις σε συγκεκριμένα είδη εναλλακτικού τουρισμού, δίνοντας προτεραιότητα σε τομείς όπου θα μπορούσαμε να αναπτύξουμε συγκριτικό πλεονέκτημα όπως ποδηλατικός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός, τουρισμός ευεξίας, καταδυτικός τουρισμός κ.ά.

ΕΠΙΒΕΒΛΗΜΕΝΗ Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι επιβεβλημένη κυρίως στην ανάπτυξη υποδομών, στη βάση στρατηγικού προγραμματισμού και επικέντρωσης ως προς την κατεύθυνση που θα πρέπει να πάρει. Το κομμάτι της προώθησης είναι σχετικά απλό όταν έχεις τις σωστές υπηρεσίες και υποδομές που θα σου δημιουργήσουν και το ανάλογο «brand».

Το όραμά μας για το 2030 είναι ολόχρονος τουρισμός βασισμένος σε ένα πλαίσιο σωστό, μοντέρνο και χωρίς στρεβλώσεις, που θα επιτρέψει την ορθολογιστική ανάπτυξη βιώσιμου τουρισμού. Μεγαλύτερη διασπορά αγορών και προσήλωση στον εναλλακτικό τουρισμό με σεβασμό στο περιβάλλον και με επίκεντρο τις μοναδικές εμπειρίες που οι ταξιδιώτες αναζητούν όλο και περισσότερο.

Μάριος Έλληνας

Ρεαλιστικός στόχος με ανθρώπινο πρόσημο

Ο κ. Μάριος Έλληνας είναι ο Πρόεδρος του Παγκύπριου Συνδέσμου Διευθυντών Ξενοδοχείων (ΠΑΣΥΔΙΞΕ).

Η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών είναι καθοριστική για τη δημιουργία αυθεντικών εμπειριών, συνδέοντας τον τουρισμό με την ταυτότητα και τη ζωή του τόπου.

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού είναι μια στρατηγική αναγκαιότητα και πρέπει να παρθούν αποφάσεις προς αυτή την κατεύθυνση για να υλοποιηθεί αυτός ο στόχος που χρονολογείτε για δεκαετίες. Η επίτευξή του, ωστόσο, απαιτεί ολιστική προσπάθεια από το σύνολο των επαγγελματιών εταίρων, της κοινωνίας αλλά κυρίως του κράτους. Προϋποθέτει, ως πρώτο και ουσιαστικό βήμα, μια συνειδητή και συστηματική επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, ώστε να δημιουργηθούν σταθερές βάσεις για έναν βιώσιμο και ανταγωνιστικό δωδεκάμηνο τουρισμό.

Η έντονη εποχικότητα, που συναντάται κυρίως στην ελεύθερη επαρχία Αμμοχώστου, και σε μικρότερο βαθμό στις άλλες επαρχίες, εξακολουθεί να αποτελεί βασική αδυναμία του κυπριακού τουριστικού μοντέλου. Περιορίζει την ανθεκτικότητα και την επικερδότητα των επιχειρήσεων, επηρεάζει την ποιότητα της απασχόλησης και οδηγεί σε ακραίες συνθήκες λειτουργίας. Ένας κρίσιμος αλλά συχνά υποτιμημένος πυλώνας αυτής της μετάβασης, είναι η εξεύρεση ισορροπίας ανάμεσα στην υπερεργασία και υπερκούραση της θερινής περιόδου και στην αδράνεια ή την αναγκαστική «ξεκούραση ως ανταμοιβή» κατά τους χειμερινούς μήνες. Η βιωσιμότητα του τουρισμού δεν αφορά μόνο τους δείκτες πληρότητας και τα έσοδα, αλλά και τη δυνατότητα των ανθρώπων του κλάδου να εργάζονται με συνέπεια, ποιότητα και προοπτική. Είναι, επίσης, από τους κυριότερους λόγους που απωθούνται οι νέοι να ακολουθήσουν τον τουριστικό-ξενοδοχειακό κλάδο.

Η επιμήκυνση της σεζόν ιδιαίτερα την άνοιξη και το φθινόπωρο, θα επέτρεπε ομαλότερη κατανομή της εργασίας, σταθερότερη απασχόληση και καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού. Θα ενίσχυε την εμπειρία του επισκέπτη και θα βελτιώνει την επιχειρηματική απόδο-

ση, δημιουργώντας τις συνθήκες για περαιτέρω ανάπτυξη και κατά τους χειμερινούς μήνες. Τα βασικά εμπόδια παραμένουν γνωστά: εποχιακή λειτουργία υπηρεσιών και απουσία επαρκών κινήτρων για διατήρηση προσωπικού όλο τον χρόνο. Η αντιμετώπισή τους απαιτεί συνέπεια πολιτικής, μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και συνεργασίες με σαφή στόχο και μετρήσιμα αποτελέσματα.

Η κλιματική αλλαγή και η υπερθέρμανση ενδέχεται να επηρεάσουν τη θερινή ανταγωνιστικότητα της Κύπρου τα επόμενα χρόνια. Ταυτόχρονα, όμως, ενισχύουν το συγκριτικό μας πλεονέκτημα σε περιόδους ήπιου καιρού. Η φύση, η πολιτιστική κληρονομιά, η τοπική γαστρονομία και ο αυθεντικός τρόπος ζωής, μπορούν να λειτουργήσουν ως ισχυροί πόλοι έλξης εκτός της παραδοσιακής αιχμής. Μορφές τουρισμού όπως ο πολιτιστικός, ο αγροτουρισμός, η ευεξία, ο αθλητικός και ο συνεδριακός, μπορούν να στηρίξουν ουσιαστικά την επιμήκυνση της περιόδου και να ενισχύσουν σταδιακά τη χειμερινή ζήτηση. Η τεχνολογία και η καινοτομία λειτουργούν υποστηρικτικά, ενισχύοντας την προβολή και τη διαχείριση της ζήτησης.

Καθοριστικής σημασίας είναι η συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Κίνητρα για διευρυμένη λειτουργία, επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό και συνεχής διάλογος είναι απαραίτητα. Ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Διευθυντών Ξενοδοχείων μπορεί να συμβάλει καταλυτικά, μεταφέροντας τεχνογνωσία από την καθημερινή λειτουργία των μονάδων και ενισχύοντας μια κουλτούρα ποιότητας.

Το όραμά μας για το 2030 είναι μια Κύπρος με ισορροπημένο, ανθεκτικό και ανθρωποκεντρικό τουρισμό που μέσα από την επιμήκυνση της περιόδου να εξελιχτεί σε ουσιαστικό ολόχρονο προορισμό, σεβόμενοι τις παραδόσεις μας, τα ήθη και έθιμα μας και προστατεύοντας το φυσικό μας περιβάλλον.

Simon Pitout

Επενδύουμε στην εξέλιξη της χώρας ως κορυφαίου κόμβου κρουαζιέρας

Ο κ. Simon Pitout είναι ο Chief Executive Officer της DP World Κύπρου.

Ανάπτυξη ενός βιώσιμου και ποιοτικού τουριστικού μοντέλου που θα λειτουργεί ολόχρονα, με την Κύπρο να εξελίσσεται σε έναν διαφοροποιημένο και ανθεκτικό προορισμό.

Ποια η άποψή σας για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού;

Αναμφίβολα θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα του νησιού και θα συμβάλει στη μακροπρόθεσμη οικονομική του ανάπτυξη. Η Κύπρος απολαμβάνει περίπου 320 ημέρες ηλιοφάνειας τον χρόνο και οι χειμώνες είναι ήπιοι σε σύγκριση με τη Βόρεια Ευρώπη. Η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, τα ιστορικά μνημεία, τα φυσικά τοπία και ο υψηλής ποιότητας τομέας φιλοξενίας, με αιχμή του δόρατος την κυπριακή γαστρονομία, συνιστούν καθοριστικούς παράγοντες για την ανάπτυξη ενός βιώσιμου μοντέλου.

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βασικά εμπόδια για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού στην Κύπρο;

Η αντίληψη ότι η Κύπρος αποτελεί προορισμό αποκλειστικά για ήλιο και θάλασσα, ενισχύεται από τις περιορισμένες τουριστικές επιλογές κατά την off-season περίοδο, αποθαρρύνοντας έτσι τους επισκέπτες. Υπάρχει ανάγκη για πιο αποτελεσματική προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού με πιο στοχευμένες και δυναμικές διαφημιστικές εκστρατείες που θα αναδεικνύουν την πολιτιστική κληρονομιά, τη γαστρονομία, τη φύση και το ήπιο χειμερινό κλίμα του νησιού. Είναι απαραίτητη η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Ποιος ο ρόλος των κρουαζιέρων για τη μετάβαση σε ένα μοντέλο ολόχρονου τουρισμού;

Ο τουρισμός κρουαζιέρας διαδραματίζει ζωτικό ρόλο, καθώς οι επιβάτες που καταφθάνουν δια θαλάσσης συμβάλλουν άμεσα στην τοπική οικονομία. Ο τομέας αποτελεί αποδεδειγμένα οικονομικό πολλαπλασιαστή, δεδομένου ότι οι επισκέπτες δαπανούν κατά μέσο όρο €70-€100 ημερησίως. Ο τομέας της κρουαζιέρας μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτης για την καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού, καθώς εξαρτάται λιγότερο

από τις καιρικές συνθήκες σε σύγκριση με άλλες μορφές τουρισμού. Επιπλέον, η καθιέρωση του λιμανιού Λεμεσού ως βάση αφετηρίας (homeport), θα μπορούσε να το μετατρέψει σε κορυφαίο ναυτιλιακό κόμβο της περιοχής, ενισχύοντας περαιτέρω αυτή τη στρατηγική κατεύθυνση.

Ποια μέτρα/ συνεργασίες θεωρείτε απαραίτητα μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα;

Κοινός στρατηγικός σχεδιασμός, όπου η κυβέρνηση και οι τουριστικοί φορείς συνεργάζονται για την ανάπτυξη ενός σαφούς και μακροπρόθεσμου οράματος για τον ολόχρονο τουρισμό. Οι συνεργειες δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι απαραίτητες για επενδύσεις σε υποδομές που λειτουργούν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η πολιτεία μπορεί ακόμη να στηρίξει τον ιδιωτικό τομέα μέσω κινήτρων, επιχορηγήσεων και φορολογικών ελαφρύνσεων, ενθαρρύνοντας τις επιχειρήσεις να παραμείνουν ανοιχτές και τους χειμερινούς μήνες. Ιδιαίτερη σημασία έχει και η συνεργασία με αεροπορικές εταιρείες και ταξιδιωτικούς πράκτορες, ώστε να διασφαλιστεί η αεροπορική συνδεσιμότητα του νησιού καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η συνεργασία σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης μπορεί να συνεισφέρει στη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών, καθώς και στην ανάπτυξη εξειδικευμένων δεξιοτήτων.

Ποιο είναι το όραμά σας για τον τουρισμό της Κύπρου το 2030;

Την ανάπτυξη ενός βιώσιμου και ποιοτικού τουριστικού μοντέλου που θα λειτουργεί ολόχρονα, με την Κύπρο να εξελίσσεται σε έναν διαφοροποιημένο και ανθεκτικό προορισμό, καθώς και σε ένα κορυφαίο κέντρο κρουαζιέρας και βάση αφετηρίας στην Ανατολική Μεσόγειο. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, δίνουμε έμφαση στην προώθηση έξυπνων και πράσινων υποδομών, απρόσκοπτων ταξιδιωτικών εμπειριών καθώς και την ενσωμάτωση με την τοπική κουλτούρα και τις κοινότητες.

Κλέα Συμεού

Η Κύπρος ως προορισμός όλων των εποχών: μια στρατηγική αναγκαιότητα

Η κα Κλέα Συμεού είναι η Ιδρύτρια & Διευθύνουσα Σύμβουλος της Sassy Events DMC και η Πρόεδρος του CIMA Cyprus.

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ενός αυθεντικού τουριστικού προορισμού όλων των εποχών δεν αποτελεί απλώς μια φιλόδοξη επιδίωξη, αλλά στρατηγική αναγκαιότητα για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του τουριστικού τομέα του νησιού. Παρότι η χώρα έχει διαχρονικά ταυτιστεί με τον τουρισμό ήλιου και θάλασσας, η επέκταση της τουριστικής δραστηριότητας πέρα από τους θερινούς μήνες αιχμής μπορεί να προσφέρει ουσιαστικά οφέλη: μεγαλύτερη οικονομική ανθεκτικότητα, αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των υποδομών, περιορισμό των προβλημάτων απασχόλησης που απορρέουν από την εποχικότητα και πιο ισορροπημένη κατανομή των επισκεπτών σε ολόκληρη την επικράτεια.

Η ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ

Παρά τις δυνατότητες, σημαντικές προκλήσεις εξακολουθούν να εμποδίζουν την ανάπτυξη του τουρισμού καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η εποχικότητα παραμένει βαθιά ενσωματωμένη στα προγράμματα πτήσεων, στη λειτουργία των ξενοδοχείων και στη διαθεσιμότητα ανθρώπινου δυναμικού, με πολλές επιχειρήσεις να περιορίζουν ή να αναστέλλουν τη δραστηριότητά τους κατά τους χειμερινούς μήνες. Ταυτόχρονα, η διεθνής εικόνα της Κύπρου εξακολουθεί να είναι έντονα προσανατολισμένη στον θερινό τουρισμό αναψυχής. Η υπέρβαση αυτών των εμποδίων απαιτεί συντονισμένη δράση: ενίσχυση της αεροπορικής συνδεσιμότητας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, στήριξη των ξενοδοχειακών μονάδων για χειμερινή λειτουργία, επένδυση στην εκπαίδευση πολυειδικευμένου προσωπικού και, κυρίως, επαναπροσδιορισμό της τουριστικής ταυτότητας της Κύπρου, με έμφαση σε εμπειρίες που υπερβαίνουν το παραδοσιακό μοντέλο «ήλιος και θάλασσα».

Η κλιματική αλλαγή συνιστά ταυτόχρονα απειλή και ευκαιρία. Αν και οι αυξημένες θερινές θερμοκρασίες ενδέχεται να επηρεάσουν την ανταγωνιστικότητα του προορισμού τους μήνες αιχμής, μπορούν παράλ-

ληλα να ενισχύσουν την ελκυστικότητα της Κύπρου την άνοιξη, το φθινόπωρο και τον χειμώνα, σε σύγκριση με θερμότερους μεσογειακούς προορισμούς. Η επιτυχία θα εξαρτηθεί από την ικανότητα προσαρμογής, μέσω διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, ενίσχυσης της βιωσιμότητας και ανάδειξης ποιοτικών εμπειριών που απολαμβάνονται άνετα όλο τον χρόνο.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ιδιαίτερη δυναμική για τη χειμερινή περίοδο παρουσιάζουν μορφές τουρισμού όπως ο τουρισμός ευεξίας, ο αγροτουρισμός και οι εμπειρίες υπαίθρου, που αναδεικνύουν τον φυσικό πλούτο, τον πολιτισμό και τη γαστρονομία του νησιού. Παράλληλα, ο πολιτιστικός, αθλητικός και συνεδριακός τουρισμός, καθώς και δραστηριότητες όπως η πεζοπορία και η ποδηλασία, μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Καθοριστική είναι και η συμβολή της τεχνολογίας και της καινοτομίας. Το μάρκετινγκ βάσει δεδομένων, οι στοχευμένες ψηφιακές καμπάνιες, το καθηλωτικό περιεχόμενο και η εξατομίκευση μέσω τεχνητής νοημοσύνης, ενισχύουν τη διεθνή προβολή της Κύπρου ως προορισμού δώδεκα μηνών και επιτρέπουν την προσέγγιση νέων, εξειδικευμένων κοινών εκτός των περιόδων αιχμής. Παράλληλα, η αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων και σύγχρονων πλατφορμών μπορεί να βελτιώσει τη συνολική εμπειρία του επισκέπτη πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το ταξίδι. Η υλοποίηση αυτού του οράματος προϋποθέτει ουσιαστική και σταθερή συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, με κοινό σχεδιασμό, συντονισμένες δράσεις και ευθυγραμμισμένη στρατηγική προβολής.

Κοιτάζοντας προς το 2030, η Κύπρος μπορεί να καθιερωθεί ως ένας βιώσιμος, με βιωματικές εμπειρίες και ψηφιακά ενεργοποιημένος προορισμός, διεθνώς αναγνωρισμένος για την αυθεντικότητα, την ποικιλομορφία και την ποιότητα των εμπειριών που προσφέρει όλο τον χρόνο.

Φίλιππος Δρουσιώτης

Στροφή προς ένα μοντέλο βιώσιμου, εμπειρικού, ολόχρονου τουρισμού

Ο κ. Φίλιππος Δρουσιώτης είναι ο Εκτελεστικός Πρόεδρος του Κυπριακού Συνδέσμου Αειφόρου Τουρισμού (CSTI).

Η Κύπρος δεν πρέπει να στηριχθεί σε έναν πόλεμο τιμών. Η απάντηση βρίσκεται στη διαφοροποίηση και στη στροφή προς ένα μοντέλο βιώσιμου, εμπειρικού και ολόχρονου τουρισμού.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους βασικότερους πυλώνες της κυπριακής οικονομίας, ωστόσο το μοντέλο ανάπτυξης που κυριάρχησε για δεκαετίες βασίστηκε κυρίως στον μαζικό τουρισμό. Μεγάλοι αριθμοί επισκεπτών, τυποποιημένες υπηρεσίες και έντονος ανταγωνισμός τιμών, συνέθεσαν ένα πλαίσιο που σταδιακά οδήγησε στην εμπορευματοποίηση του τουριστικού προϊόντος. Το αποτέλεσμα ήταν η απώλεια αυθεντικότητας, η υποχώρηση της παραδοσιακής φιλοξενίας, περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις και μια εμπειρία που δύσκολα διαφοροποιείται από άλλους μεσογειακούς προορισμούς.

Την ίδια στιγμή, ο διεθνής ανταγωνισμός εντείνεται. Προορισμοί από άλλες μεσογειακές χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης προσφέρουν ολοκληρωμένες εμπειρίες σε χαμηλότερες τιμές. Είναι πλέον σαφές ότι η Κύπρος δεν μπορεί και δεν πρέπει να στηριχθεί σε έναν πόλεμο τιμών. Η απάντηση βρίσκεται στη διαφοροποίηση και στη στροφή προς ένα μοντέλο βιώσιμου, εμπειρικού και ολόχρονου τουρισμού.

Η καθιέρωση της Κύπρου ως προορισμού δώδεκα μηνών τον χρόνο δεν αποτελεί απλώς σύνθημα, αλλά στρατηγική επιλογή με ουσιαστικά οφέλη. Το ήπιο κλίμα, η ασφάλεια, οι σύγχρονες υποδομές και η ποικιλία εμπειριών, δημιουργούν ιδανικές προϋποθέσεις για φιλοξενία επισκεπτών όλες τις εποχές. Μια τέτοια πολιτική μειώνει την εποχικότητα, ενισχύει τα σταθερά έσοδα και δημιουργεί μακροπρόθεσμες θέσεις εργασίας σε ολόκληρη την επικράτεια, από τα παράλια έως την ορεινή και αγροτική Κύπρο.

Ο ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Κεντρικό ρόλο στη μετάβαση αυτή διαδραματίζει ο εμπειρικός τουρισμός. Πέρα από τη διαμονή και τις βασικές υπηρεσίες, η Κύπρος οφείλει να προσφέρει αυθεντικές εμπειρίες: επαφή με την τοπική ζωή, γαστρονομικές και πολιτιστικές δράσεις, δραστηριότητες στη φύση, γνωριμία με την παράδοση

και την ιστορία. Ο επαγγελματίας του τουρισμού μετατρέπεται από απλό πάροχο υπηρεσιών σε δημιουργό εμπειριών. Οι ταξιδιώτες αυτοί παραμένουν περισσότερο, δαπανούν περισσότερα, επιστρέφουν και ταξιδεύουν και εκτός υψηλής περιόδου, προσφέροντας υψηλότερη συνολική αξία.

Παράλληλα, διαφορετικές θεματικές μορφές τουρισμού μπορούν να συγκροτήσουν τον κορμό ενός ολόχρονου προϊόντος και να στηρίξουν τις τοπικές κοινωνίες. Ανάμεσά τους περιλαμβάνονται ο τουρισμός ευεξίας και υγείας, ο αγροτουρισμός και η γαστρονομία, ο πολιτιστικός και θρησκευτικός τουρισμός, ο αθλητικός και συνεδριακός τουρισμός, οι φυσιολατρικές εμπειρίες, οι διαδρομές ξερολιθιάς που συνδέουν τον επισκέπτη με το τοπίο και την παράδοση.

Σε αυτό το πλαίσιο, η κλιματική κρίση δεν μπορεί πλέον να θεωρείται μακρινή απειλή. Οι συχνότεροι καύσωνες, η λειψυδρία και οι πιέσεις στα οικοσυστήματα επηρεάζουν άμεσα τον τουρισμό. Ο κλάδος οφείλει να προσαρμοστεί μέσω εξοικονόμησης πόρων, πράσινων υποδομών και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Η βιωσιμότητα δεν είναι μόδα, αλλά προϋπόθεση συνέχισης της ανάπτυξης.

Με τα καλοκαίρια ολοένα θερμότερα, η άνοιξη, το φθινόπωρο και ο ήπιος χειμώνας αναδεικνύονται ως ιδανικές περίοδοι επίσκεψης. Η επένδυση σε ένα αειφόρο μοντέλο μπορεί να καταστήσει την Κύπρο πρότυπο στη Μεσόγειο. Η ουσία συνοψίζεται σε μια αλλαγή νοοτροπίας: από την τυποποίηση στην εξατομίκευση, από τον πελάτη στον φιλοξενούμενο, από το προϊόν στην εμπειρία και από τον εποχικό στον ολόχρονο τουρισμό. Η Κύπρος διαθέτει όλα τα εφόδια για να ηγηθεί αυτής της μετάβασης με συντονισμένη στρατηγική και διαρκή επένδυση στην ποιότητα. Αυτό απαιτεί συνεργασία κράτους, επιχειρήσεων, τοπικών κοινωνιών, εκπαίδευση προσωπικού, και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό με μετρήσιμους στόχους και συνεχή αξιολόγηση αποτελεσμάτων.

Λέλια Μυλωνά

Ανακατανομή του τουριστικού ρεύματος για όλο τον χρόνο

Η κα Λέλια Μυλωνά είναι η Πρόεδρος του Συνδέσμου Ξεναγών Κύπρου.

Ο στόχος της συνεχούς αύξησης των αφίξεων θα προκαλέσει υπερτουρισμό με αλυσιδωτά προβλήματα στην καθημερινότητα και στους φυσικούς πόρους.

Αδιαμφισβήτητη η επέκταση της τουριστικής περιόδου κατά τους χειμερινούς μήνες θα αποφέρει ουσιαστικά οφέλη, τόσο στους εταίρους της τουριστικής βιομηχανίας όσο και στην πραγματική οικονομία. Ωστόσο, ο στόχος του χειμερινού τουρισμού δεν αποτελεί μονόδρομο αλλά εξαρτάται από αμφίδρομες δράσεις από όλους τους εμπλεκόμενους

Συνδεσιμότητα. Πρώτιστη προϋπόθεση είναι ο σταθερός προγραμματισμός πτήσεων που εφαρμόζει η Hermes Airports από την τρέχουσα χειμερινή περίοδο.

Λειτουργία Ξενοδοχείων. Επαναπρογραμματισμός της ξενοδοχειακής βιομηχανίας για λειτουργία των ξενοδοχείων σε ολόχρονη βάση και σε καλύτερες τιμές τη χειμερινή περίοδο λόγω χαμηλότερου κόστους.

Ανθρώπινο δυναμικό. Η απασχόληση στην τουριστική βιομηχανία δεν είναι ελκυστική για το ντόπιο δυναμικό. Αυτό δεν οφείλεται μόνο στην εποχικότητα αλλά και στα εργοδοτικά δεδομένα που χρήζουν αναθεώρησης και βελτίωσης. Σημαντικό κίνητρο αποτελεί η εξασφάλιση ενός καλού εισοδήματος που να επιτρέπει στους εργαζόμενους να ζουν αξιοπρεπώς καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Οργανωτές ταξιδιών. Η επέκταση των προγραμμάτων τους κατά τη χειμερινή περίοδο, συναρτάται τόσο από τη συνδεσιμότητα και τη λειτουργία των τουριστικών υποδομών όσο και από καλύτερες τιμές.

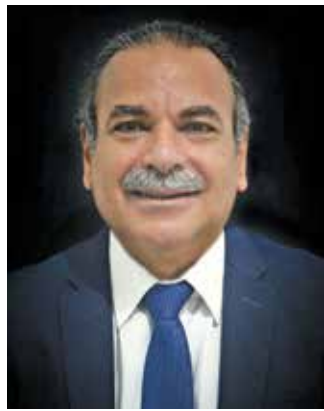
Η χώρα μας επιβάλλεται να επενδύσει στον χειμερινό τουρισμό, δεδομένης της κλιματικής αλλαγής που βιώνει ο πλανήτης. Δεν θα είναι έκπληξη στα επόμενα χρόνια να παρατηρηθεί μείωση στις αφίξεις τουριστών κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Εκτιμούμε, όμως, ότι η κατηγορία τουριστών που επιλέγουν ήλιο-θάλασσα-νυκτερινή ζωή θα

εξακολουθήσει στις νεαρές ηλικιακά κατηγορίες τουριστών.

Ως εκ τούτου, η Κύπρος θα πρέπει να προσανατολιστεί στην εξέλιξη άλλων μορφών τουρισμού όπως τον αθλητικό τουρισμό, τον συνεδριακό, τον πολιτιστικό, τον τουρισμό ευεξίας. Παρότι στο παρελθόν δοκιμάστηκαν και αδράνησαν λόγω μη επάρκειας των υποδομών. Τα τελευταία χρόνια η χώρα μας ενίσχυσε σημαντικά τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού μέσω ιδιωτικών αλλά και κρατικών δράσεων. Ενδεικτικά σημειώνουμε τη δημιουργία ή και αναβάθμιση αθλητικών χώρων, την ανακαίνιση κρατικών μουσείων (Πάφου, Λάρνακας, Κυπριακό Μουσείο), τη σταθερή βελτίωση ιδιωτικών μουσείων που έχουν φτάσει σε πολύ αξιόλογα επίπεδα, όπως το Λεβέντιο Δημοτικό Μουσείο, το Βυζαντινό Μουσείο κ.ά. Παραμένει, ωστόσο, ο στόχος της προσέλκυσης τουριστών ειδικών ενδιαφερόντων, οι επισκέπτες ενημερώνονται πρωτίστως από το διαδίκτυο και πέραν των τουριστικών εκθέσεων οι διαφημιστικές εκστρατείες που ήδη βασίζονται στην τεχνολογία πρέπει να εντατικοποιηθούν.

Ως Σύνδεσμος Ξεναγών Κύπρου οραματιζόμαστε: (α) ανακατανομή του τουριστικού ρεύματος καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, ώστε να εξασφαλιστεί η συνεχής απασχόληση όλων των εμπλεκόμενων στον τουρισμό, (β) αναβαθμισμένο ποιοτικά τουριστικό προϊόν με επισκέπτες ειδικών ενδιαφερόντων που θα αφήνουν θετικό αποτύπωμα στην οικονομία και την κοινωνία (γ) αναθεώρηση του στόχου της συνεχούς αύξησης των αφίξεων, που θα προκαλέσει υπερτουρισμό με αλυσιδωτά προβλήματα στην καθημερινότητα των Κυπρίων και στους φυσικούς πόρους (δ) εμπέδωση του αειφόρου τουρισμού που σέβεται τα μνημεία, τους ανθρώπους και τον χαρακτήρα του προορισμού, που χρησιμοποιεί ορθολογικά τους φυσικούς πόρους αφήνοντας χώρο στο μέλλον και τις επόμενες γενιές.

Φάνος Λεβέντης Προϋπόθεση βιωσιμότητας η επιμήκυνση, όχι αριθμών

Ο κ. Φάνος Λεβέντης είναι ο Γενικός Γραμματέας του Παγκύπριου Συνδέσμου Ιδιοκτητών Κέντρων Αναψυχής (ΠΑΣΙΚΑ).

Επιβάλλεται επανασχεδιασμός της εθνικής στρατηγικής τουρισμού με γνώμονα τη βιωσιμότητα, την κλιματική αλλαγή και τον σεβασμό στους φυσικούς πόρους.

Η καθιέρωση της Κύπρου ως ολόχρονου τουριστικού προορισμού δεν μπορεί να είναι μια θεωρητική και αόριστη φιλοδοξία. Είναι επιβεβλημένη ανάγκη με πολλαπλά οφέλη. Πρώτιστα, μπορεί να οδηγήσει στη σταδιακή επανεμφάνιση της αυθεντικής κυπριακής φιλοξενίας.

Βρίσκομαι στον τομέα της φιλοξενίας εδώ και 45 χρόνια. Ο όρος αυτός, και πολλοί άλλοι, έχουν ηχήσει άπειρες φορές στα αυτιά μου. Άλλες τόσες έχω εκφραστεί δημόσια, όπως και αρκετοί συνάδελφοι, υπέρ της ανάγκης για ολόχρονο τουρισμό, καταθέτοντας κατά καιρούς συγκεκριμένες εισηγήσεις. Δεν θεωρώ ότι υπάρχουν ανυπέρβλητα εμπόδια. Οι λόγοι που δεν το έχουμε καταφέρει ποικίλλουν. Ένας βασικός είναι η σύγκυση ανάμεσα στην επιμήκυνση της καλοκαιρινής περιόδου και στον χειμερινό τουρισμό. Η πρώτη εξαρτάται κυρίως από τις καιρικές συνθήκες και τη δυνατότητα να «πουλάμε» ήλιο και θάλασσα για μεγαλύτερο διάστημα. Ο χειμερινός τουρισμός όμως, είναι κάτι διαφορετικό. Περιλαμβάνει ήλιο και θάλασσα όχι όμως ως καλοκαιρινά στοιχεία, αλλά ως ηπιότερες συνθήκες σε σύγκριση με τις βόρειες χώρες. Αν διαφημίζουμε ότι τον χειμώνα στην Κύπρο θα ζει κάποιος εμπειρίες κατακαλόκαιρου, απλώς δεν λέμε την αλήθεια. Οφείλουμε πρώτα να ξεκαθαρίσουμε στο μυαλό μας ποιο είναι το χειμερινό προϊόν μας, να το καθορίσουμε και να τον αναπτύξουμε ώστε αυτό να εντάσσεται οργανικά στο τέλος κάθε τουριστικής περιόδου, είτε με επιμήκυνση είτε χωρίς.

ΕΠΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο χειμερινός τουρισμός στην Κύπρο είναι σοφό να έχει στο επίκεντρο του τον άνθρωπο - τον Κύπριο. Έτσι ώστε οι φιλοξενούμενοί μας να βιώνουν την πραγματική κυπριακή φιλοξενία μαζί με τις ομορφιές, τα αρώματα και τις γεύσεις που γενναιόδωρα προσφέρει η κυπριακή φύση. Μορ-

φές τουρισμού όπως η ευεξία, ο αυθεντικός αγροτουρισμός με τις πολλαπλές δραστηριότητές του, ο πολιτιστικός, συνεδριακός, αθλητικός, ιατρικός και βεβαίως ο οινογαστρονομικός τουρισμός που βρίθκει αυθεντικότητα, μπορούν να στηρίξουν πτήσεις προς και από την Κύπρο κατά τους χειμερινούς μήνες.

Η συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι μονόδρομος. Σήμερα, κάποιες ξενοδοχειακές μονάδες παραμένουν ανοικτές τον χειμώνα, είτε από επιλογή είτε με κρατική στήριξη. Αυτό δεν αρκεί, χρειάζεται συντονισμός. Ο επισκέπτης που φτάνει σε μια τουριστική περιοχή και συναντά κλειστά καταστήματα και ερημιά, δεν θα επιστρέψει. Θα μπορούσαμε, όμως, να προωθούμε αρχικά για τη χειμερινή περίοδο οργανωμένες περιοχές με σημαντικό αριθμό μόνιμων κατοίκων, άρα και εν λειτουργία υποδομές και ποικιλόμορφες επιχειρήσεις.

Η υπερθέρμανση του πλανήτη αλλάζει τον παγκόσμιο τουριστικό χάρτη. Οι επιπτώσεις είναι ήδη αισθητές και θα ενταθούν. Η τεχνολογία και η καινοτομία μπορούν να λειτουργήσουν ως εργαλεία πρώτης γραμμής, τόσο για την έγκαιρη ανάγνωση των εξελίξεων όσο και για την προβολή της Κύπρου ως ολόχρονου προορισμού. Ο ΠΑΣΙΚΑ δημοσιεύει άρθρα, συμμετέχει όπου προσκαλείται και καταθέτει τεκμηριωμένες εισηγήσεις, δηλώνοντας πάντοτε έτοιμος να συνεργαστεί για το γενικό καλό.

Επιβάλλεται επανασχεδιασμός της εθνικής στρατηγικής τουρισμού με γνώμονα τη βιωσιμότητα, την κλιματική αλλαγή και τον σεβασμό στους φυσικούς πόρους που εξαντλούνται επικίνδυνα. Δεν νοείται να δηλώνεται επίσημα από το Υφυπουργείο Τουρισμού ότι οι αριθμοί δεν είναι αυτισκοπός, και ταυτόχρονα να καλεί διεθνώς μέσω του προφίλ του στα social media να «σπάσουμε» το ρεκόρ των πέντε εκατομμυρίων επισκεπτών το 2026.

Κωνσταντίνος Καρακόντης Στρατηγική ευκαιρία η επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν

Ο κ. Κωνσταντίνος Καρακόντης είναι ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Αυτοεξυπηρετούμενων Τουριστικών Καταλυμάτων (ΣΑΤΚ).

Οραματίζομαι έναν επισκέπτη που θα επιλέγει το νησί για την ποιότητα των υπηρεσιών και την αυθεντικότητα της εμπειρίας που προσφέρουμε.

Η καθιέρωση της Κύπρου ως προορισμού 365 ημερών αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα και εθνική αναγκαιότητα. Τα οφέλη είναι πολλαπλά, καθώς επιτρέπουν τη διατήρηση μόνιμων θέσεων εργασίας, τη σταθεροποίηση των κρατικών εσόδων και την αποσυμφόρηση των υποδομών κατά τους μήνες αιχμής. Για τα μέλη του συνδέσμου μας, η ολόχρονη λειτουργία προσφέρει τη δυνατότητα βιώσιμης ανάπτυξης σε χιλιάδες μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ιδιοκτήτες, ενισχύοντας την τοπική αγορά σε κάθε γωνιά του νησιού.

Το σημαντικότερο εμπόδιο για την ανάπτυξη του ολόχρονου τουρισμού παραμένει η περιορισμένη αεροπορική συνδεσιμότητα κατά τη χειμερινή περίοδο, καθώς και η τάση πολλών τουριστικών επιχειρήσεων να αναστέλλουν τη λειτουργία τους. Η λύση έγκειται στην παροχή στοχευμένων κινήτρων προς τις αεροπορικές εταιρείες, σε στενή συνεργασία με την Hermes Airports, και στην παράλληλη ενθάρρυνση των τοπικών επιχειρήσεων εστίασης και αναψυχής να παραμείνουν ενεργές, δημιουργώντας έναν ζωντανό και ελκυστικό προορισμό όλο τον χρόνο.

Η κλιματική κρίση και η άνοδος της θερμοκρασίας αποτελούν σοβαρές προκλήσεις, ιδιαίτερα για το παραδοσιακό μοντέλο «ήλιος και θάλασσα» το καλοκαίρι. Η Κύπρος μπορεί να αντισταθμίσει αυτή την πίεση επενδύοντας στις ηπιότερες περιόδους του χρόνου. Ο χειμώνας, η άνοιξη και το φθινόπωρο καθίστανται πλέον οι νέες «χρυσές περιόδους» για τους Ευρωπαίους ταξιδιώτες, μετατρέποντας την περιβαλλοντική πρόκληση σε στρατηγική ευκαιρία για την επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν.

Από τις μορφές τουρισμού που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περισσότερο υπάρχει τεράστιο περιθώριο ανάπτυξης για τον αθλητικό τουρισμό, τον πολιτιστικό και τον γαστρονομικό τουρισμό

στην ύπαιθρο. Επιπλέον, η ανάδυση των ψηφιακών νομάδων δημιουργεί μια νέα σταθερή αγορά. Τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης είναι ιδανικά για αυτές τις κατηγορίες, καθώς προσφέρουν την απαραίτητη αίσθηση της οικειότητας και τις υποδομές για διαμονές μεγάλης διάρκειας, στηρίζοντας άμεσα την οικονομία των τοπικών κοινοτήτων.

ΕΞΑΤΟΜΙΚΕΥΜΕΝΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ

Η τεχνολογία είναι ο καταλύτης για την προβολή μας. Μέσω της ανάλυσης δεδομένων, μπορούμε να κατανοήσουμε τις προτιμήσεις των ταξιδιωτών και να εφαρμόσουμε εξατομικευμένο ψηφιακό μάρκετινγκ. Η καινοτομία επιτρέπει την άμεση διασύνδεση του επισκέπτη με την αυθεντική εμπειρία που προσφέρει μια βραχυχρόνια μίσθωση, προβάλλοντας την Κύπρο ως έναν σύγχρονο, ασφαλή και εύκολα προσβάσιμο προορισμό για κάθε στιγμή του έτους.

Η στενή συνεργασία μεταξύ του Υφυπουργείου Τουρισμού, της Hermes Airports και των φορέων διαμονής είναι επιβεβλημένη. Ο ΣΑΤΚ συμβάλλει ενεργά, διασφαλίζοντας την ποιότητα των υπηρεσιών και την επαγγελματική διαχείριση των καταλυμάτων. Μπορούμε να λειτουργήσουμε ως ο συνδετικός κρίκος που προσφέρει εύελικτες επιλογές διαμονής, καλύπτοντας το κενό εκεί που οι παραδοσιακές μονάδες ενδεχομένως να υπολειπονταν κατά τους χειμερινούς μήνες.

Το όραμά μου για το 2026 είναι μια Κύπρος που θα αποτελεί παγκόσμιο πρότυπο αειφόρου τουρισμού. Ένας προορισμός όπου η τεχνολογική υπεροχή θα αναδεικνύει την παραδοσιακή φιλοξενία. Οραματίζομαι έναν επισκέπτη που θα επιλέγει το νησί μας 365 ημέρες τον χρόνο, όχι απλώς για τον καιρό αλλά για την ποιότητα των υπηρεσιών και την αυθεντικότητα της εμπειρίας που προσφέρουμε.

THE FARMYARD

Ο Κάθηκας ως γαστρονομικός προορισμός

Case Study

Του ΜΙΧΑΛΗ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Το Farmyard κατάφερε να βάλει τον Κάθηκα στον γαστρονομικό χάρτη του νησιού με έναν αλλιώτικο τρόπο, χάρη στην πανασιατική κουζίνα του και τα μοναδικά πολύχρωμα dumplings που φτιάχνουν Ασιάτες σεφ. Ιθύνων νους του εστιατορίου ο Σάββας Ιακωβίδης, γέννημα-θρέμμα του ημιορεινού χωριού της Πάφου και η σύζυγός του Rachel Stent Iacovides. «Ήταν μια επιλογή που έλειπε από την περιοχή. Στην αρχή δεν ήταν εύκολο, ο κόσμος είχε μάθει αλλιώς στο χωριό, υπήρχε δισταγμός. Αν όμως το φαγητό που βγάζεις είναι νόστιμο και τίμιο, έχεις αυθεντικότητα και ποιοτική πρώτη ύλη, στο τέλος σε εμπιστεύονται» λέει ο Σάββας. «Όταν ο πελάτης φάει καλά και νιώσει άνετα, θα ξαράσθει όλο τον χρόνο».

Το εστιατόριο πρωτολειτούργησε στη δεκαετία του '90 και σερβίρει ασιατική κουζίνα από το 2013. «Όταν ανοίξαμε οι πελάτες μας ήταν κυρίως Άγγλοι, μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής. Πλέον το 80% της πελατείας μας είναι Κύπριοι με ηλικίες από 30 μέχρι 50 χρονών, έχουμε φυσικά και ξένους επισκέπτες. Εξελιχθήκαμε σε ένα destination restaurant, στην κουζίνα έχουμε επτά σεφ, οι τρεις φτιάχνουν μόνο dumplings» σημειώνει ο εστιάτορας. «Έχουμε γίνει κάτι σαν προορισμός για ανθρώπους που θέλουν να δοκιμάσουν κάτι καινούργιο» συμπληρώνει η Rachel. «Τα τελευταία χρόνια άλλαξε εντελώς η δυναμική μας. Δουλεύουμε με πολλούς Κύπριους κάτι που δεν συνέβαινε προηγουμένως. Η από στόμα σε στόμα διαφήμιση είναι κάτι πολύ δυνατό, μπήκαμε σε μια αγορά που δεν ήταν τόσο γνωστή στην Κύπρο, οι άνθρωποι δεν ήξεραν πραγματικά τι ήταν τα dim sums».

ΑΝΟΙΚΤΟ ΟΛΟ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ

Το Farmyard είναι ανοικτό όλο τον χρόνο

και επιδιώκει να έχει σταθερή ροή πελατείας για τη βιωσιμότητά του, μια συνθήκη που ελλοχεύει κινδύνους τους χειμερινούς μήνες. «Το καλοκαίρι είναι πιο έντονο, τον χειμώνα έχουμε κυρίως ντόπιους που έρχονται για να φάνε και να περάσουν καλά. Είναι πιο χαλαρά, πιο ζεστά και αυτό μας αρέσει πολύ». Προφανώς αρέσει και στους πελάτες που έρχονται από όλη την Κύπρο και δικαίως φιγουράρει στην πρώτη δεκάδα των Wiz 50 Best Restaurants. «Το εστιατόριό μας δουλεύει, είναι μοναδικό και διαφορετικό, κάτι που δεν περιμένεις να βρεις στον Κάθηκα. Δουλεύουμε με κόπο από την Πέγεια, από την Πόλη, από το Λατσί, από τη Λεμεσό, από τη Λευκωσία, έρχονται άνθρωποι που θέλουν να δοκιμάσουν κάτι καινούργιο. Χρησιμοποιούμε όσα περισσότερα τοπικά λαχανικά και άλλα προϊόντα μπορούμε. Στον δικό μας

«Περισσότερη στήριξη στην ύπαιθρο, σωστή προβολή και δράσεις εκτός θερινής σεζόν, όχι λόγια αλλά πράξεις», λέει ο ιδιοκτήτης του The Farmyard, Σάββας Ιακωβίδης. Δεξιά η Rachel Stent Iacovides.

λαχανόκηπο έχουμε μερικά από τα κύρια προϊόντα μας, λάχανα, κρεμμυδάκια, πιπεριά, ντομάτες, αγγουράκια, κολοκυθάκια. Το carry μας το φτιάχνουμε με βότανα που καλλιεργούμε, φρέσκο lemongrass, βασιλικό και δενδρολίβανο» λέει με περηφάνεια η Rachel. «Το καλό φαγητό δεν βρίσκεται μόνο στις πόλεις» προσθέτει με νόημα ο

Σάββας. «Αν θέλουμε να δουλέψουμε προς την κατεύθυνση του ολόχρονου τουρισμού, θα πρέπει να ξεπεραστούν κάποια εμπόδια. Έχουμε μάθει να δουλεύουμε μόνο το καλοκαίρι. Αυτό θέλει χρόνο να αλλάξει. Με καλύτερες υποδομές, σωστό πλάνο και συνέπεια, σιγά-σιγά μπορεί να γίνει. Από τις μεγαλύτερες δυσκολίες είναι να βρεις προ-

σωπικό. Με καλούς μισθούς, διαμονή και φαγητό για να έχουν κίνητρο να έρθουν. Χρειαζόμαστε στήριξη. Δημόσιος και ιδιωτικός τομέας πρέπει να επικεντρωθούμε όλοι στην ίδια κατεύθυνση. Λίγη περισσότερη στήριξη στην ύπαιθρο, σωστή προβολή και δράσεις εκτός θερινής σεζόν. Όχι λόγια αλλά πράξεις».

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

«Οι σεφ μας είναι ειδικευμένοι, κάθε dim sum είναι μοναδικό. Έχει διαφορετικό σχήμα και γεύση με διαφορετικά υλικά και είναι για όλους είτε τρώνε κρέας, είτε ψάρι, είτε είναι vegetarians, έχουμε και για veggie χωρίς γλουτένη. Είναι όλα δημοφιλή σε διαφορετικούς τύπους ανθρώπων» εξηγεί η Rachel. «Σαν ομάδα δουλεύουμε πολύ σκληρά, έχουμε αυτοπεποίθηση για το προϊόν μας, στοχεύουμε στην ποιότητα, τη συνέπεια και στο πώς θα φιλέψουμε κάθε πελάτη το ίδιο, με επαγγελματική προσέγγιση. Θέλουμε να προσφέρουμε μια ολοκληρωμένη εμπειρία στους πελάτες» λέει η Rachel Stent Iacovides και ετοιμάζει επιδέξια το τραπέζι για να την προσφέρει και σε εμάς. Φεύγοντας, ο Σάββας Ιακωβίδης στέκεται στην εξώπορτα και μας αποχαιρετά λέγοντας «να έρχεται ο κόσμος στο νησί όχι μόνο για τη θάλασσα αλλά και για το φαγητό, τα χωριά και την εμπειρία. Και όταν φεύγουν να λένε 'εδώ έζησα κάτι αληθινό'».

Παρακολουθήστε τη συνέντευξη της Rachel Stent Iacovides στο Wiz guide.

Ξενοδοχειακός κλάδος ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ, ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

Η ξενοδοχειακή αγορά παγκοσμίως, αλλά και στην Κύπρο, βλέπει το 2026 με αισιοδοξία και το κλίμα παραμένει θετικό στις τουριστικές επιχειρήσεις*. Παρά τις πιέσεις των τελευταίων χρόνων, εκφράζει εμπιστοσύνη στις προοπτικές του κλάδου και στις υπηρεσίες που προσφέρει. Όμως, η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της επιτυχίας του τουρισμού δεν είναι αυτονόητη, απαιτεί συντονισμένη δράση και ξεκάθαρους προτεραιότητες.

Στη μεγάλη πρόκληση της Κύπρου να αναδειχθεί τουριστικός προορισμός όλο τον χρόνο, η τοπική ξενοδοχειακή αγορά εισχωρεί σε ένα πιο σύνθετο περιβάλλον. «Η Κύπρος διαθέτει όλους τους φυσικούς, πολιτιστικούς και ανθρώπινους πόρους που απαιτούνται για να υποστηρίξει με επιτυχία αυτή τη μετάβαση» λέει η **Farah Shammis**, managing director του St. Raphael Resort & Marina. «Είναι στρατηγικά αναγκαία» τονίζει η **Νατάσα Μιχαηλίδου**, corporate affairs & communications director των Thanos Hotels and Resorts. «**Ο ολόχρονος τουρισμός, όμως, αφορά το κατά πόσο ο προορισμός είναι 'ζωντανός' με υποδομές, δραστηριότητες, πολιτισμό και εστίαση**» συμπληρώνει. «Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου συμβάλλει στη μόνιμη απασχόληση, στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και στη δημιουργία πιο ισορροπημένης ανάπτυξης, χωρίς έντονες εποχικές διακυμάνσεις» προσθέτει ο **Άριστος Διομήδους**, γενικός διευθυντής των Constantinou Bros Hotels.

«Πέραν από ήλιο και θάλασσα, το νησί μας με χιλιάδες χρόνια ιστορία, πολιτισμό, παραδόσεις και αυθεντικές εμπειρίες είναι σε θέση να προσελκύσει επισκέπτες σε όλη τη διάρκεια του έτους. **Πρέπει να είναι προτεραιότητα σε εθνικό και σε επιχειρηματικό επίπεδο**» τονίζει ο **Χρίστος Γ. Τσάνος**, διευθύνων σύμβουλος του George Tsanos Group. **«Χρειάζεται σχεδιασμός και συλλογική υλοποίηση από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα»** αναφέρει ο διοικητικός σύμβουλος του Adams Beach Hotel, **Γιώργος Κοιτάζος**. «Η σταθερότητα ωφελεί όχι μόνο τον κλάδο αλλά και την ευρύτερη οικονομία» λέει ο **Wilhelm Luxem**, chief strategy officer του Amara Hotel.

ΣΥΜΒΑΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Με αυτές τις τοποθετήσεις συμφωνούν όλοι οι επαγγελματίες του ξενοδοχειακού κλάδου με τους οποίους επικοινωνήσαμε. **«Ο ολόχρονος τουρισμός δεν είναι πολυτέλεια: είναι αναγκαίοτητα για μια βιώσιμη τουριστική οικονομία»** προσθέτει ο **Γιώργος Τοφινής**, managing director του NissiBlu Beach Resort. «Οι πέντε χειμερινοί μήνες στην Κύπρο αντιπροσωπεύουν μόνο το 16% των αφίξεων και 12% των εσόδων, συμπληρώνει με νόημα ο **Ιωάννης Πανταζής**, γενικός εκτελεστικός διευθυντής των Lepros Calypso Hotels Public Ltd. **«Είναι μονόδρομος και η μεγαλύτερη ευκαιρία μας για ανάπτυξη»** υποστηρίζει ο **Γεώργιος Μότσιος**, γενικός διευθυντής του Cavo Zoe Seaside Hotel. «Συμβάλει στην προβολή της χώρας, στην προσέλκυση επενδύσεων και στη σταδιακή αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος» επισημαίνει η **Χριστιάνα Ιακωβίδου**, γενική διευθύντρια του Cleopatra Hotel. **«Απαιτεί μια συνειδητή αλλαγή της νοοτροπίας** που περιορίζεται στο 'καλοκαίρι, ήλιος και θάλασσα', τονίζει ο commercial director των Four Seasons Hotel και Amathus Beach Hotel, **Νίκος Αρίστος**. «Το κλίμα της Κύπρου αποτελεί τεράστιο πλεονέκτημα και υπάρχουν ήδη ισχυρές εξειδικευμένες αγορές εκτός τουριστικής περιόδου που δεν αξιοποιούνται επαρκώς. **Να δώσουμε περισσότερη σημασία στον υπαίθριο και αθλητικό τουρισμό, στον τουρισμό ευεξίας, στους ψηφιακούς νομάδες και τους επισκέπτες μακράς διαμονής**». «Η αυθεντική φιλοξενία, η ασφάλεια, η ποιότητα υπηρεσιών και η δυνατότητα να ζήσεις εμπειρίες με ουσία, δεν βρίσκεται παντού» προσθέτει η **Φωτεινή Ιωαννίδου**, head of marketing του Parklane, a Luxury Collection Resort & Spa και λέει ότι **«η Κύπρος έχει όλα τα στοιχεία για να προσφέρει κάτι δι-**

αφορετικό: πολιτισμό, γαστρονομία, ευεξία, luxury εμπειρίες και προσωπική επαφή με τον επισκέπτη. Ο ολόχρονος τουρισμός προσφέρει βιωσιμότητα, σταθερότητα και αναβάθμιση της εικόνας του προορισμού». «Υποστηρίζει και ταξίδια υψηλότερης ποιότητας και αξίας όπως MICE (meetings, incentives, conferences, & exhibitions), γάμους, ευεξίας και βιωματικό τουρισμό, που ταιριάζουν καλά με το κλίμα τον πολιτισμό και την φιλοξενία της Κύπρου» συμπληρώνει η **Barbara Fernandez**, general manager του Columbia Beach Resort.

«Δεν αφορά μόνο την αύξηση των αφίξεων, αλλά κυρίως την **εξισορρόπηση της εποχικότητας, την ολόχρονη απασχόληση και τον καλύτερο προγραμματισμό για επιχειρήσεις και εργαζομένους**» λέει η **Πόπη Τάντα**, chief commercial officer των Louis Hotels προσθέτοντας ότι «ενισχύει την καλύτερη αξιοποίηση των υποδομών και δημιουργεί τις βάσεις για την ανάπτυξη πιο ποιοτικών και εξειδικευμένων τουριστικών εμπειριών». **«Θα ενισχύσει τις τοπικές επιχειρήσεις, την περιφερειακή ανάπτυξη και θα δώσει την ευκαιρία σε περισσότερους επισκέπτες να γνωρίσουν τις φυσικές και πολιτιστικές ομορφιές της Κύπρου»** συμπληρώνει ο **Αλέξης Χρυσοφάνης**, managing director των Sunrise Hotels. Στην ίδια κατεύθυνση είναι και

ο συνδιευθύνων σύμβουλος της Wavemaker Hospitality **Δημήτρης Νικολαΐδης**. «Με την επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν, η ανθεκτικότητα του κυπριακού τουρισμού μπορεί να ενισχυθεί, δημιουργώντας σταθερές κατευθύνσεις ανάπτυξης για τις τοπικές επιχειρήσεις και τους επαγγελματίες». **«Ενισχύει τη βιωσιμότητα του κλάδου και περιορίζει την εξάρτηση από την εποχικότητα, μία από τις βασικές αδυναμίες του κυπριακού τουριστικού μοντέλου»** λέει από την πλευρά του ο **Μάριος Δημητρίου**, γενικός διευθυντής του Cap St Georges Hotel & Resort.

ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ

Η Κύπρος παραμένει ελκυστικός παγκόσμιος προορισμός, με τον τουρισμό να συμβάλλει καθοριστικά στο ΑΕΠ, στην απασχόληση και στη συνολική ανθεκτικότητα της οικονομίας. Αλλά **«δεν έχουμε ακόμη καταφέρει να διαμορφώσουμε μια κοινή στρατηγική με όλους τους εμπλεκόμενους -πολιτεία, τοπική αυτοδιοίκηση, ιδιωτικό τομέα-** που να στοχεύει ξεκάθαρα στην ανάπτυξη εμπειριών και υπηρεσιών για τη χειμερινή περίοδο» υποστηρίζει η **Χρύσω Τσόκκου**, director των A. Tsokkos Hotels Public Ltd. «Η λύση βρίσκεται στην ενίσχυση της συνδεσιμότητας, στην επένδυση σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού και στη διαμόρφωση ενός

DEPOSITPHOTOS

λειτουργικού μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης αποτελεσμάτων για όσα εφαρμόζονται». **«Πρώτα πρέπει να δημιουργηθεί ζήτηση, ώστε οι αεροπορικές εταιρείες και οι ταξιδιωτικοί οργανισμοί να μπορούν να επενδύσουν χωρίς υπερβολικό ρίσκο»** λέει η Farah Shammis και συμπληρώνει. **«Αυτό που λείπει είναι η προβολή και οφείλεται σε ανεπαρκές και μη συνεπές μάρκετινγκ**, που δεν καταφέρνει να αναδείξει το πλήρες εύρος όσων προσφέρει το νησί πέρα από την καλοκαιρινή περίοδο». **«Χρειάζεται συνεχής βελτίωση του branding της Κύπρου και συνεχής βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών με έμφαση στις περιοχές της υπαίθρου»** συμφωνεί ο Χρίστος Γ. Τσάνος.

«Το κράτος πρέπει να δει τις υποδομές και κοινωνικές, να στηρίξει τις επιχειρήσεις οικονομικά για ένα μικρό διάστημα, όσον αφορά είτε το προσωπικό είτε τις ΑΠΕ και οι τοπικές αρχές να δουν το θέμα του brand κάθε προορισμού», σημειώνει ο **Αλέξανδρος Λεοτσάκος**, director του Cavo Maris. «Η προσέλκυση περισσότερων πτήσεων είναι το κλειδί για την επιτυχία» προσθέτει ο **Ιωάννης Πανταζής**. «Χρειάζονται

κίνητρα προς τις αεροπορικές εταιρείες για ενίσχυση των δρομολογίων κατά τους χειμερινούς μήνες, βελτίωση των υποδομών για χειμερινό τουρισμό και επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης για ενεργειακή επάρκεια ώστε να μειωθούν τα λειτουργικά έξοδα των τουριστικών επιχειρήσεων» συμπληρώνει **Αλέξης Χρυσοφάνης**. **«Χρειαζόμαστε ουσιαστική χειμερινή προώθηση, προβάλλοντας την άλλη πλευρά της Κύπρου»** τονίζει ο **Γεώργιος Μότσιος**. «Με συλλογική προσπάθεια και ένα πενταετές πλάνο. Να επιδοτήσουμε τις αεροπορικές εταιρείες ώστε να διατηρήσουν το πτητικό τους πρόγραμμα, οι επιχειρήσεις να παραμένουν ανοιχτές και τον χειμώνα, και τα ξενοδοχεία να προσφέρουν όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες αναψυχής για τους πελάτες» σημειώνει ο Άριστος Διομήδους. **«Η επιδότηση εργοδότησης εποχιακών ανέργων κυρίως από τις εξοικονομήσεις του ταμείου ανεργίας, είναι ένα μέτρο με πολλαπλασιαστικά οφέλη στην οικονομία»** υποστηρίζει ο **Γιώργος Κοιτάζος** και προσθέτει πως «ένας περιφερειακός οικονομικός σχεδιασμός που στοχεύει στην αύξηση της κρίσιμης μάζας πληθυσμού και της επισκεψιμότητας σε τουριστικές και ορεινές περιοχές, θα βοηθήσει τις επιχειρήσεις να πα-

ραμένουν ανοικτές τους χειμερινούς μήνες. **Η στοχευμένη διαδικτυακή διαφήμιση μπορεί αναδείξει τη μοναδικότητα της Κύπρου** και να διευρύνει τις αγορές που μπορούμε να αντλήσουμε επισκέπτες».

«Προϋποθέτει στενή συνεργασία κράτους και ιδιωτικού τομέα, επενδύσεις και ξεκάθαρη στρατηγική» επισημαίνει η **Νατάσα Μιχαηλίδου** και σε αυτό το συμπέρασμα συμφωνούν όλοι οι ξενοδόχοι. «Μια συντονισμένη εθνική στρατηγική, με κοινό όραμα και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, μπορεί να ενισχύσει ουσιαστικά τη ζήτηση και να στηρίξει τη μετάβαση σε ένα βιώσιμο μοντέλο ολόχρονου τουρισμού» τονίζει ο **Roni Aloni**. **«Χρειαζόμαστε στοχευμένες καμπάνιες μάρκετινγκ με έμφαση σε χειμερινά θέματα και ενθάρρυνση των επιχειρήσεων** να παραμείνουν σε λειτουργία όλο το χρόνο μέσω φορολογικών ή λειτουργικών κινήτρων» λέει η

Χρειαζόμαστε στοχευμένες καμπάνιες μάρκετινγκ με έμφαση σε χειμερινά θέματα και ενθάρρυνση των επιχειρήσεων να παραμείνουν σε λειτουργία όλο το χρόνο.

Barbara Fernandez. «Για να προχωρήσει η Κύπρος, χρειάζεται να αναπτύξει εμπειρίες πολιτισμού, γαστρονομίας και ψυχαγωγίας, που έχουν σχέση με τη φύση, τις θαλάσσιες δραστηριότητες και το γκολφ. Θα εμπλουτίσουν τη συνολική εμπειρία του επισκέπτη και να επιμηκύνουν την τουριστική περίοδο» συμπληρώνει ο **Wilhelm Luxem**. **«Με έμφαση στη στοχευμένη προσέλκυση αγορών, τη διασφάλιση πτητικής συνδεσιμότητας και τη δημιουργία σταθερού πλαισίου κινήτρων που θα μειώνει το λειτουργικό ρίσκο της χειμερινής περιόδου»** καταλήγει η **Χριστιάνα Ιακωβίδου**.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί μια παγκόσμια πρόκληση και δεν αφορά μόνο την Κύπρο. **«Υπάρχει πραγματικός κίνδυνος και καθιστά ακόμη πιο κρίσιμη τη στροφή προς τις ενδιάμεσες και χειμερινές περιόδους**. Η Κύπρος μπορεί να μετριάσει τους κινδύνους υπερθέρμανσης, προσφέροντας ένα πιο άνετο κλίμα και μια εμπειρία υψηλότερης ποιότητας το φθινόπωρο, τον χειμώνα και την άνοιξη» λέει η **Barbara Fernandez**. **«Το ήπιο κλίμα της Κύπρου τους χειμερινούς μήνες μπορεί να**

αποτελέσει συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με άλλους προορισμούς» σημειώνει ο Άριστος Διομήδους. **«Μας δίνει μια μοναδική ευκαιρία να αλλάξουμε κατεύθυνση»** υποστηρίζει ο **Γεώργιος Μότσιος** και συμπληρώνει ότι «η Κύπρος πρέπει να στοχεύσει σε ποιοτικό, βιώσιμο τουρισμό, με λιγότερη εξάρτηση από το καλοκαίρι και τον καύσωνα». «Το πρόβλημα της υπερθέρμανσης να το κάνουμε όφελος για την περίοδο που είμαστε εκτός σεζόν. **Μπορούμε να αλλάξουμε την εποχή που έρχεται ο τουρίστας για να κάνει τις διακοπές του και πέραν της καλοκαιρινής περιόδου»** λέει ο **Αλέξανδρος Λεοτσάκος**. «Το καλοκαίρι οι ψηλότερες θερμοκρασίες ενδέχεται να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη του τουρισμού σε ορεινές περιοχές και να ενισχύσουν τη ζήτηση εκτός της υψηλής περιόδου» προσθέτει ο **Wilhelm Luxem**..

«Θα βοηθήσει στην αποσυμφόρηση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, θα βελτιώσει την ποιότητα των υπηρεσιών μας, και θα επεκτείνει την τουριστική περίοδο» τονίζει ο **Γιώργος Κοιτάζος**. «Πρέπει όμως να είμαστε προσεκτικοί και να πάρουμε έγκαιρα μέτρα όσο αφορά την απρόσκοπτη παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και νερού»

επισημαίνει ο **Ιωάννης Πανταζής**. **«Οι ενδιάμεσες και χειμερινές περίοδοι μπορούν να καταστούν ακόμη πιο ελκυστικές. Με σωστό σχεδιασμό, βιώσιμες πρακτικές και προσαρμογή των υποδομών, η χώρα μπορεί όχι μόνο μπορεί να αντέξει αλλά και να αξιοποιήσει τις νέες συνθήκες που προκύπτουν με την κλιματική αλλαγή»** επισημαίνει η **Νατάσα Μιχαηλίδου**. «Οι χειμερινοί και ενδιάμεσοι μήνες στο νησί μας είναι ιδανικοί για ταξίδια υψηλής ποιότητας. Με σωστή στρατηγική, βιώσιμες πρακτικές και εμπλουτισμένο τουριστικό προϊόν, η Κύπρος μπορεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά της» τονίζει η **Φωτεινή Ιωαννίδου**. **«Θα πρέπει να είμαστε ευέλικτοι και έτοιμοι να προσαρμοστούμε. Να απεγκλωβιστούμε από την εικόνα που δημιουργήσαμε στο παρελθόν και να επαναπροσδιορίσουμε την Κύπρο ως ολόχρονο προορισμό»** καταλήγει ο **Χρίστος Γ. Τσάνος**.

*Οι παρούσες απόψεις διατυπώθηκαν πριν από την έναρξη των εξελίξεων στη Μέση Ανατολή.

Small Talk

Πετυχημένοι επαγγελματίες σε διοικητικές θέσεις
ξενοδοχείων από όλη την ελεύθερη Κύπρο, απαντούν.

Συεντεύξεις στην ANNA ΠΟΛΥΒΙΟΥ

Farah Shammam

**Managing Director,
St. Raphael Resort & Marina**

1. Επενδύουμε σημαντικά στον επαγγελματικό τουρισμό, αναβαθμίζοντας τις συνεδριακές εγκαταστάσεις μας, ανταποκρινόμενοι στην έντονη αύξηση της ζήτησης για εταιρικά ταξίδια και ομαδικά ταξίδια. Ο τουρισμός ευεξίας σε όλες τις μορφές του είναι εξαιρετικά σημαντικός για εμάς. Η βιωσιμότητα για τον πλανήτη, τις επιχειρήσεις και τα άτομα ενσωματώνεται σε όλα όσα κάνουμε. Προσελκύουμε όλο και περισσότερες ολιστικές εκδηλώσεις, ευεξίας, ιατρικής και υγείας, προσφέρουμε επίσης το δικό μας πακέτο που δεν περιορίζεται μόνο με spa, αλλά και με γυμναστική και διατροφή, με την υποστήριξη γιατρών και ειδικών. Εστιάζουμε στο marketing awareness για να αναδείξουμε την Κύπρο ως κάτι περισσότερο από έναν απλό καλοκαιρινό προορισμό. Το νησί αποτελεί έναν μοναδικό συνδυασμό παράδοσης και σύγχρονης αντίληψης, πολιτισμού και καινοτομίας, φύσης, γαστρονομίας και εμπειριών παγκόσμιας κλάσης· αυτή η ιστορία πρέπει να επικοινωνηθεί πιο αποτελεσματικά.

2. Μάρκετινγκ, μάρκετινγκ και μάρκετινγκ. Δημιουργήστε τη ζήτηση και όλα τα άλλα θα ακολουθήσουν.

Γεώργιος Μότσιος

**Γενικός Διευθυντής,
Cavo Zoe Seaside Hotel**

1. Για μια δυνατή χειμερινή σεζόν έχουμε τρεις βασικούς άξονες: προσφέρουμε ολοκληρωμένη εμπειρία retreat με εξατομικευμένα πακέτα wellness, yoga, διατροφή και spa που μετατρέπουν τη διαμονή σε μια ολιστική εμπειρία. Στοχεύουμε στον εταιρικό και ομαδικό τουρισμό προσφέροντας πακέτα για μικρά συνέδρια, εταιρικά retreats και incentive trips. Επενδύουμε δυνατά στην ψηφιακή παρουσία και στην άμεση κράτηση. Τρέχουμε στοχευμένες καμπάνιες για τέτοιους νέους πελάτες και δίνουμε κίνητρα για να κάνουν κράτηση απευθείας.

2. Ουσιαστικές φορολογικές ελαφρύνσεις και κίνητρα στις επιχειρήσεις. Πρωταρχικής σημασίας η ενίσχυση ανθρώπινου δυναμικού & κατάρτισης. Η κρατική στήριξη πρέπει να μετατοπιστεί από την παθητική αποζημίωση της ανεργίας στην ενεργή δημιουργία θέσεων εργασίας. Για παράδειγμα, κίνητρα όπως επιδοτήσεις μισθών ή μειώσεις ασφαλιστικών εισφορών σε επιχειρήσεις, που δεσμεύονται να απασχολούν και να εκπαιδεύουν επαγγελματίες όλο το χρόνο. Αντί να πληρώνουμε επιδόματα, επενδύουμε στην καριέρα του ανθρώπου και στην ποιότητα της τουριστικής μας προσφοράς. Βελτίωση πρόσβασης και προβολής φυσικών και πολιτιστικών πόρων όπως μονοπάτια, μουσεία, χειμερινά φεστιβάλ, που θα αποτελέσουν τον πυρήνα της χειμερινής προβολής. Στρατηγικές συμπράξεις & πρόσβαση σε αγορές δημιουργώντας συνεργασίες με αεροπορικές εταιρείες για την επέκταση πτήσεων πέρα από την παραδοσιακή σεζόν και ενεργή προώθηση της Κύπρου σε ειδικές αγορές. Τώρα είναι η στιγμή να αφήσουμε πίσω το παλιό μοντέλο και να χτίσουμε ένα πιο σταθερό, πιο πλούσιο μέλλον για τον κυπριακό τουρισμό.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Τρεις προτεραιότητες/ενέργειες ώστε η μονάδα σας να έχει μια πετυχημένη χειμερινή περίοδο.

2. Τρεις προτεραιότητες/ενέργειες που πρέπει να κάνει το κράτος για να στηρίξει τη μετάβαση στο μοντέλο του ολόχρονου τουρισμού.

Wilhelm Luxem

**Chief Strategy Officer,
Amara Hotel**

1. Τα ξενοδοχεία Stademos λειτουργούν ήδη σε ετήσια βάση. Η προσοχή μας παραμένει στραμμένη στην επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό μας μέσω εκπαίδευσης και ανάπτυξης, στην ενίσχυση του μάρκετινγκ και της επικοινωνίας μας και στη συνεχή προσαρμογή των υπηρεσιών και των εγκαταστάσεών μας ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των επισκεπτών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

2. Η διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού αποτελεί βασικό ζήτημα και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως προτεραιότητα, μεταξύ άλλων, μέσω πιο ευέλικτων διαδικασιών έκδοσης θεωρήσεων εργασίας. Οι αρμόδιες τουριστικές αρχές θα πρέπει να συνεχίσουν να προβάλλουν την Κύπρο ως προορισμό καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και να στηρίζουν τη δημιουργία νέων αξιοθέατων. Οι πολιτιστικοί χώροι θα πρέπει να γίνουν πιο εύκολα προσβάσιμοι και να εξοπλιστούν με σύγχρονες υποδομές για τους επισκέπτες, όπως χώρους στάθμευσης, χώρους υγιεινής, μικρά καταστήματα και καφέ.

Νίκος Αρίστου

**Commercial Director, Muskita Hotels Ltd -
Four Seasons Hotel and Amathus Beach Hotel**

1. Θα επικεντρωθούμε σε συνέδρια και incentive εκδηλώσεις στην τοπική εταιρική αγορά και στη διεθνή αγορά πολύ υψηλού εισοδήματος (UHNW) για μακροχρόνιες διαμονές.

2. Οι εκδηλώσεις δημιουργούν λόγους για ταξίδια εκτός καλοκαιριού. Το κράτος να επενδύσει σε εκδηλώσεις γαστρονομίας, διαδρομές κρασιού, πολιτιστικές εβδομάδες, αθλητικούς διαγωνισμούς. Να υποστηρίξει παράλληλα μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις, αγροτουρισμού, ξεναγών και experience hosts. Είναι ιδανικές για τον χειμερινό τουρισμό και διαχέουν το εισόδημα σε τοπικό επίπεδο. Να στοχεύσει, επίσης, στις σωστές αγορές: Βόρεια Ευρώπη, Κεντρική Ευρώπη, συνταξιούχοι, τηλεργαζόμενοι. Μην κυνηγάτε τους μαζικούς καλοκαιρινούς τουρίστες ολόχρονα - κυνηγήστε διαφορετικούς τουρίστες.

Γιώργος Κοιτάζος

**Διοικητικός Σύμβουλος,
Adams Beach Hotel**

1. Έχουμε προχωρήσει σε εκτεταμένες ανακαινίσεις και αναβαθμίσεις των υπηρεσιών και εγκαταστάσεων μας όπως το κέντρο ευεξίας, θεματικά εστιατόρια και lounge bar, αίθουσες πολλαπλής χρήσης για συνέδρια και εκδηλώσεις. Τη φετινή σεζόν επεκτείναμε τη λειτουργία του ξενοδοχείου από 8 σε 10 μήνες καλύπτοντας και την περίοδο των Χριστουγέννων, ενώ έχουμε αναλάβει τη φιλοξενία και τη διοργάνωση των συνεδρίων και εκδηλώσεων για την ευρωπαϊκή προεδρία της Κύπρου στην επαρχία Αμμοχώστου. Στόχος μας η λειτουργία του ξενοδοχείου να γίνει ολόχρονη, με την προσέλευση συνεδρίων και εκδηλώσεων και τη φιλοξενία αθλητικών ομάδων ψηλού επιπέδου τους χειμερινούς μήνες.

2. Ένα απλουστευμένο σχέδιο επιδότησης της εργοδότησης εποχιακών ανέργων κατά τους χειμερινούς μήνες είναι ύψιστης σημασίας, για να καταστούν βιώσιμες οι τουριστικές επιχειρήσεις και να αρχίσουν να λειτουργούν την χειμερινή περίοδο. Η βελτίωση και αύξηση της αεροπορικής συνδεσιμότητας με χώρες που μπορούμε να αντλήσουμε επισκέπτες τον χειμώνα καθώς και η βελτίωση της εσωτερικής συνδεσιμότητας με αξιόπιστα και ποιοτικά μέσα μαζικής μεταφοράς. Άμεση αδειοδότηση στρατηγικών επενδύσεων που δύνανται να αναβαθμίσουν και να εμπλουτίσουν το τουριστικό προϊόν, χωρίς επίπνες και δαιδαλώδεις διαδικασίες.

Δημήτρης Νικολαΐδης

**Συνδιευθύνων Σύμβουλος,
Wavemaker Hospitality**

1. Ένας ξενοδόχος πρέπει να παραμένει ευέλικτος και ανταγωνιστικός, επεκτείνοντας το προϊόν του σε νέες αγορές και δημογραφικές ομάδες. Μέσω της κατανόησης των κοινωνικών αλλαγών και των νέων ταξιδιωτικών συμπεριφορών, ενισχύουμε τη συνεργασία με ταξιδιωτικούς πράκτορες, συμμετέχουμε σε μεγάλες και μικρότερες διεθνείς εκθέσεις. Ως εταιρεία επενδύουμε στη βελτίωση των εγκαταστάσεών μας, στις εμπειρίες που έχουν να κάνουν με την ευεξία, τη γαστρονομία και την προβολή των προορισμών στην Κύπρο, προωθώντας την περιήγηση. Θα πρέπει να εστιάσουμε σε διαφοροποιημένες εμπειρίες σε περιόδους μη αιχμής. Η Λεμεσός έχει καθιερωθεί ως lifestyle προορισμός, γεγονός που προκαλεί συλλογισμό για αλλαγή στον τρόπο διανομής και προώθησης, τοποθετώντας το κομμάτι των εμπειριών ως προτεραιότητα.

2. Το κράτος οφείλει να θεμελιώσει μια ολοκληρωμένη εθνική στρατηγική και να υποστηρίξει τον συντονισμό ανάμεσα στους ξενοδόχους, τους κοινωνικούς εταίρους, τις αεροπορικές εταιρείες, τις τοπικές και κρατικές αρχές. Κομβικό ρόλο διαδραματίζει η προβολή της Κύπρου ως «brand», η στήριξη του ιδιωτικού τομέα για τη δημιουργία τουριστικής κουλτούρας στο ντόπιο πληθυσμό και η στήριξη μεγαλεπήβολων έργων ανάπτυξης, όπως τα γήπεδα γκολφ και τα θεματικά πάρκα. Η επένδυση στη βιωσιμότητα, στην τεχνολογία, στον ψηφιακό μετασχηματισμό, στη βελτίωση των υποδομών και συστήματα ύδρευσης μέσω κρατικών μηχανισμών, στην ενδυνάμωση και διατήρηση καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, όπως και στη διοργάνωση μεγάλης εμβέλειας off-season εκδηλώσεων ικανών να προσελκύσουν τουρισμό, είναι απαραίτητες με κινητήριο στόχο την επέκταση της τουριστικής σεζόν.

Χρίστος Γ. Τσάνος

**Διευθύνων Σύμβουλος,
George Tsanos Group,
Πρόεδρος ΠΑΣΥΞΕ Λεμεσού**

1. Ολόχρονη λειτουργία των ξενοδοχείων μας Petit Palais Boutique Hotel Platres, Pendeli Resort Platres και TSANotel στη Λεμεσό, χωρίς υποχωρήσεις στις υπηρεσίες και στην ποιότητα. Εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πελάτες μας, τόσο εταιρικές ομάδες όσο και μεμονωμένους ταξιδιώτες και αναβάθμιση της βιωματικής εμπειρίας. Με χαρά, επίσης, προωθούμε άλλες γειτονικές επιχειρήσεις και συνεργάτες στους πελάτες μας, με στόχο τον εμπλουτισμό της εμπειρίας.

2. Συνεχής βελτίωση της αεροπορικής συνδεσιμότητας, με αύξηση της συχνότητας και προσθήκη νέων δρομολογίων. Branding της χώρας ως ολόχρονος προορισμός που προσφέρει πληθώρα εμπειριών, αναδεικνύοντας την αυθεντική Κύπρο. Βελτίωση υπηρεσιών του κράτους και του ιδιωτικού τομέα για προώθηση της υπαίθρου όπως δημόσιες συγκοινωνίες που συνδέουν τα αεροδρόμια και τις πόλεις με την ύπαιθρο και κυκλικές διαδρομές στην ύπαιθρο. Επίσης, ενθάρρυνση νέων να ασχοληθούν με παραδοσιακά επαγγέλματα με τη δημιουργία εργαστηρίων ειδικού-τουριστικού ενδιαφέροντος.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Τρεις προτεραιότητες/ενέργειες ώστε η μονάδα σας να έχει μια πετυχημένη χειμερινή περίοδο.

2. Τρεις προτεραιότητες/ενέργειες που πρέπει να κάνει το κράτος για να στηρίξει τη μετάβαση στο μοντέλο του ολόχρονου τουρισμού.

Νατάσα Μιχαηλίδου

**Corporate Affairs & Communications Director,
Thanos Hotels and Resorts**

1. Τα ξενοδοχεία μας επενδύουν ουσιαστικά σε ενέργειες με βάθος και ξεκάθαρο προσανατολισμό στην εμπειρία του επισκέπτη. Στον πυρήνα της στρατηγικής μας βρίσκεται η δημιουργία tailor-made bespoke εμπειριών που ξεπερνούν τη διαμονή, όπως προγράμματα ευεξίας και γαστρονομίας, επισκέψεις σε οινοποιεία και σε παραγωγούς τοπικών προϊόντων, διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων. Μετατρέπουμε τα ξενοδοχεία μας σε ζωντανές πλατφόρμες καλλιτεχνικής έκφρασης, όπου Κύπριοι δημιουργοί παρουσιάζουν το έργο τους, κ.ά. Λειτουργούμε ως hubs για επισκέπτες με ενδιαφέροντα αθλητικών δραστηριοτήτων, όπως μαραθώνιος, ποδηλασία και πεζοπορία, απευθυνόμενοι δυναμικά στο κοινό των χειμερινών μηνών. Η προσπάθεια υποστηρίζεται από στοχευμένο μάρκετινγκ σε αγορές που ενδιαφέρονται για city breaks και θεματικό τουρισμό, καθώς και από συνεχή εκπαίδευση του προσωπικού μας. Όλες οι πρωτοβουλίες έχουν κοινό στόχο την ανάδειξη και ενίσχυση της κυπριακής ταυτότητας, με αυθεντικότητα και συνέπεια.

2. Το κράτος μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο ενισχύοντας την αεροπορική συνδεσιμότητα τον χειμώνα μέσω στοχευμένων κινήτρων, στηρίζοντας επενδύσεις σε υποδομές για ειδικές μορφές τουρισμού και προβάλλοντας στρατηγικά την Κύπρο ως ποιοτικό, ολόχρονο προορισμό με ξεκάθαρη και αυθεντική ταυτότητα. Η μετάβαση αυτή απαιτεί συνέπεια, συνεργασία και μακροπρόθεσμο όραμα.

Γιώργος Τοπινής

**Managing director,
NissiBlu Beach Resort**

1. Προσαρμογή των υποδομών, ώστε ο χειμερινός επισκέπτης να απολαμβάνει πλήρη εμπειρία εντός του ξενοδοχείου. Ουσιαστική ένταξη Μαρτίου και Νοεμβρίου στη σεζόν, ώστε να λειτουργούν πιο αποδοτικά και οι μήνες Απρίλιος και Οκτώβριος. Στενή συνεργασία με τις επιχειρήσεις της γύρω περιοχής, ώστε να παραμένουν ανοιχτές και να υπάρχει ζωή στον προορισμό.

2. Θεσμική και έμπρακτη συνεργασία με την Hermes Airports για ενίσχυση της χειμερινής συνδεσιμότητας. Ουσιαστική συνεργασία του Υφυπουργείου Τουρισμού με διεθνείς tour operators, με λιγότερη θεωρία και περισσότερες δεσμεύσεις. Στήριξη της εργασίας αντί της ανεργίας τον χειμώνα, επιδοτώντας τη διατήρηση προσωπικού, όπως αποδείχθηκε επιτυχημένα στην περίοδο της πανδημίας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Τρεις προτεραιότητες/ενέργειες ώστε η μονάδα σας να έχει μια πετυχημένη χειμερινή περίοδο.

2. Τρεις προτεραιότητες/ενέργειες που πρέπει να κάνει το κράτος για να στηρίξει τη μετάβαση στο μοντέλο του ολόχρονου τουρισμού.

Πόπη Τάντα

**Chief Commercial Officer
(CCO), Louis Hotels**

1. Τρεις είναι οι βασικές προτεραιότητές μας για μια επιτυχημένη χειμερινή περίοδο. Η δημιουργία στοχευμένων χειμερινών πακέτων για long-stay επισκέπτες, digital nomads και αθλητικές ομάδες, και πακέτα με έμφαση στην ευεξία, τη γαστρονομία και τις πολιτιστικές δραστηριότητες. Η ενίσχυση συνεργασιών με αεροπορικές εταιρείες και tour operators για τη στήριξη της ζήτησης εκτός περιόδων αιχμής. Και η συνεχής επένδυση στις υποδομές ποιοτικής φιλοξενίας, ώστε τα ξενοδοχεία μας να προσφέρουν ολοκληρωμένες και αυθεντικές εμπειρίες.

2. Η στήριξη του κράτους πρέπει να εστιάσει σε τρεις βασικούς πυλώνες. Στην ενίσχυση της αεροπορικής συνδεσιμότητας για τη χειμερινή ζήτηση. Στη διαμόρφωση μιας ξεκάθαρης και μακροπρόθεσμης εθνικής στρατηγικής που θα προβάλλει την Κύπρο ως ολόχρονο και θεματικό προορισμό. Και στη δημιουργία κινήτρων, υποστηρίζοντας επενδύσεις σε βιώσιμες πρακτικές, υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό, ώστε η ανάπτυξη να είναι ποιοτική, επεκτείνοντας ουσιαστικά τη τουριστική περίοδο.

Χρῦσω Τσόκκου

**Director, A. Tsokkos
Hotels & Resorts.**

1. Έχουμε θέσει ως στόχο την προοδευτική επέκταση της περιόδου λειτουργίας των ξενοδοχειακών μονάδων μας. Ήδη κάποια ξενοδοχεία μας παραμένουν ανοιχτά και τον χειμώνα και προσπαθούμε αυτό να γίνει κανόνας. Επικεντρωνόμαστε στη διεύρυνση της βάσης πελατών μας από χώρες με παράδοση στον χειμερινό τουρισμό, όπως οι σκανδιναβικές και οι χώρες της ανατολικής Ευρώπης. Προσαρμόζουμε τα προϊόντα και τις υπηρεσίες μας ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του χειμερινού επισκέπτη και προχωρούμε σε ενεργειακές αναβαθμίσεις μονάδων, για να διασφαλίσουμε οικονομική λειτουργία και περιβαλλοντική βιωσιμότητα και εκτός καλοκαιριού.

2. Η κυπριακή πολιτεία μπορεί και πρέπει να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη στήριξη της μετάβασης στο μοντέλο του ολόχρονου τουρισμού, ως βασικός μοχλός ανάπτυξης της οικονομίας. Η πιο επείγουσα παρέμβαση είναι η ενίσχυση της αεροπορικής συνδεσιμότητας κατά τους μήνες χαμηλής ζήτησης, μέσω επιδοτήσεων και συνεργασιών με αεροπορικές εταιρείες και τουριστικούς πράκτορες. Προτεραιότητα, επίσης, είναι η αύξηση των κονδυλίων του Υφυπουργείου Τουρισμού για στοχευμένες ενέργειες marketing που προβάλλουν την Κύπρο ως προορισμό για όλο τον χρόνο. Επιπλέον, να θεσπιστεί ένας ευέλικτος μηχανισμός στήριξης της απασχόλησης κατά τη χειμερινή περίοδο που να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, ώστε να μπορούν να διατηρούν προσωπικό και να λειτουργούν με βιώσιμο τρόπο. Ο κυπριακός τουρισμός πρέπει να παραμείνει ανθεκτικός και θωρακισμένος απέναντι σε οποιαδήποτε εξέλιξη. Η Κύπρος μας έχει όλα τα εχέγγυα για να εδραιωθεί σαν ένας ολόχρονος προορισμός που προσφέρει ολοκληρωμένη ποιοτική και αειφόρα τουριστική εμπειρία στους επισκέπτες και να καταστεί το διαμάντι της Μεσογείου.

Αλέξης Χρυσάφινης

**Managing Director,
Sunrise Hotels,
Οικονομικός Διαχειριστής ΠΑΣΥΞΕ**

1. Για μια πετυχημένη χειμερινή περίοδο οφείλουμε να επικεντρωθούμε συντονισμένα σε βασικές προτεραιότητες. Μέσω στοχευμένων συνεργασιών με τουριστικούς οργανισμούς και στοχευμένο μάρκετινγκ σε αγορές ειδικού ενδιαφέροντος με σκοπό την επαρκή ροή τουριστών. Στροφή σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως ο συνεδριακός και ο αθλητικός, αξιοποιώντας τον ήπιο χειμώνα και τις υφιστάμενες υποδομές των ξενοδοχείων του Ομίλου. Αποτελεσματική διαχείριση κόστους και ενίσχυση της υψηλής ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών με δραστηριότητες που εμπλουτίζουν τις εμπειρίες των πελατών.

2. Το κράτος μπορεί να στηρίξει τον ολόχρονο τουρισμό αρχικά με περαιτέρω ενίσχυση της αεροπορικής συνδεσιμότητας κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες, μέσω κινήτρων και στρατηγικών συνεργασιών με αεροπορικές εταιρείες. Επίσης, η στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού μέσω πολιτικών εκπαίδευσης και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας στον τουρισμό, βοηθώντας στην αντιμετώπιση της έλλειψης προσωπικού. Τέλος, μέσω ενός σχεδίου κινήτρων στηρίζοντας τις τουριστικές επιχειρήσεις που λειτουργούν ολόχρονα, με φορολογικά κίνητρα, μείωση τελών και μειωμένο ενεργειακό κόστος, ώστε να μπορέσουν να περιορίσουν τα λειτουργικά έξοδα κατά τη χειμερινή περίοδο.

Ιωάννης Πανταζής

**Γενικός Εκτελεστικός Διευθυντής,
Leptos Calypso Hotels Public Ltd**

1. Προώθηση εναλλακτικών μοντέλων τουρισμού όπως οινογαστρονομικός, αθλητικός, θρησκευτικός και υγείας. Στοχευμένα κίνητρα με στοχευμένες προσφορές τη χειμερινή περίοδο στους συνεργάτες μας, και προσέλκυση συνεργατών που είναι εξειδικευμένοι στους συνταξιούχους ταξιδιώτες. Επίσης, αύξηση της δαπάνης στον τομέα του μάρκετινγκ για τη συγκεκριμένη περίοδο.

2. Περισσότερες επενδύσεις και στοχευμένες ενέργειες στον τομέα του μάρκετινγκ για τη συγκεκριμένη περίοδο με πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Πάγια άποψή μου είναι το κονδύλι του τουρισμού για τον μάρκετινγκ πρέπει να αυξηθεί σημαντικά. Ευέλικτη εργασιακή στρατηγική για το χειμώνα και θα πρέπει να υποστηριχτούν περαιτέρω τουριστικές επιχειρήσεις που παραμένουν ανοιχτές. Αναζήτηση κονδυλίων από Ευρωπαϊκή Ένωση για αναβάθμιση υποδομών και καταλυμάτων - βλέπε το παράδειγμα της Ελλάδας που παίζει πλέον σε άλλη κατηγορία.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Τρεις προτεραιότητες/ενέργειες ώστε η μονάδα σας να έχει μια πετυχημένη χειμερινή περίοδο.

2. Τρεις προτεραιότητες/ενέργειες που πρέπει να κάνει το κράτος για να στηρίξει τη μετάβαση στο μοντέλο του ολόχρονου τουρισμού.

Barbara Fernandez

**General Manager,
Columbia Beach Resort**

1. Ενίσχυση του τουρισμού MICE και των ταξιδιών κινήτρων από εγχώριες και διεθνείς αγορές, για την αντιστάθμιση της εποχικότητας των ταξιδιών αναψυχής. Τοποθέτηση του θερέτρου ως κορυφαίου προορισμού για γάμους, αξιοποιώντας τον μοναδικό παραθαλάσσιο χώρο και το ήπιο χειμερινό κλίμα. Ανάπτυξη εξατομικευμένων χειμερινών εμπειριών (ευεξία, γαστρονομία, πολιτιστικές εκδρομές) για την προσέλκυση ενήλικων επισκεπτών, επισκεπτών μακράς διαμονής και επισκεπτών με ειδικά ενδιαφέροντα.

2. Υποστήριξη της αεροπορικής συνδεσιμότητας όλο το χρόνο, μέσω κινήτρων και στρατηγικών συνεργασιών με αεροπορικές εταιρείες. Επένδυση σε διεθνές μάρκετινγκ που να τοποθετεί την Κύπρο ως προορισμό 12 μηνών και όχι μόνο ως καλοκαιρινό. Παροχή κινήτρων και υποστήριξης υποδομών για MICE (meetings, incentives, conferences, exhibitions), γάμους και τουρισμό ειδικού ενδιαφέροντος, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της εκτός αιχμής περιόδου.

Άριστος Διομήδους

**Γενικός Διευθυντής Ξενοδοχείων
Constantinou Bros Hotels**

1. Εντατικές ενέργειες για την προσέλκυση τουριστικών ομάδων όπως ομάδες ειδικών ενδιαφερόντων, αθλητικές ομάδες, οργανωμένοι περιηγητές. Ενίσχυση των εσωτερικών δραστηριοτήτων και των εμπειριών που προσφέρονται στους φιλοξενούμενους, πιο στοχευμένη διαφήμιση και συμμετοχή σε εκθέσεις και roadshows που απευθύνονται στον χειμερινό τουρισμό, σε αγορές όπου υπάρχει διαθέσιμη αεροπορική σύνδεση.

2. Το κράτος και οι τοπικοί φορείς οφείλουν να ενεργήσουν για την προσέλκυση αεροπορικών εταιρειών με ενισχυμένα χειμερινά δρομολόγια και για την παροχή ουσιαστικών κινήτρων προς τα ξενοδοχεία που λειτουργούν όλο τον χρόνο. Να προσφερθεί, επίσης, βοήθεια για μείωση λειτουργικών εξόδων, φόρων, κόστος ηλεκτρικού ρεύματος και ΦΠΑ. Στοχευμένη προβολή της Κύπρου ως χειμερινού προορισμού με κατάλληλο διαφημιστικό υλικό και δημιουργία υποδομών που θα στηρίξουν διαφορετικές μορφές τουρισμού όπως γκολφ, κολύμβηση, ποδήλατο, τρίαθλο, μαραθώνιος, ποδοσφαιρικές ομάδες, καζίνο, θρησκευτικός τουρισμός κ.ά. Ενίσχυση των χειμερινών δραστηριοτήτων, με έγκαιρη οργάνωση και ενημέρωση αυτών των δραστηριοτήτων από τους τοπικούς φορείς τουλάχιστον ένα χρόνο πριν, ώστε οι οργανωτές ταξιδιών να μπορούν να προγραμματίσουν τα ταξίδια τους.

Μάριος Δημητρίου

**Γενικός Διευθυντής,
Cap St Georges Hotel & Resort**

1. Μια επιτυχημένη χειμερινή περίοδος προϋποθέτει τη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου προϊόντος εμπειριών που υπερβαίνει την παραδοσιακή έννοια της διαμονής. Στη δική μας περίπτωση, αποτυπώνεται σε ένα δυναμικό πρόγραμμα γαστρονομίας με σεφ βραβευμένους με αστέρια Michelin, τις σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις μας που καλύπτουν ανάγκες επαγγελματιών και ερασιτεχνών, και σε ένα ολοκληρωμένο περιβάλλον ευεξίας και spa το οποίο συμβάλλει στη διατήρηση σταθερής ζήτησης καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Επενδύουμε σε εμβληματικές νέες υποδομές, όπως το νέο The Top Golf Venue στην Κύπρο, που λειτουργεί ως καινοτόμος πόλος προσέλκυσης επισκεπτών και ενισχύει τη διαφοροποίηση του χειμερινού μας προϊόντος. Καθοριστικής σημασίας παραμένει η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό μας, με στόχο τη διατήρηση ενός σταθερού και άρτια εκπαιδευμένου προσωπικού, ενώ η συνολική στρατηγική υποστηρίζεται από στοχευμένο marketing προς αγορές χειμερινού τουρισμού, με προσαρμοσμένες προτάσεις που ενισχύουν τη ζήτηση εκτός αιχμής και βελτιστοποιούν τη συνολική απόδοση της μονάδας.

2. Σε επίπεδο κράτους, η επιτυχής μετάβαση στο μοντέλο του ολόχρονου τουρισμού προϋποθέτει, κατ' αρχάς, τη στήριξη της αεροπορικής συνδεσιμότητας καθ' όλη τη διάρκεια του έτους μέσα από στοχευμένα κίνητρα και σταθερές συνεργασίες με αεροπορικές εταιρείες. Απαιτείται μια ξεκάθαρη εθνική στρατηγική για την ανάπτυξη θεματικού και βιώσιμου τουρισμού, που να αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κύπρου πέραν της θερινής περιόδου. Κρίσιμης σημασίας είναι η εφαρμογή κινήτρων για τις επιχειρήσεις που παραμένουν ανοικτές τον χειμώνα και διατηρούν θέσεις εργασίας, ώστε ο ολόχρονος τουρισμός να αποτελεί όχι μόνο στρατηγική επιλογή, αλλά και οικονομικά βιώσιμη πραγματικότητα.

Φωτεινή Ιωαννίδου

**Head of marketing,
Parklane, a Luxury
Collection Resort & Spa**

1. Ανάδειξη της προσωποποιημένης εξυπηρέτησης και των luxury εμπειριών, που κάνουν κάθε διαμονή μοναδική. Στοχευμένη προσέγγιση αγορών υψηλής αξίας με έμφαση σε wellness, γαστρονομία, αθλητικές προετοιμασίες και events. Σύνδεση του ξενοδοχείου με την πόλη της Λεμεσού, μια κοσμοπολίτικη, ζωντανή και σύγχρονη πόλη, με έντονη πολιτιστική και επιχειρηματική δραστηριότητα που «αναπνέει» ενέργεια όλο τον χρόνο. Χρειάζεται στοχευμένη προβολή της Λεμεσού ως αυτόνομου προορισμού εμπειριών και lifestyle, πέρα από τη γενική επικοινωνία της Κύπρου ως «νησί της αγάπης», ώστε ο επισκέπτης να κατανοεί τη μοναδικότητα και τη δυναμική της πόλης.

2. Ενίσχυση της αεροπορικής συνδεσιμότητας και επίλυση θεμάτων βίζας, με στρατηγικό στόχο την ένταξη της Κύπρου στη ζώνη Schengen για διευκόλυνση βασικών αγορών. Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και όλων των πόλεων και περιοχών της Κύπρου, όχι μόνο των παραθαλάσσιων προορισμών. Στοχευμένη προβολή του luxury τουρισμού και των αυθεντικών, τοπικών εμπειριών που διαφοροποιούν την Κύπρο διεθνώς.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Τρεις προτεραιότητες/ενέργειες ώστε η μονάδα σας να έχει μια πετυχημένη χειμερινή περίοδο.

2. Τρεις προτεραιότητες/ενέργειες που πρέπει να κάνει το κράτος για να στηρίξει τη μετάβαση στο μοντέλο του ολόχρονου τουρισμού.

Αλέξανδρος Λεοτσάκος

Director, Cavo Maris

1. Σαν ξενοδοχείο έχουμε ετοιμάσει ένα master plan που θα μας βοηθήσει να μένουμε ανοιχτά ολόχρονα. Πρώτη ενέργεια να χρησιμοποιήσουμε ΑΠΕ για να μπορέσουμε να ρίξουμε το κόστος κατανάλωσης. Δεύτερη ενέργεια να προσαρμόζουμε τους χώρους μας κατάλληλα, π.χ. πισίνες, εστιατόρια κ.ά., ούτως ώστε να μπορούν το καλοκαίρι να είναι ανοιχτά και το χειμώνα να κλείνουν. Τρίτη ενέργεια αποτελεί η προσπάθεια να έρθουμε κοντά με την ενδοχώρα της περιοχής, προκειμένου να δημιουργηθούν οι πυρήνες των χωριών με διάφορες δραστηριότητες ώστε οι πελάτες μας να γνωρίζουν την περιοχή συνολικά.

2. Το κράτος πρέπει να δει τις υποδομές και συγκοινωνίες, να στηρίξει τις επιχειρήσεις οικονομικά για ένα μικρό χρονικό διάστημα, όσον αφορά είτε το προσωπικό είτε τις ΑΠΕ και οι τοπικές αρχές να δουν το θέμα του brand κάθε προορισμού. Κάθε προορισμός μπορεί να προσφέρει διαφορετικά πράγματα.

Roni Aloni

**Managing Director,
Leonardo Hotels &
Resorts Mediterranean**

1. Για μια επιτυχημένη χειμερινή περίοδο εστιάζουμε σε τρεις βασικούς άξονες. Στην προσφορά προσιτών και ανταγωνιστικών τιμών, ώστε η Κύπρος να παραμένει ελκυστική επιλογή και εκτός υψηλής περιόδου. Στη δημιουργία ειδικών πακέτων σε συνεργασία με αεροπορικές εταιρείες που διευκολύνουν την πρόσβαση και ενισχύουν τη ζήτηση. Και στην επένδυση σε ποιοτικές εσωτερικές υποδομές και εμπειρίες, όπως spa και υπηρεσίες ευεξίας, οι οποίες αναβαθμίζουν τη συνολική εμπειρία του επισκέπτη κατά τους χειμερινούς μήνες.

2. Η μετάβαση σε ένα μοντέλο ολόχρονου τουρισμού δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς ενεργό και συντονισμένο ρόλο του κράτους. Βασικότερη προτεραιότητα αποτελεί η επιδότηση των αεροπορικών δρομολογίων, με στόχο τη βελτίωση της συνδεσιμότητας και τη μείωση του κόστους μετακίνησης καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Παράλληλα, απαιτείται ενίσχυση και στοχευμένη προώθηση θεματικών μορφών τουρισμού όπως ο πολιτιστικός, ο τουρισμός ευεξίας, ο αθλητικός και ο συνεδριακός, ώστε να διαφοροποιηθεί το τουριστικό προϊόν πέρα από το παραδοσιακό μοντέλο «ήλιος και θάλασσα». Τέλος, μέτρα όπως η δωρεάν ή μειωμένη είσοδος σε μουσεία και σημαντικά αξιοθέατα κατά τη χειμερινή περίοδο, μπορούν να ενισχύσουν την εμπειρία του επισκέπτη και να κάνουν την Κύπρο πιο ελκυστική ως χειμερινό προορισμό.

Χριστιάνα Ιακωβίδου

**Γενική Διευθύντρια,
Ξενοδοχείο Κλεοπάτρα,
Πρόεδρος Επαρχιακής
Επιτροπής ΠΑΣΥΞΕ Λευκωσίας**

1. Η ξενοδοχειακή μονάδα μας λειτουργεί ολόχρονα από την έναρξη της λειτουργίας της. Βασικές προτεραιότητές μας είναι η διατήρηση υψηλής ποιότητας υπηρεσιών ανεξαρτήτως εποχής, η προσαρμογή των παρεχόμενων υπηρεσιών στις ανάγκες της χειμερινής ζήτησης και η ενίσχυση της σχέσης με επαναλαμβανόμενους επισκέπτες.

2. Από το κράτος αναμένουμε στοχευμένη προσέγγιση αγορών με χαμηλές θερμοκρασίες, των οποίων οι κάτοικοι αναζητούν θερμότερους προορισμούς τους χειμερινούς μήνες και ενίσχυση της απευθείας αεροπορικής συνδεσιμότητας με αυτές τις αγορές. Αναμένουμε, επίσης, παροχή ουσιαστικών κινήτρων στις ξενοδοχειακές μονάδες, ώστε να παραμένουν ανοικτές και βιώσιμες κατά τη χειμερινή περίοδο.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΛΑΘΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ

Ολοκληρωμένη εμπειρία γνωριμίας με την παράδοση

Case
Study

Της ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΔΕΡΜΑΤΑ

Η καλαθοπλεκτική είναι από τους κλάδους της χειροτεχνίας που ελάχιστα αλλοιώθηκε στο πέρασμα του χρόνου. Παλαιότερα στο νησί κατασκεύαζαν τα καλάθια για πρακτικές καθημερινές ανάγκες, για τη συλλογή και μεταφορά γεωργικών προϊόντων, χρησιμοποιώντας υλικά όπως το καλάμι, τη βέργα και είδη βούρλων σαν τα «σκλινίτζια» και το «σαμάτζι».

Στο Μουσείο Καλαθοπλεκτικής που ίδρυσε ο Πέτρος Νικολάου στη Χοιροκοιτία, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να δει καλάθια της κυπριακής χειροτεχνίας, αλλά και καλάθια και πλεκτά σκευή από άλλες περιοχές. «Όλα ξεκίνησαν πριν δέκα χρόνια σε ένα παραδοσιακό φεστιβάλ, όπου με είχαν καλέσει για μια επίδειξη καλαθοπλεκτικής» μας λέει όταν τον συναντήσαμε. «Εκεί με είδε μια κοπέλα που είχε τουριστικό γραφείο και μου πρότεινε να φέρνει τουρίστες στο σπίτι μου για να βλέπουν τον τρόπο που φτιάχνονται τα διάφορα καλάθια. Ξεκινήσαμε στη μικρή αυλή του

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΗΝΑΣ

«Οι κοινότητες μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο σε ένα βιώσιμο και ολόχρονο τουριστικό μοντέλο», υποστηρίζει ο Πέτρος Νικολάου.

σπιτιού μου μια φορά τη βδομάδα. Μετά από μερικούς μήνες μαθεύτηκε από στόμα σε στόμα και άρχισαν και άλλα τουριστικά γραφεία να ενδιαφέρονται για συνεργασία».

ΜΙΑ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Καθισμένος καθώς ήταν, τον παρατηρούσα να φτιάχνει με επιδέξιες κινήσεις τον πάτο ενός καλάθιού. Παθιασμένος με την καλαθοπλεκτική, του αρέσει να μοιράζεται τα μυστικά της τέχνης, και προσφέρει στους επισκέπτες μια μοναδική εμπειρία στη διάρκεια των διακοπών τους. Η διαπίστωση αυτή τον οδήγησε στη δημιουργία του Μουσείου Καλαθοπλεκτικής, εμπλουτίζοντάς το με την παρασκευή παραδοσιακού χαλλουμιού. Στο χωριό που βρίσκεται ο καλύτερα διατηρημένος προϊστορικός οικισμός της Κύπρου, ο Πέτρος Νικολάου μετέτρεψε μια σχεδόν τυχαία επαγγελματική ενασχόληση σε τρόπο ζωής και σε πρότυπο τουρισμού υπαίθρου.

«Περίπου το 95% των επισκεπτών του Μουσείου είναι ξένοι τουρίστες, κυρίως από την Πολωνία και το Ισραήλ, που ενδιαφέρονται για την παράδοση και την κουλτούρα μας». Έρχονται μέσω οργανωμένων τουριστικών πρακτορείων και το προφίλ τους διαφοροποιείται εποχικά, αφού «τους χειμερινούς μήνες έχουμε γκρουπ μεγαλύτερων ηλικιών». Τις Κυριακές ο χώρος λειτουργεί ως παραδοσιακό brunch spot με κράτηση, προσελκύνοντας κυρίως ντόπιους. Στόχος του Πέτρου Νικολάου ήταν εξ αρχής να προσφέρει μια ολοκληρωμένη εμπειρία γνωριμίας με την κυπριακή παράδοση, την καθημερινότητα και τον τρόπο ζωής της υπαίθρου. «Ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας πρέπει να στηρίζουν τις μικρές επιχειρήσεις στις κοινότητες που ασχολούνται με την παράδοση. Τα κυριότερα εμπόδια που αντιμετωπίσαμε ήταν η γραφειοκρατία από το κράτος». Το Μουσείο Καλαθοπλεκτικής έχει βραβευτεί από το Υφυπουργείο Τουρισμού για εμπλουτιστική δραστηριότητα, εμπειρία ταξιδιού και τουρισμό υπαίθρου. «Το όραμά μου παραμένει σταθερό», λέει ο Πέτρος Νικολάου. «Να συνεχίσω με σεβασμό, μεράκι και αυθεντικότητα, διατηρώντας ζωντανή την κυπριακή παράδοση. Οι μικρές κοινότητες μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο σε ένα βιώσιμο και ολόχρονο τουριστικό μοντέλο».

Παρακολουθήστε τον Πέτρο Νικολάου να μιλά για τα παραδοσιακά καλάθια.

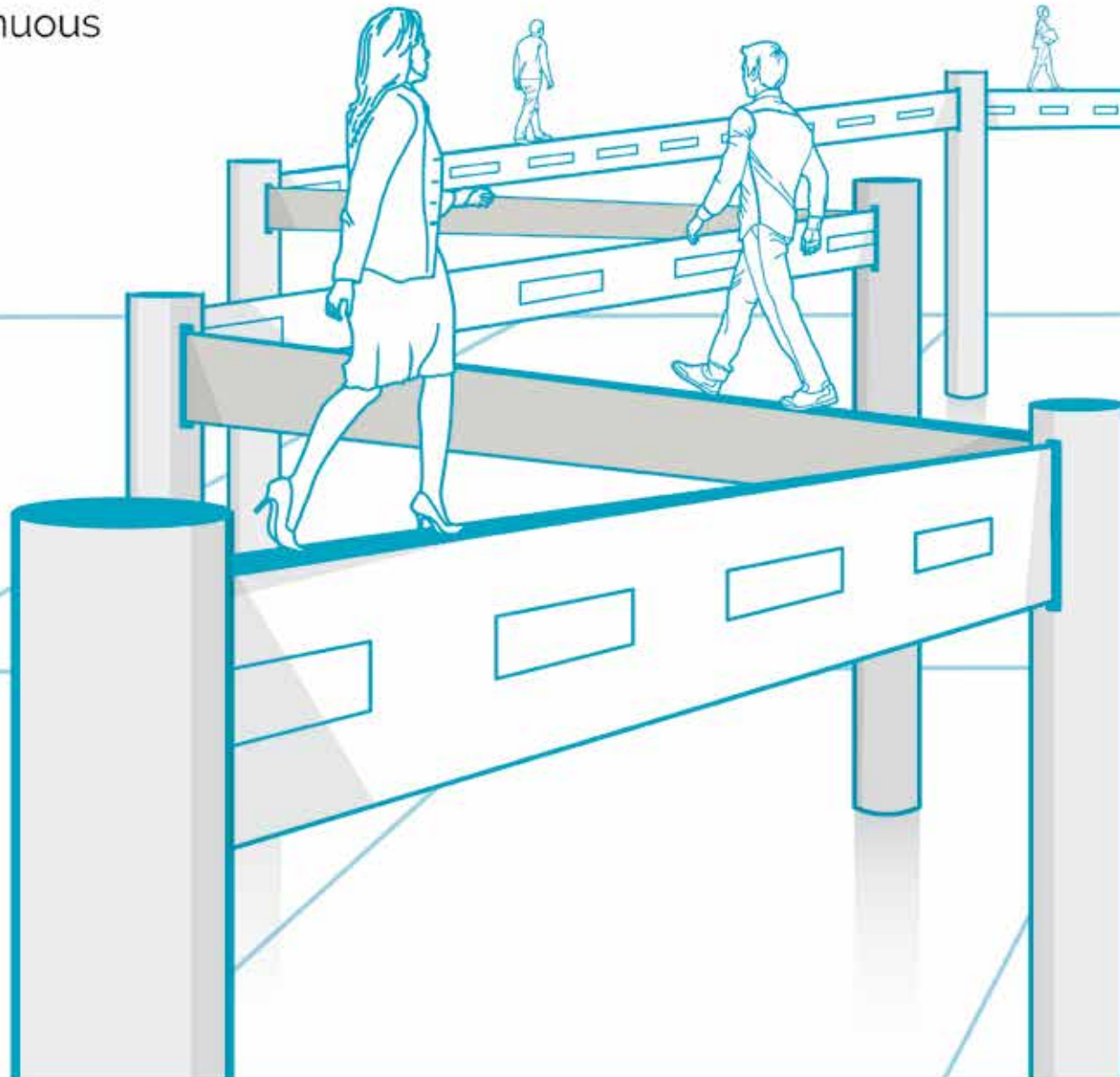

OPEN TO THE WORLD

open to the world

open people

Defining our future paths
towards continuous
growth

OPEN TO THE WORLD

open to the world

open minds

Creating opportunities
through effective
partnerships

